

Registered Under R.N.I. No. GUJGUJ/2023/84401

વિશ્વ ઉમિયાધામ – જાસપુર, અમદાવાદ
(ISO 9001:2015 - Approval No. 00044220)

UMA SRUSHTI ઉમાસ્ૃષ્ટિ

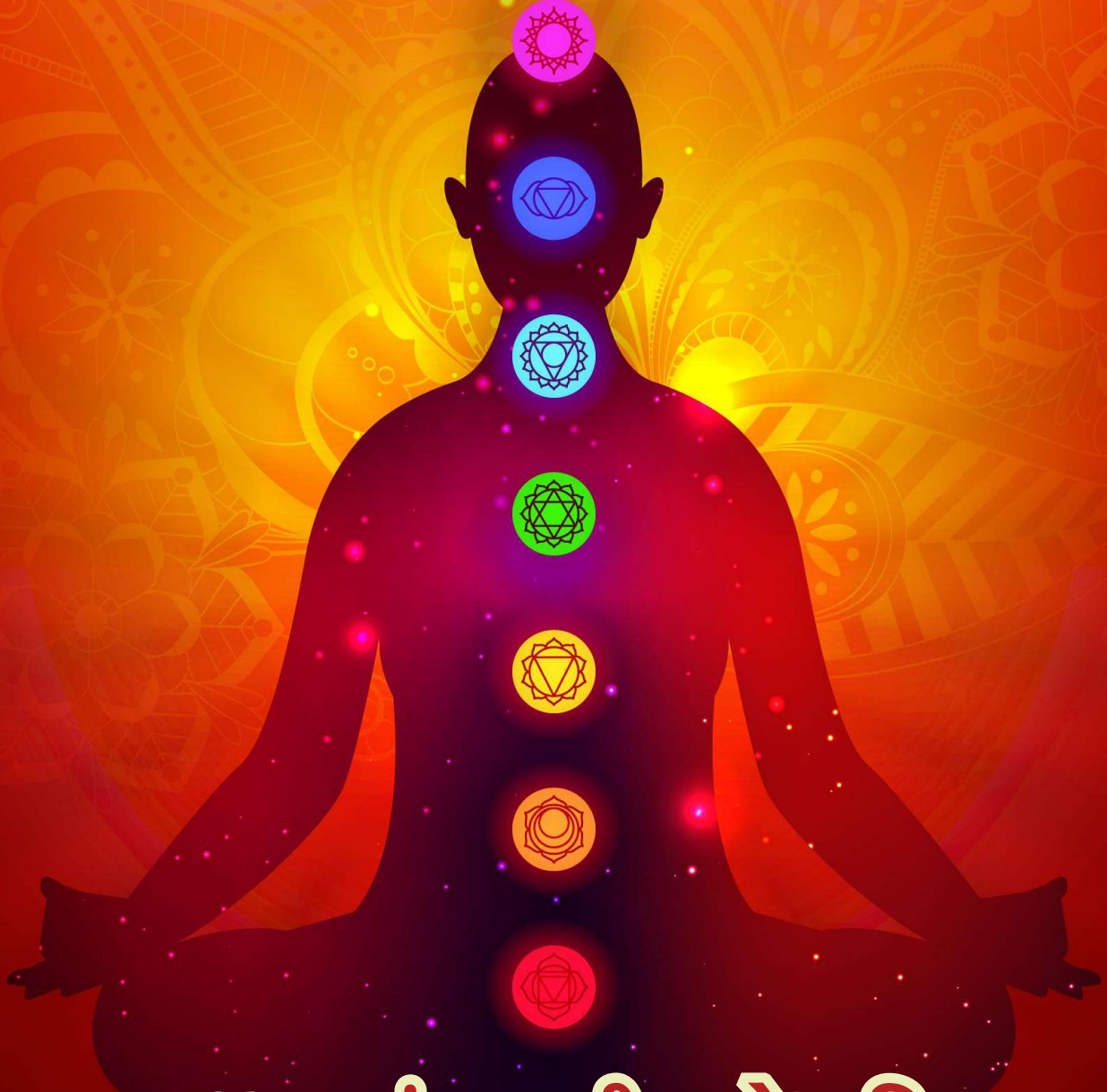
₹ 40-00
₹ 50-00



આસ્થા, એકતા અને શક્તિનું ધામ | ૦૧ જુન, ૨૦૨૪
Published on - 01 June, 2024

એક વૈશ્વિક વિચારધારા

તંત્રી-ડૉ. પ્રભુદાસ આર્ષ. પટેલ
Editor-Dr. Prabhudas I. Patel



૨૧ જૂન આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ

આદિત્યસ્ય નમસ્કારાન્યે કુર્વન્તિ દિને દિને ।
આયુઃ પ્રજ્ઞા બલં વીર્ય તેજસ્તેષાં ચ જાયતે ॥

વિશ્વ ઉમિયાધામ સામાજિક સશક્તિકરણ કેન્દ્ર

૧૦૦ વીઠા જમીન એક હજાર કરોડનો સામાજિક પ્રોજેક્ટ

“આસ્થા - એકતા અને ઊર્જાનું ધામ”



સ્કીલ યુનિવર્સિટી

છાત્રાલય

સ્પોર્ટ્સ કોમ્પ્લેક્સ

અઘતન હોસ્પિટલ

ઉમાસ્મૃતિ

મેટ્રીમોનિયલ સર્વિસીસ

ઉમાછત્ર

સમાધાન પંચ

કાનૂની માર્ગદર્શન

ઉમા લગ્ન સંસ્કાર

મેડિકલ સહાય

નિ:શુલ્ક શિક્ષણ સહાય

ગુજરાતી વિઠાર્થીઓને કેનેડામાં મદદ

વિશ્વ ઉમિયાધામ - અમદાવાદમાં નિર્માણ યનાર - મંદિરની વિશેષતા - સુવિઠાઓ

- ★ જગતજનની શ્રી ઉમિયા માતાજીનું વિશ્વનું સૌથી મોટું અને ૫૦૪ ફૂટ ઊંચું મંદિર
- ★ જગત જનની મા ઉમિયાનું આસન જમીનથી ૫૧ ફૂટ ઊંચું રહેશે.
- ★ દેવોના દેવ મહાદેવનું પારાનું વિશાળ શિવલિંગ, ગણપતિ દાદા તથા કાળભૈરવ મંદિરનું નિર્માણ.
- ★ અત્યાધુનિક ટેક્નિકલ પદ્ધતિથી મંદિરનું બાંધકામ તથા ઘજા બદલવા માટે હાઈડ્રો મિકેનીકલ સિસ્ટમ.
- ★ ૩૦૦ ફૂટની ઊંચાઈ પર વ્યૂ ગેલેરી કે જ્યાંથી આબુબાબુના સમગ્ર વિસ્તારને નિહાળી શકાશે.
- ★ જગતજનની મા ઉમિયાના દર્શન માટે એસ્કેલેટર તથા વ્યૂ ગેલેરી સુઘી લીફ્ટની વ્યવસ્થા.
- ★ મંદિરના મુખ્ય ખંડમાં એક સાથે પાંચ હજાર ભક્તો મા ઉમિયાના દર્શન કરી શકે તેવી સુવિઠા.
- ★ મંદિરના ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર ઉપર બે કરતાં વધુ વાતાનુકૂલીન સત્સંગ હોલનું નિર્માણ.
- ★ વિકલાંગ અને વૃદ્ધોને મા ઉમિયાના મંદિર ગર્ભગૃહ સુઘી જવા માટે ટ્રાવેલેટર / એસ્કેલેટરની સુવિઠા.
- ★ યાત્રીઓ તથા દર્શનાર્થીઓ માટે રહેવા - જમવાની ઉત્તમ વ્યવસ્થા તેમજ શોપિંગ માટે હાઈપર માર્કેટની વ્યવસ્થા.
- ★ વિશ્વમાં પ્રથમ વાર સ્પેશિયલ લાઈટિંગ ઈફેક્ટ દ્વારા આઠમ, પૂનમ, અગિયારસ અને રાષ્ટ્રીય તહેવારોના દિવસે અલગ-અલગ પ્રકારની રોશનીથી મંદિર ઝળહળતું થશે જેથી અમદાવાદના રહીશોને જે તે તિથિની જાણકારી મળશે.
- ★ સંપૂર્ણ વાસ્તુશાસ્ત્ર અને હિન્દુધર્મ મુજબ ગર્ભગૃહનું બાંધકામ.
- ★ મંદિર પરિસરમાં વિશાળ બેઝમેન્ટ પાર્કિંગ.
- ★ સોનાના કળશથી મંદિરની ભવ્યતાનું નિર્માણ.
- ★ મંદિર પરિસરની આબુબાબુ જળાશયનું આયોજન.
- ★ અઘતન ભોજનાલય તથા પ્લાસ્ટિક ઝોન ફ્રી પરિસર.
- ★ સંપૂર્ણ ગ્રીન અને એનર્જી એફિસિયન્ટ મંદિર પરિસર.
- ★ પાટીદાર ઇતિહાસનું ભવ્ય મ્યૂઝિયમ.
- ★ બાળકો માટે ચિલ્ડ્રન પાર્કની વ્યવસ્થા.

The Cradle of Care



ENDOMETRIOSIS
CLINIC



INFERTILITY AND ART CLINIC



OBSTETRICS/GYNECOLOGY



FETAL
MEDICINE



GI SURGERY



COSMETOLOGY AND
GYNEC-COSMETOLOGY



ANESTHESIA



RADIOLOGY



PEDIATRICS &
NEONATAL CARE



DR. SANJAY PATEL

M.D. Diploma Endoscopy (Germany)
Endometriosis &
Gynaec Onco surgeon
Director



DR. SMEET PATEL

MBBS, MS, OBGYN
Endometriosis &
Gynaec Onco surgeon
Director



DR. JAYA PATEL

MBBS, DGO
Consultant Obstetrician
& Gynaecologist



DR. RAVINA PATEL

MBBS, DCO
Consultant Obstetrician
& Gynaecologist

+91-9898036701

hello@mayflowerhospital.com

+91-79-27495001/02/03

"Mayflower House", Opp. - Police Helmet, Near Manav Mandir Temple, Drive-In Road, Ring Road Junction,
Memnagar, Ahmedabad - 380052, Gujarat, India

જુન ૦૧, ૨૦૨૪

વર્ષ : ૦૨, અંક : ૧૪

સળંગ અંક : ૨૬

માલિક: વિશ્વ ઉમિયા ફાઉન્ડેશન

June 01, 2024

Year : 02, Ank : 14

Owner : Vishv Umiya Foundation



પ્રમુખ : આર. પી. પટેલ
President : R. P. Patel



મેનેજિંગ એડિટર : ડો. પ્રભુદાસ પટેલ
Managing Editor: Dr. Prabhudas I. Patel



પરામર્શકશ્રી
Consultant



પદ્મશ્રી-ડો. કુમારપાળ દેસાઈ પદ્મશ્રી-દેવેન્દ્ર પટેલ
Padmashri-Dr. Kumarpal Desai Padmashri-Devendra Patel

સંપાદક મંડળ: Editor Board :
ડો. હર્ષદ પટેલ Dr. Harshad Patel
ડો. અશોક પટેલ Dr. Ashok Patel
ડો. ઉત્પલ પટેલ Dr. Utpal Patel
ડો. રૂપલ પટેલ Dr. Rupal Patel

સહસંપાદક : ધવલ માકડિયા Co-Editor : Dhaval Makadiya

કલાનિર્દેશક : રેખા ચાવડા Art Director : Rekha Chavda

ફોટોગ્રાફી : હાર્દિક પંચોલી
Photography : Hardik Pancholi

લવાજમ :
દેશમાં : આજીવન (૧૦ વર્ષ) રૂ. ૩૫૦૦
પાંચ વર્ષ : રૂ. ૨૦૦૦
વિદેશમાં : આજીવન (૧૦ વર્ષ) ૫૦૦ ડોલર
પાંચ વર્ષ : ૩૦૦ ડોલર

Subscription Amount :
For India : Life Time (10 Year) Rs. 3,500
5 Year : Rs. 2,000
For USA : Life Time (10 Year) 500 \$
5 Year : 300 \$

ઈ-મેઇલ/e-mail: editorumasrushti@gmail.com

રજિ. ઓફિસ :

વિશ્વ ઉમિયા ફાઉન્ડેશન - વિશ્વ ઉમિયાધામ,
વૈષ્ણોદેવી મંદિરની સામે, એસ.જી.હાઇવે, જાસપુર રોડ,
તા. કલોલ, જી.ગાંધીનગર, ગુજરાત-૩૮૨૨૨૧

Regd. Office :

Vishv Umiya Foundation - Vishv Umiyadhham,
Opp. Vaishnodevi Temple, S.G. Highway, Jaspur Road,
Ta. Kalol, Dist. Gandhinagar, Gujarat-382721
www.vishvumiyafoundation.org
E-mail: info@vishvumiyafoundation.org
www.facebook.com/VishvUmiyaFoundation
Phone: +91 72020 80333 / 222

મુદ્રક અને પ્રકાશક :

મુદ્રક: અનિલ ડી. ગોંડલિયા - કેવલ ઓફસેટ, બી/૮, જે. કે.
એસ્ટેટ, દૂધેશ્વર, અમદાવાદ. પ્રકાશક : ડો. પ્રભુદાસ આર્. પટેલ
વિશ્વ ઉમિયાધામ - જાસપુર, કલોલ, ગાંધીનગર ખાતેથી પ્રસિદ્ધ કર્યું.

Printer & Publishers :

Printed by Anil D. Gondaliya - Keval Offset,
B/8, J. K. Estate, Dhudeshwar, Ahmedabad &
Published by Dr. Prabhudas I. Patel at Vishv Umiyadhham
Jaspur, Kalol, Gandhinagar

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	લેખકનું નામ	લેખનું નામ	પેજ નંબર
૧.	ડો. અમૃત કાંજીયા	વેદાંગ, વેદાંત અને દર્શન	૦૬
૨.	શ્રી પ્રહ્લાદભાઈ એ. પટેલ	વેદોનો દિવ્ય સંદેશ	૦૯
૩.	ડો. પ્રભુદાસભાઈ પટેલ	શ્રી રામચરિત માનસ કથાસાર	૧૦
૪.	શ્રી સ્વામી જિતાત્માનંદ	મૂલ્યલક્ષી કેળવણીનો ઉદ્દેશ	૧૨
૫.	શ્રી જયંતિલાલ વાછાણી	બાળ ઉછેર અને શિક્ષણ	૧૩
૬.	ડો. ઋષિરાજ જાની	શક્તિપૂજા : જગતની સૌથી જૂની ઉપાસના પદ્ધતિ	૧૪
૭.	શ્રી નટવર આહલપરા	નારી નિર્ભય કેવી રીતે બની શકે ?	૧૬
૮.	શ્રી અંબાલાલ આર. પટેલ	કેવું માતૃ ગૌરવ પ્રભુને ગમે ?	૧૭
૯.	ડો. વિજય મનુ પટેલ	સમાજમાં સ્ત્રી-પુરુષ સમાનતા છોડો, આદર કરો !	૧૮
૧૦.	પ્રો. ડો. જે. એમ. પનારા	૨૧ જૂન - આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ	૨૦
૧૧.	પદ્મશ્રી ડો. કુમારપાળ દેસાઈ	તુલનાનું દુઃખ અને ભૂલ સ્વીકારનું સાહસ	૨૪
૧૨.	ડો. ભાવેશ જેતપરિયા	“માણસ એટલે તેજ - છાયા”	૨૫
૧૩.	શ્રી રસિક પટેલ	ઉંચા પદ પર બેઠેલા માણસની પ્રતિભા	૨૭
૧૪.	ડો. નરભેરામ જે. રાંકજા	હેલ ભરીને હું તો હાલી ઉતાવળી	૨૯
૧૫.	શ્રી બી. જી. કાનાણી	બાળકોને સહનશીલ અને ખડતલ બનાવો	૩૧
૧૬.	શ્રી સ્વામી વિવેકાનંદ	યુવાનોને સંબોધન - આત્મસંયમ	૩૨
૧૭.	પ્રા.ડો.યશવંત કે.ગોસ્વામી	આદિ કૈલાસ : ઝૂં પર્વત યાત્રા એક અનુષ્ઠાન	૩૪
૧૮.	ડો. ભગીરથ પટેલ	કિશોરે કરેલા સારાં કર્મનું ફળ રાજાએ આપ્યું	૪૦
૧૯.	શ્રી શૈલેષભાઈ પટેલ	પ્રવૃત્તિ અહેવાલ	૪૨
૨૦.	ડો. રૂપલબેન પટેલ	સમાચાર	૪૫

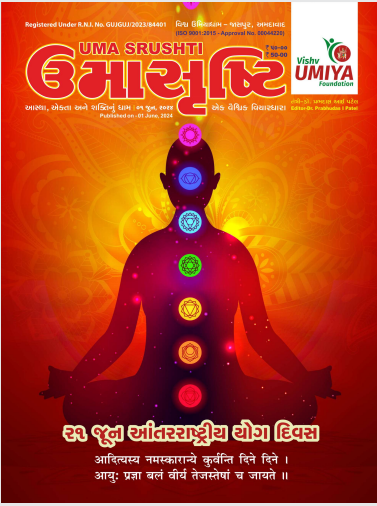
ૐ ૐ ૐ

Printed by Anil D. Gondaliya and Published by Dr. Prabhudas I. Patel on behalf of Vishv Umiya Foundation and
Printed at Keval Offset, B/8, J. K. Estate, Dhudeshwar, Ahmedabad and Published at Vishv Umiyadhham - Jaspur,
Kalol, Gandhinagar, Editor - Dr. Prabhudas I. Patel

તંત્રીલેખ



પ્રો. ડો. જે. એમ. પનારા



बुद्धियुक्तो जहातीह उभे सूकृतदुष्कृते ।
तस्माद्योगाय युज्यस्व योगः कर्मसु कौशलम् ॥
श्रीमद् भगवद्गीता (अध्याय - २, श्लोक-५०)

સમબૃદ્ધિયુક્ત માણસ પુણ્ય અને પાપ બંનેને આ લોકમાં ત્યાગી દે છે - તેનાથી મુક્ત થઈ જાય છે; માટે તું સમત્વરૂપ યોગમાં જોડાઈજા. આ સમત્વરૂપ યોગ એ જ કર્મોમાં કુશળતા છે, અર્થાત્ કર્મબંધનમાંથી છૂટવાનો ઉપાય છે.

સૌથી પહેલાં જાત સાથે પ્રેમ કરો...

તમારી પોતાની સરખામણી ક્યારેય કોઈ બીજી વ્યક્તિ સાથે કરવી નહીં. આ સૃષ્ટિમાં પરમાત્માએ એક જેવા બે વ્યક્તિ બનાવ્યા જ નથી. વળી આવી સરખામણી આત્મવિશ્વાસ માટે ઘાતક પુરવાર થાય છે.

જીવનમાં સુખ અને શાંતિનો અનુભવ કરવા માટે પ્રેમ અને લાગણી ખૂબ જ જરૂરી છે. આ પ્રેમ માતા-પિતા સાથેનો હોય, સંતાન સાથેનો હોય, ભાઈ-બહેન વચ્ચેનો પ્રેમ હોય કે પછી પતિ-પત્ની વચ્ચેનો પ્રેમ હોય. આ દરેક પ્રેમ અને લાગણી અમૂલ્ય છે, પણ આ તમામ લાગણીઓથી ઉંચેરી લાગણી છે જાત સાથેનો પ્રેમ. જેને પોતાની જાત સાથે પ્રેમ કે ગૌરવ નથી એ બીજા કોઈને પ્રેમ કે ગૌરવ આપી ન શકે. જો વ્યક્તિ પોતાની જાત સાથે પ્રેમ કરતી હશે તો જ એ જીવનના દરેક સંબંધોની જાળવણી યોગ્ય રીતે કરી શકશે.

જાત સાથેનો પ્રેમ આત્મવિશ્વાસ અને આત્મશ્રદ્ધામાં વધારો કરે છે અને એના કારણે જીવનમાં યોગ્ય નિર્ણય લેવામાં મદદ કરે છે. આત્મશ્રદ્ધા બે પ્રકારની છે. આપણા આત્માના બળથી મેળવેલી અને પરમાત્માના બળથી મેળવેલી. જો સાવધ ન રહીએ તો પોતાના ગુણોથી આવેલી આત્મશ્રદ્ધા માણસને ક્યારેક અભિમાન તરફ લઈ જાય છે.

આપણે જ્યારે આપણી સરખામણી બીજી વ્યક્તિ સાથે કરીએ છીએ ત્યારે આપણું ધ્યાન આપણી ખામી પર અને બીજાની ખૂબી પર કેન્દ્રિત થાય છે. આ સંજોગોમાં ખામી સુધારવાની શક્યતાઓ ઓછી થઈ જાય છે, પરિણામે સફળતા નહીં પણ નિષ્ફળતા જ મળે છે. દરેક વ્યક્તિના જીવનમાં કંઈક ને કંઈક સારી બાબતો, સારા ગુણો હોય જ છે, તેથી આપણે બીજાની સફળતા પર ધ્યાન આપવાને બદલે આપણી સક્સેસ સ્ટોરી પર ધ્યાન આપવું જોઈએ. આપણે એક વાત સમજી લેવી જોઈએ કે આપણે ગમે તેટલાં પ્રયત્નો કરીશું તો પણ આપણે બીજાની કાર્બન કોપી નહીં બની શકીએ. તમારા સ્વતંત્ર પ્રયાસો અને તમારી પોતાની શક્તિ જ તમને સફળતાના રાજમાર્ગ તરફ દોરી જશે.

હંમેશા પોઝીટીવ થિન્કીંગવાળા અને ઉચ્ચ વિચારોવાળા લોકો સાથે જ રહો. સકારાત્મક લોકોની આસપાસનું વાતાવરણ પણ સકારાત્મક ઊર્જાથી ભરેલું હોય છે. તમારા પાંચ મિત્રોના નામ આપો તો તેના આધારે લગભગ સચોટ નિદાન કરી શકાય કે તમારું વ્યક્તિત્વ કેવું હશે. એટલે એક માન્યતા છે કે તમારી પર્સનાલીટી તમારા ખાસ પાંચ મિત્રોના સરેરાશ વ્યક્તિત્વ જેવી બની જાય છે. આ બધાં કારણોને ધ્યાનમાં લેતાં આપણે હંમેશાં એવા વ્યક્તિઓનો સાથ પસંદ કરવો જોઈએ જે પોતાની જાતને પ્રેમ કરતાં હોય. જો આવું કરશો તો જ તમે તમારી જાતને પ્રેમ કરી શકશો. આ માટે આપણા મિત્રો અને સાથીઓની પસંદગી ખૂબ જ સમજણપૂર્વક કરવી જોઈએ.

પ્રો. ડો. જે. એમ. પનારા
તંત્રી

જગતજનની મા ઉમિયાના “દિવ્યરથ” પરિભ્રમણનો ઉદ્દેશ્ય

સર્વમંગલ માંગલ્યે શિવે સર્વાર્થ સાધિકે । શરણ્યે ત્ર્યંબકે ગૌરી નારાયણી નમોઽસ્તુતે ॥



આધ્યાત્મિક ચેતનાથી રાષ્ટ્ર ચેતના અભિયાન અંતર્ગત જગત જનની મા ઉમિયાની આસ્થાને વિશ્વભરમાં ઉજાગર કરવાના સંકલ્પ સાથે આસ્થા - એકતા અને ઊર્જાના ધામ સમા વિશ્વ ઉમિયાધામમાં ધાર્મિક - સામાજિક, શૈક્ષણિક જેવી અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓ સાથે જગતજનની મા ઉમિયાના મંદિરનું બાંધકામ ગતિપૂર્વક ચાલી રહેલ છે, ત્યારે મા ઉમિયાની આસ્થાને વિશ્વભરમાં ઉજાગર કરવાના સંકલ્પ સાથે મા ઉમિયાના દિવ્યરથનું પરિભ્રમણ ગુજરાતના વિવિધ જીલ્લાઓમાં થઈ રહેલ છે અને ૫૧ હજાર કિ.મી.નું પરિભ્રમણ પૂર્ણ કરીને હાલમાં મહેસાણા જીલ્લામાં દિવ્યરથનું પરિભ્રમણ થઈ રહેલ છે.

જગતજનની મા ઉમિયાના દિવ્યરથનું પરિભ્રમણ એટલે....

જે દિવ્યરથમાં સાક્ષાત્ જગત જનની મા ઉમિયા બિરાજમાન થઈ પોતાના સંતાનોને દર્શન આપવા પરિભ્રમણ કરે ત્યારે તે રથ દિવ્ય ચેતનાનું કેન્દ્ર બની જાય છે. આવા દિવ્યરથમાં મા ઉમિયા જ્યારે પરિભ્રમણ કરે ત્યારે સૌ કોઈને આધ્યાત્મિક ચેતનાનો અનુભવ થાય છે અને એ જ ચેતના રાષ્ટ્ર નિર્માણમાં ઊર્જા સ્વરૂપે દરેકના શરીરમાં પ્રજ્વલિત થઈ પથદર્શક બને છે.

દિવ્યરથમાં મા ઉમિયાના દિવ્ય - રમ્ય દર્શન થાય ત્યારે દર્શન કરનાર વ્યક્તિના મન અને મસ્તિષ્કમાં સકારાત્મક વિચારોનું સર્જન થાય છે જે વ્યક્તિના આત્મવિશ્વાસમાં વધારો કરે છે અને તે વ્યક્તિ સફળતાને પામે છે અને એટલે જ દિવ્યરથ પરિભ્રમણના માધ્યમથી સમાજમાં સમરસતાનો માહોલ બને, સર્વ સમાજના પરિવારોમાં ભ્રાતૃભાવ ઉજાગર થાય, પરસ્પરના પ્રેમ અને સદ્ભાવમાં વધારો થાય અને સમાજ નિર્માણમાં દરેક વ્યક્તિ ક્ષમતા મુજબનો સહયોગ કરી વિશ્વ ઉમિયાધામને સાચા અર્થમાં આસ્થા અને ઊર્જાના ધામ તરીકે ગૌરવાન્વિત કરે તેવો ભાવ અસ્પલિત રીતે વહ્યા કરે છે. તેના કારણે ખૂબ જ ટૂંકાગાળામાં વિશ્વ ઉમિયાધામે દરેકના દિલમાં વિશેષ સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું છે.

હર ઘર દર્શન - મા પધારે મારા ઘરે :

પરિભ્રમણનો પ્રારંભ થાય ત્યારે આ દિવ્યરથમાં સંપૂર્ણ શાસ્ત્રોક્ત વિધિથી મા ઉમિયાની મૂર્તિનું સ્થાપન કરવામાં આવે છે. આ દિવ્યરથમાં મંદિરની જેમ જ રોજ સવારે મંગળા આરતી તથા સાંજની શયન આરતી કરવામાં આવે છે. પરિભ્રમણ દરમિયાન મા પોતાના સંતાનોને દર્શન આપવા ઘરે - ઘરે સામે ચાલીને પધરામણી કરે છે. પોતાના ઘરે માતાજીની પધરામણીના લાભની ઉછામણી થતી હોય છે, તેવી જ રીતે માતાજીનો રાખિવાસો પોતાના ઘરે કરાવવાના લાભની પણ ઉછામણી કરવામાં આવે છે અને માતાજીની પધરામણીથી દરેક ઘર અને શેરી દેવાલય બની જાય છે.

પ્રમુખશ્રીની કલમે

લોકો દિવ્યરથનું સામૈયું કરવા, વધાવવા, પોંખવા, તિલક કરવા, ચૂંદડી ચઢાવવા, આરતી ઉતારવા અને મા નો જય-જયકાર કરવા માટે થનગનતા હોય છે. કારણ કે મા ની એક મીઠી અદૃશ્ય નજર આપણા સૌ માટે તારણહાર બની જાય છે.

દિવ્યરથનું ભવ્ય સ્વાગત :

પરિભ્રમણ દરમિયાન જે તે જીલ્લાઓના ભક્તોમાં દિવ્યરથના સ્વાગત માટે ઉત્સાહ અને ખુશીનો માહોલ હોય છે. રથના પ્રસ્થાન તથા સ્વાગત માટે ભવ્ય તૈયારીઓ ચાલતી હોય છે. ઢોલ - નગારાના તાલ પર નાચતા - કૂદતા લોકો માના રથનું સ્વાગત કરે છે. ઠેર - ઠેર સભાઓ અને સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો થતાં હોય છે. પરિવારો આધ્યાત્મિક ચેતનાનો અનુભવ કરે છે અને સમાજ વિકાસ તથા રાષ્ટ્ર વિકાસમાં પોતાના યોગદાન માટેના સંકલ્પ લે છે. જે સામાજિક વિકાસમાં આધારસ્તંભની ભૂમિકા ભજવે છે.

દિવ્યરથ પરિભ્રમણનો ઉદ્દેશ્ય :

મા ઉમિયાના ભવ્યાતિભવ્ય મંદિર નિર્માણના આ મહાચક્ષુમાં દરેક પરિવાર તથા દરેક વ્યક્તિને સહયોગી બનાવવાનો આ ભગીરથ પ્રયાસ છે. મા ઉમિયાના દિવ્યરથ પરિભ્રમણ દરમિયાન લોકો પોતાની યથાશક્તિ લક્ષ્મીનું દાન કરે છે, પરંતુ દિવ્યરથના પરિભ્રમણનો મુખ્ય ઉદ્દેશ દરેક સમાજમાં સામાજિક એક્ય અને સદ્ભાવનાના ઉચ્ચ ઉદ્દેશો સાથે સામાજિક ક્રાંતિની ચળવળમાં લોકોને સંગઠીત કરવાનો છે. જેનાથી પરિવારો આધ્યાત્મિક ભાવનાથી જોડાય છે અને ભ્રાતૃભાવની લાગણી સાથે પરસ્પરનાં સુખ - દુઃખ, પ્રશ્નો અને જરૂરિયાતનો ખ્યાલ રાખી મદદરૂપ થાય છે, જે સામાજિક સમરસતાનો માહોલ બનાવવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવે છે, ત્યારે...

સંસ્થાના તેમજ સર્વ સમાજના સર્વે શ્રેષ્ઠીશ્રીઓને મારી નમ્ર અપીલ છે કે જ્યારે પણ જગતજનની મા ઉમિયાનો દિવ્યરથ આપના ગામ કે શહેરમાં પરિભ્રમણ માટે આવે ત્યારે તેનું ભવ્યાતિભવ્ય સ્વાગત કરવો. મા ઉમિયા પ્રત્યેની ભક્તિને સેવા તેમજ સમર્પણના ભાવથી ચત્કિંચિત સહયોગ આપી દીપાવજો અને વિશ્વ ઉમિયાધામના નિર્માણમાં પાયાના પથ્થર બનવાનું ગૌરવ મેળવવા હમેશાં પ્રયત્નશીલ રહી મા ઉમિયાના કૃપાપાત્ર બનશો.

લોકોને શિક્ષણ, આરોગ્ય, રોજગાર તેમજ પર્યાવરણ ક્ષેત્રે સ્પર્શતા પ્રશ્નોના ઉકેલમાં આધ્યાત્મિકતાનો આધાર સામાજિક સમરસતાના માહોલ માટે માધ્યમ બને તે માટે સંસ્થા જગતજનની મા ઉમિયાના દિવ્યરથ પરિભ્રમણ દ્વારા કાર્ય કરી રહી છે. વેપારીઓ, ડોક્ટરો, એન્જનીયરો, શિક્ષકો, ખેડૂતો, ગૃહિણીઓ, વિદ્યાર્થીઓ, યુવાનો - યુવતીઓ સહિત તમામ વર્ગોમાં રહેલી આધ્યાત્મિક ચેતનાને ઉજાગર કરી તેમનામાં રહેલું કૌશલ્ય સામાજિક પ્રવૃત્તિઓમાં પરિવર્તિત થાય તે માટે સંસ્થા અવિરતપણે કાર્ય કરી રહી છે, ત્યારે...

સંસ્થાના હોદ્દેદારશ્રીઓ તેમજ દાતાદ્રુષ્ટીશ્રીઓ દ્વારા અવિરતપણે મળી રહેલા સાથ - સહકાર અને માર્ગદર્શનથી સામાજિક - મહિલા અને યુવા ટીમ કાર્ય કરી રહી છે. જેમાં સંસ્થાના ઉપપ્રમુખશ્રી અને સામાજિક સંગઠનના ચેરમેનશ્રી ડી. એન. ગોલ, કો-ચેરમેનશ્રી પ્રવિણભાઈ બી. પટેલ, મહામંત્રીશ્રી સંજયભાઈ ડી. પટેલ તથા તેમની સમગ્ર ટીમ, મહિલા સંગઠનના ચેરપર્સનશ્રી ડો. રૂપલબેન પટેલ, મહામંત્રીશ્રી ગિરાબેન પટેલ અને તેમની સમગ્ર ટીમ તથા યુવા સંગઠનના ચેરમેનશ્રી જીતુભાઈ પટેલ અને પ્રભારીશ્રી અશોકભાઈ પટેલ અને તેમની સમગ્ર ટીમના અથાગ પરિશ્રમ અને સમર્પણના ભાવને વંદન કરું છું અને તેમને અંતરના ભાવથી ખૂબ ખૂબ અભિનંદન પાઠવું છું.

મા ઉમિયા મારી શક્તિ, ઉમિયા મારી સાધના,
ઉમિયા મારી ભક્તિ, કરું છું જગમાં આરાધના.

આર. પી. પટેલ - પ્રણેતા એવમ્ પ્રમુખ
વિશ્વ ઉમિયાધામ - જસપુર, અમદાવાદ



વેદાંગ, વેદાંત અને દર્શન

પ્રાચીન વૈદિક ધર્મ કે જેને ‘સનાતન ધર્મ’ અથવા ‘હિંદુ ધર્મ’ તરીકે આપણે ઓળખીએ છીએ તે યુગો સુધીની તપસ્યા, સાધના અને પરંપરાથી સચવાયેલી અને સમૃદ્ધ થતી રહેલી જીવન પદ્ધતિ અને તેનું તત્ત્વજ્ઞાન છે. વેદો આપણા ધર્મગ્રંથો છે. વેદોની સંરચના કે સંપાદન શરૂ થયા પછી હાલના સ્વરૂપ સુધી પહોંચતા હજારો વર્ષ લાગ્યા છે. એક જ વેદમાં શરૂના અને અંતના ભાગ વચ્ચે સેંકડો વર્ષોનો સમયગાળો વહ્યો છે.

હિન્દુ સંસ્કૃતિમાં આ ચારેય વેદોને ઈશ્વરનું ‘નિઃશ્વસિત’ એટલે કે ઉચ્છવાસ માનવામાં આવ્યા છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો તેને ‘અપૌરુષેય’ ગણવામાં આવ્યા છે એટલે કે જેની રચના કોઈ પુરુષે એટલે કે કોઈ વ્યક્તિએ કરી નથી તેને અપૌરુષેય કહેવાય છે. ગૃત્સમર્દ, વિશ્વામિત્ર, વામદેવ, ભરદ્વાજ, વશિષ્ઠ વગેરે ઋષિઓને તપના પ્રભાવથી કે યજ્ઞ ક્રિયાઓ દરમિયાન આ ઈશ્વરીય જ્ઞાન મંત્ર (મનન કરવાથી પ્રાપ્ત થયેલ અંતઃસ્ફુરિત જ્ઞાનનું) દર્શન થયું હતું એમ મનાય છે. ઋષિઓ આ વેદ મંત્રોના કર્તા નથી, રચયિતા નથી. આથી આ વેદોને અતિ પવિત્ર માનવામાં આવ્યા છે તથા અનાદિ-અનંત માનવામાં આવ્યા છે. ભારતની અંદર આ વેદોને બધાં જ જ્ઞાનનું મૂળ માનવામાં આવ્યા છે. અને પરિણામે હજારો વર્ષોથી ભારતની બુદ્ધિમત્તા આ જ્ઞાનને સાચવી રાખવા સતત પ્રયત્નશીલ રહી છે. મંત્રોને કંઠસ્થ કરવા જટાપાઠ, કમપાઠ આદિ પદ્ધતિઓનો વિકાસ થયો. આ માટે જ શિક્ષા, કલ્પ, જ્યોતિષ, છંદ, નિરુક્ત અને વ્યાકરણ જેવા છ વેદાંગો વિકસ્યા. અરે, સમગ્ર દર્શનશાસ્ત્ર ન્યાય- વૈશિષ્ઠિક, સાંખ્ય-

યોગ પૂર્વમીમાંસા- ઉત્તરમીમાંસાનો વિકાસ પણ વેદને અનાદિ અનંત સિદ્ધ કરવા અને વેદના જ્ઞાનરાશિને સાચવી રાખવા, સમજવા- સમજાવવા થયો છે એમ કહેવામાં કશું અયથાર્થ નથી.

વેદાંગ:

વેદાંગ એટલે વેદના અંગ. અંગ એટલે ઉપકારક. જેના દ્વારા કોઈ વસ્તુના સ્વરૂપનું રક્ષણ કરવામાં, સમજવામાં અને વિનિયોગ કરવામાં સહાયતા પ્રાપ્ત થાય તેને ‘અંગ’ કહેવામાં આવે છે. ભાવ અને ભાષાની દ્રષ્ટિએ અપૌરુષેય વેદને સમજવામાં તકલીફ પડે છે. વેદના અર્થને જાણવા તથા તેના કર્મકાંડના પ્રતિપાદનમાં ઉપયોગી શાસ્ત્રને ‘વેદાંગ’ કહે છે. વેદના યથાર્થ જ્ઞાન માટે છ વિષયોનો અભ્યાસ જરૂરી બને છે એ છે વેદાંગ.

શિક્ષા કલ્પો વ્યાકરણં નિરુક્તં છન્દસાં ચિત્તિઃ ।
જ્યોતિષામયનં ચૈવ ષડંગો વેદ ઉચ્યતે ॥
આ મુજબ શિક્ષા, કલ્પ, વ્યાકરણ, નિરુક્ત, છંદ અને જ્યોતિષ આ છ વેદાંગ છે.

એમનું પ્રયોજન જોઈએ તો, વેદાંગોનું મુખ્ય કાર્ય વેદની રક્ષા કરવાનું છે. વેદની રક્ષા ત્રણ રીતે અપેક્ષિત છે.

(૧) સ્વરૂપ રક્ષા (શિક્ષા અને છંદ દ્વારા) (૨) અર્થ રક્ષા (નિરુક્ત અને વ્યાકરણથી) અને (૩) અનુષ્ઠાન રક્ષા (જ્યોતિષ અને કલ્પ વડે)



વૈદિક સાહિત્યના મુખ્ય ત્રણ વિભાગ છે.

૧. સંહિતા ૨. બ્રાહ્મણ અને ૩. આરણ્યક તથા ઉપનિષદ શિક્ષા અને છંદનો સંબંધ સંહિતા સાથે છે.

૧. શિક્ષા:

સ્વર, વર્ણાદિ ઉચ્ચારણના પ્રકારનો ઉપદેશ આપવો તે શિક્ષા ગ્રંથના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે છે. વેદમંત્રોના ઉચ્ચારણની યથાર્થતા જાળવવા સ્વર જ્ઞાન જરૂરી છે. સ્વરના ઉદાત્ત, અનુદાત્ત અને સ્વરિત એમ ત્રણ પ્રકાર પડે છે.

શિક્ષાના છ અંગો છે. વર્ણ, સ્વર, માત્રા, બલ, સામ અને સન્તાન.

શિક્ષા સંપ્રદાયોના પ્રાચીનત્તમ રૂપને ‘પ્રતિશાખ્ય’ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. શિક્ષા ગ્રંથોને વેદ પુરુષનું નાક કહેવામાં આવ્યું છે.

શિક્ષા ધ્રાણં તુ વેદસ્ય.....।

૨. કલ્પ:

કલ્પ એટલે વેદોક્ત કર્મકાંડની કમપૂર્વક વ્યવસ્થિત કલ્પના કરનાર શાસ્ત્ર.

ધર્મ સૃષ્ટિ

વેદિક ગ્રંથોમાં પ્રતિપાદિત યજ્ઞયાગાદિ, વિવાહ, ઉપનયન સંસ્કાર, વર્ષાશ્રમ કર્તવ્ય વગેરેનો ક્રમબદ્ધ વિચાર કરનાર સૂત્રગ્રંથોને કલ્પ કહે છે. કલ્પસૂત્ર ચાર પ્રકારના છે; શ્રૌતસૂત્ર, ગૃહ્યસૂત્ર, ધર્મસૂત્ર અને શુલ્વસૂત્ર.

હસ્તૌ કલ્પૌઽથ પઠ્યતે । કલ્પને વેદપુરુષના હાથ કહ્યા છે.

૩. વ્યાકરણ:

વ્યાકરણ શબ્દનો અર્થ 'ટૂકડાં ટૂકડાં કરવા' એવો થાય છે. ખંડોમાં શબ્દને વિભાજિત કરી સમજાવવો તે વ્યાકરણનું કાર્ય છે. **મુખં વ્યાકરણં સ્મૃતમ્ ।** વ્યાકરણ વેદપુરુષનું મુખ છે.

વ્યાકરણના અંગો નામ, આખ્યાત (ક્રિયાપદ), ઉપસર્ગ, નિપાત, કાળ, નામ, ક્રિયા અને વિભક્તિઓ છે.

પાણિનિનું **અષ્ટાધ્યાયી** પ્રાચીનત્તમ વ્યાકરણ છે.

૪. નિરુક્ત:

વ્યુત્પત્તિની દ્રષ્ટિએ દુર્બોધ એવા વેદના કેટલાક શબ્દોનો સંગ્રહ નિઘંટુમાં કરવામાં આવ્યો છે. આ દુનિયાનો સૌથી પ્રાચીન અને પહેલો શબ્દકોશ છે. જેમાં વેદોના પર્યાયવાચી, અનેકાર્થી, દેવતાઓના અને એમને સંબંધિત પદાર્થોના નામોનો સંગ્રહ કરવામાં આવ્યો છે. નિઘંટુના શબ્દો ઉપરનું જે ભાષ્ય છે તેનું જ નામ 'નિરુક્ત' છે. **નિરુક્તં શ્રોત્તમુચ્યતે ।**

નિરુક્ત એ વેદપુરુષના કાન કહેવાય છે.

૫. છંદ :

વેદમંત્રોની રચના છંદોમયી છે. છંદોના જ્ઞાન વગર મંત્રોના ઉચ્ચારણ અને પાઠમાં ક્ષતિ થવાની સંભાવના છે.

ગાયત્રી, ઉષ્ણિક, અનુષ્ટુપ, બૃહતી, પંક્તિ, ત્રિષ્ટુપ અને જગતી આ વૈદિક છંદો છે.

છન્દઃ પાદૌ તુ વેદસ્ય । છંદને વેદપુરુષના ચરણ કહેવામાં આવેલ છે.

૬. જ્યોતિષ:

જ્યોતિષામયનં ચક્ષુઃ । જ્યોતિષને વેદપુરુષની આંખો કહી છે. આંખ જોવાનું કામ કરે છે. યજ્ઞયાગ વેદોનો પ્રધાન વિષય છે. યજ્ઞવિધાન વિશિષ્ટ કાળની અપેક્ષા રાખે છે. સમયશુદ્ધિ યજ્ઞ માટે ખાસ મહત્વની છે. નક્ષત્ર, તિથિ, પક્ષ, માસ, ઋતુ, સંવત્સર વગેરે કાલખંડોને ધ્યાનમાં રાખીને ચોક્કસ પ્રકારના યજ્ઞયાનના ક્રિયાકલાપોનું વિધાન કરવામાં આવ્યું છે. દીર્ઘ સમય સુધી ચાલનારા યજ્ઞસત્રોમાં કોઈ વિઘ્ન ન આવે એ જોવા માટે ઉપયોગી જ્યોતિષ ખરે જ વેદપુરુષના ચક્ષુ જ છે.

આમ આ છ વેદાંગ (વેદના અંગ) છે.

વેદાંત:

વેદાંતનો અર્થ સ્પષ્ટ જ છે. વેદના અંતે અથવા વેદનો અંતિમ ભાગ એટલે વેદાંત.

વેદિક સાહિત્યના મુખ્ય ત્રણ વિભાગ છે. (૧) સંહિતા (૨) બ્રાહ્મણ અને (૩) આરણ્યક તથા ઉપનિષદ. આ ત્રણેય પોતાની રીતે સ્વતંત્ર હોવા છતાં શ્રૃંખલાબંધ છે.

વેદસંહિતા-મંત્ર સમૂહને 'સંહિતા' કહે છે.

બ્રાહ્મણ (ગ્રંથ) - યજ્ઞયાગ સંબંધી વિસ્તૃત માહિતી અને વેદમંત્રોના અર્થ આપતા ગ્રંથ.

આરણ્યક - વૈદિક યજ્ઞયાગની અંતર્ગત વિદ્યમાન આધ્યાત્મિક તથ્યોની મીમાંસા કરનારા ગ્રંથો એટલે આરણ્યકો. તેમાં દાર્શનિક કે આધ્યાત્મિક વિચારને મહત્ત્વ અપાય છે.

ઉપનિષદો એ આરણ્યકોના વિશિષ્ટ અંગ છે. ઉપનિષદો વેદોનો અંતભાગ હોવાથી 'વેદાન્ત' તરીકે પ્રસિદ્ધ છે. ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાનની ગંગોત્રી સમા ઉપનિષદો આધ્યાત્મિક રહસ્યોને ઉકેલવાની મથામણમાં પડેલા ગ્રંથો છે.

આજે લગભગ ૨૦૦ થી વધારે ઉપનિષદો મળે છે. મુક્તિકોપનિષદ અનુસાર આ સંખ્યા ૧૦૮ જેટલી છે. જેમાંથી ૧૦ ઋગ્વેદથી, ૧૮ શુક્લ યજુર્વેદથી, ૧૨ કૃષ્ણ યજુર્વેદથી, ૧૬ સામવેદથી અને ૩૧ અથર્વવેદથી સંબદ્ધ છે. શંકરાચાર્યે ભાષ્યો લખ્યા છે તે ૧૧ ઉપનિષદો મુખ્ય છે.

આમ આ વેદાંત એટલે ઉપનિષદો.

દર્શન:

વેદોના સત્યો સમજવા માટે શાસ્ત્રકારોએ છ જુદાં જુદાં શાસ્ત્રો સૂત્ર આકારે રચ્યા છે જે ૫૩દર્શન કહેવાય છે. ૫૩દર્શનો વેદાનુસારી છે. સત્યને સમજવાના એ વિવિધ દ્રષ્ટિકોણો છે.

દર્શન એટલે જોવું તે. - તત્ત્વજ્ઞાનની એક પદ્ધતિ. સત્યને નીરખવાનો - સમજવાનો - એક પુરુષાર્થ. દર્શન એટલે તત્ત્વનો સાક્ષાત્કાર. દર્શન એટલે જોવાનું સાધન. દર્શનનું લક્ષ્ય જીવ, જગત અને ઈશ્વર આ ત્રણના સ્વરૂપનું અને પરસ્પરના સંબંધોનું નિરૂપણ કરવાનું છે.

૧. ન્યાયદર્શન:

ગૌતમ ઋષિ પ્રણિત ન્યાય દર્શન એ પ્રમાણશાસ્ત્ર છે. સત્યને જાણવા માટે જ્ઞાનના સાધનો (પ્રમાણો)ની વિસ્તૃત ચર્ચા આ દર્શનમાં કરેલી છે. પ્રત્યક્ષ, અનુમાન, તેના પ્રકારો, તેમાં થતી ભૂલો વગેરે તે દર્શાવે છે. ન્યાય શબ્દ સામાન્યતઃ યુક્તિ, દલીલ યા વાદના અર્થમાં સમજવામાં આવે છે. આ સૃષ્ટિનો કોઈ રચયિતા છે કે કેમ? હોય તો તેનું સ્વરૂપ કેવું છે? આત્મા દેહથી ભિન્ન છે કે અભિન્ન? વગેરે પ્રશ્નોની તાર્કિક તેમજ તાત્ત્વિક ચર્ચા આ દર્શન કરે છે. આ દર્શનના માનસશાસ્ત્ર વિષયક વિચારો અગત્યના છે.

ન્યાયશાસ્ત્રની દલીલોનું મૂળ આ દર્શનમાં જોવા મળે છે.

ધર્મ સૃષ્ટિ

૨. વૈશેષિક દર્શન:

આ દર્શનના આઠ પ્રવર્તક કણાદ મુનિ છે. વૈશેષિક દર્શનમાં દ્રવ્ય, ગુણ, કર્મ, સામાન્ય, વિશેષ અને સમવાય એમ છ પદાર્થો માનેલા છે. પાછળથી અભાવ નામક પદાર્થ ઉમેરાયો છે.

પદાર્થો એટલે શું? પદાર્થના વિશેષ યા ધર્મો સંબંધી દર્શનનું નિરૂપણ કરતું હોઈ તેને વૈશેષિક દર્શન નામ આપેલ છે. દ્રવ્યોની સંખ્યા કેટલી, તેનું સ્વરૂપ કેવું, મૂળ પરમાણુઓમાંથી બનેલા દ્રવ્યો કેટલાં, તેમના નિત્ય અને નિરવયવ દ્રવ્યો કેટલાં, તેમના ખાસ ગુણધર્મો કયા કયા વગેરેની વિશદ ચર્ચા કરેલી છે. પૃથ્વી, જલ, તેજ, વાયુ એ ચાર ભૂતોના અંતિમ ભાગો કે જેને પરમાણુ અને નિત્ય માનવામાં આવ્યા છે.

વસ્તુઓના નાનામાં નાના ભાગ કે જેના આગળ ભાગ જ ન પાડી શકાય તેવા છેવટ રહેતા પરમાણુઓ જ ‘વિશેષ’ તરીકે ઓળખાય છે. પ્રત્યેક પરમાણુનું પૃથક વ્યક્તિત્વ છે આવું વૈશેષિક દર્શન પરમાણુ બહુતત્ત્વવાદમાં માને છે. પદાર્થોનું અતિ સૂક્ષ્મ વિશ્લેષણ વૈશેષિક દર્શનમાં જોવા મળે છે. ભૌતિક અને રસાયણ વિજ્ઞાનનું મૂળ આપણને આ દર્શનમાં સ્પષ્ટ જોવા મળે છે.

૩. સાંખ્યદર્શન:

સૌથી પ્રાચીન આ સાંખ્યદર્શનના પ્રણેતા છે કપિલ ઋષિ. સાંખ્ય શબ્દ સંખ્યા પરથી બન્યો છે એ રીતે આ દર્શન પ્રકૃતિના ચોવીસ તત્ત્વો અને પુરુષ એમ પચીસની સંખ્યામાં વર્ગીકરણ કરે છે એટલે સાંખ્ય. સાંખ્ય એટલે સમ્ + ખ્યા = સમ્યકબુદ્ધિ (વિવેકજ્ઞાન).

સમગ્ર સંસાર ત્રણ પ્રકારના દુઃખોથી ભરેલો છે. દુઃખનું મૂળ કારણ પ્રકૃતિ અને પુરુષ એ બે તત્ત્વો વચ્ચેના સંબંધ જ્ઞાનનો અભાવ છે એવી ખ્યા (વિવેકબુદ્ધિ) આ દર્શનનું કેન્દ્ર છે.

સાંખ્ય મુજબ સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિ અવ્યક્ત પ્રકૃતિમાંથી થઈ છે. અવ્યક્ત પ્રકૃતિ સત્ત્વ, રજસ અને તમસ આ ત્રણગુણોની બનેલી છે. સત્કાર્યવાદ એટલે કે કાર્યકારણવાદ એ આ દર્શનની અજોડ દેન છે.

૪. યોગદર્શન:

યોગદર્શન એ ઋષિ પતંજલિની માનવ-જાતને મળેલી ભેટ છે. સાંખ્યદર્શન તત્ત્વજ્ઞાન છે તો યોગદર્શન એ અનુભૂતિનો સાધનપથ છે.

ચિત્તવૃત્તિઓનો નિરોધ અને સમાધિની સાધના એ યોગના કેન્દ્રવર્તી વિચારો છે. સૂત્રાત્મક શૈલીમાં રચાયેલું આ દર્શન યોગના તમામ સંપ્રદાયોનું મૂળ છે. એમાંનું ચિત્તશાસ્ત્ર એ ભારતીય મનોવિજ્ઞાનનું ઉદ્ભવ સ્થાન છે. આંતરિક વિકાસને પ્રયોગશીલ દ્રષ્ટિકોણથી રજૂ કરીને અધ્યાત્મસાધનના વિજ્ઞાનનું સ્વરૂપ આપીને યોગદર્શને માનવમનની શક્તિઓને નવા જ આયામો આપ્યા છે. સાંખ્ય દર્શનના પચીસ તત્ત્વો ઉપરાંત યોગમાં ઈશ્વરનો સ્વીકાર કરીને પૂર્ણત્વે પહોંચાડ્યું છે. અષ્ટાંગયોગ એ યોગદર્શનની અમૂલ્ય ભેટ છે.

૫. પૂર્વમીમાંસા:

પૂર્વમીમાંસાદર્શન કર્મમીમાંસા તરીકે પણ જાણીતું છે. આ દર્શનના સૂત્રકાર જૈમિનિ ઋષિ છે. આ દર્શન પૂર્ણપણે વેદો પર આધારિત છે. આમાં વેદોના યજ્ઞયાગાદિ કર્મકાંડ અંગેની મીમાંસા છે. આ દર્શન મુજબ કર્મ એ જ વેદોનો મધ્યવર્તી વિચાર છે. ઉપાસના અને જ્ઞાન એ તો માત્ર કર્મની સમજણ આપવા માટે જ છે.

યજ્ઞાદિ કર્મોને લગતા વિધિવિધાનો, અનુષ્ઠાન વગેરેનું નિરૂપણ, તેમાં કાંઈ શંકા કે વિરોધ જણાય તો તેને કઈ રીતે દૂર કરવો, યજ્ઞનો અધિકારી કોણ? કર્મમાં દેવતા કોણ? વગેરેની ચર્ચા આ દર્શન કરે છે. પ્રથમ કર્મ (યા ધર્મ) અને પછી જ્ઞાન એમ માનતું હોય આ દર્શન કર્મમીમાંસા યા ધર્મ મીમાંસાને નામે

ઓળખાય છે. પૂર્વ મીમાંસામાં ચિંતન વિરલ છે. જો કે તેના ‘વાક્યાર્થ વિચારે’ કર્મકાંડ પર જ નહિ પણ ધર્મશાસ્ત્ર ઉપર પણ અસર કરી છે. ઉત્તરમીમાંસા (વેદાંત)માં પણ શ્રુતિવાક્યોના અર્થઘટાવવામાં તે પ્રમાણ મનાય છે.

૬. ઉત્તર મીમાંસા:

આ દર્શનના પ્રણેતા ઋષિ બાદરાયણ છે. આ દર્શનમાં વેદનો અંતભાગ અથવા અંતિમ સિદ્ધાંતો જેવા ઉપનિષદોનું તત્ત્વજ્ઞાન કે બ્રહ્મજ્ઞાન સૂત્રોમાં ગૂંથેલું હોય આ દર્શન વેદાંત કે બ્રહ્મમીમાંસા તરીકે પણ વિખ્યાત છે.

વેદાંતની અનેક શાખા પ્રશાખાઓ છે. વેદનો જ્ઞાનકાંડ એ ઉત્તરમીમાંસાનો વિષય છે. કર્મ અને ઉપાસનાને ગૌણ ગણાવીને બ્રહ્મ-વિચાર જ અહીં પ્રધાન છે. વેદાંત મુજબ આત્મ સાક્ષાત્કાર અથવા બ્રહ્મજ્ઞાન જ વેદોનો કેન્દ્રસ્થ વિચાર છે. ઉત્તરમીમાંસામાં તત્ત્વચિંતન જ પ્રધાન રૂપ છે. બ્રહ્મના સ્વરૂપને તે સમજાવે છે. અવિદ્યા જ બ્રહ્મસ્વરૂપ આત્માના જીવભાવનું કારણ છે.

વેદાંતદર્શનના સૂત્રો પર શંકરાચાર્ય, રામાનુજાચાર્ય, નિમ્બકાચાર્ય, વલ્લભાચાર્ય જેવા અનેક આચાર્યોએ ભાષ્યો લખ્યા અને અનુક્રમે અદ્વૈત, વિશિષ્ટાદ્વૈત, દ્વૈતાદ્વૈત, શુદ્ધાદ્વૈત આદિ સંપ્રદાયોના મૂળમાં આ વિચારસરણી છે. આધુનિક યુગમાં પણ સ્વામી વિવેકાનંદ, રામતીર્થ, રમણ મહર્ષિ, શ્રી અરવિંદ, ટાગોર, ગાંધીજી, ડૉ. રાધાકૃષ્ણન જેવા અનેક મહાપુરુષો પણ વેદાંતથી ખૂબ જ પ્રભાવિત થયેલા છે. ઉપનિષદોના તત્ત્વજ્ઞાન પર અનેક પ્રાશ્નાત્મક વિદ્વાનો પણ ઓળઘોળ થયા છે. સ્વામી વિવેકાનંદે તો વેદાંતના ઉત્તમ ગ્રંથ તરીકે ભગવદ્ગીતાની ઓળખ આપી છે.

આમ વેદાંગ, વેદાંત અને દર્શનો વેદ સાહિત્ય સાથે અભિન્નપણે જોડાયેલા છે. વેદ ઈશ્વરીય જ્ઞાન અથવા વિધાનને પ્રસ્તુત કરતું વાક્યમય છે. ■



વેદોનો દિવ્ય સંદેશ

इच्छन्ति देवाः सुन्वन्तं न स्वप्नाय स्पृहन्ति ।
यन्ति प्रमादमतन्द्राः ॥

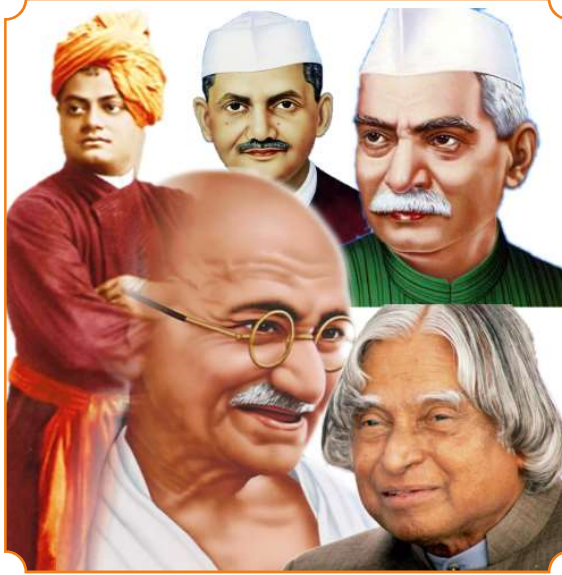
(ऋગ્વેદ ૮/૨/૧૮, અથર્વવેદ ૨૦/૧૮/૩)

ભાવાર્થ : આળસુ લોકો હંમેશાં દુઃખ પ્રાપ્ત કરે છે, એટલે આપણે બધાએ કર્મનિષ્ઠ અને ઉદ્યમી બનવું જોઈએ.

સંદેશ : આળસ માનવીનો સાચો શત્રુ છે. તે આપણને પાપના માર્ગે લઈ જાય છે, સુસ્તી અને આળસથી વશીભૂત થઈને આપણે અનેક પાપકર્મોમાં ફસાઈ જઈએ છીએ. કેટલાક લોકો અત્યંત લાભકારી યોજનાઓ શરૂ કરીને કેવળ આળસને વશ થઈને અધવચ્ચે છોડી દે છે. બીજાથી પાછા પડવાથી નિરાશ થઈ જાય છે અને આત્મકલ્યાણથી વંચિત રહી જાય છે. પરમાત્મા પણ આળસુ અને પ્રમાદી વ્યક્તિને પ્રેમ કરતા નથી. તેમનો પ્રેમ તો ઉદ્યમી અને પુરુષાર્થીને મળે છે.

આ સંસાર યજ્ઞમય છે. અહીં દરેક માણસે દરેક પળે પોતાના શ્રમની આહુતી આપવી પડે છે. આ કર્મનિષ્ઠ હોવાનું તાત્પર્ય છે. સંસારને ઉચ્ચ, સારો અને પવિત્ર બનાવવામાં જે કર્મો સહાયતા અને સહયોગ આપે છે તે શુભકાર્ય કહેવાય છે. શ્રમ અને સહયોગ શુભકર્મ કહેવાય છે. શ્રમ અને ઉદ્યમ કરવામાં જે આળસ કરે છે તેને પરમેશ્વર ચેતવણી આપે છે. ઠોકર મારે છે અને દંડ પણ કરે છે. આપણે હંમેશાં સાવધાન રહીને શ્રમ અને પુરુષાર્થમાં લાગેલા રહેવું જોઈએ. કોઈ પણ કાર્યને નાનું સમજીને તેની ઉપેક્ષા કે

અવહેલના કરવી જોઈએ નહિ. મોટા ભાગના માણસો આ પ્રકારની મૂર્ખતામાં ફસાયેલા રહે છે. તેનાથી તેમના અહંભાવમાં વૃદ્ધિ થાય છે, જે તેમની કાર્યશ્રમતાનો નાશ કરે છે. જે નિઃસ્વાર્થ ભાવથી શુભકર્મોમાં સતત લાગેલો રહે છે તે કર્મયોગી કહેવાય છે. આપણી ઈચ્છા બહુ હોય છે, પણ કશું કરતા નથી. ઈન્દ્રિયસંયમ, સમયસંયમ તથા અર્થસંયમના અભાવમાં માનવી કર્મનિષ્ઠ થઈ



શક્તો નથી. તે મુખ્ય માર્ગથી ભૂલો પડી જાય છે અને અસફળ રહે છે તથા દુઃખી થાય છે. જે લોકો પોતાની ઈન્દ્રિયોને વશમાં રાખે છે, સમયનો સદુપયોગ કરે છે, અર્થનો અનર્થ કરવાની છૂટ આપતા નથી તેઓ ઐશ્વર્યવાન હોય છે. પરમાત્માનો પ્રેમ મેળવવા માટે

આળસનો ત્યાગ કરી કર્મનિષ્ઠ બનવું એ સાચી ઉપાસના છે.

માનવીને અને રાષ્ટ્રને ઉન્નતિશીલ બનાવવાના કેટલાક માપદંડ છે. આ જે જરૂરી ગુણો છે તેમને શ્રીમદ્ ભાગવત ગીતામાં “દૈવી સંપદા” કહ્યા છે. એ જીવનમૂલ્યો છે. તેમનામાં માનવ જીવનને મૂલ્યવાન બનાવવાની ક્ષમતા હોય છે.

સંસારમાં જેટલા મહાપુરુષો થયા છે તેમણે અસીમ કર્મઠતા અને નિષ્ઠાની સાથે પોતાના જીવનની એકે એક પળ સમાજના ઉત્થાન માટે સમર્પિત કરી છે. રામકૃષ્ણ પરમહંસ, મહર્ષિ દયાનંદ, સ્વામી વિવેકાનંદ, સ્વામી રામતીર્થ, લોકમાન્ય તિલક, મહાત્મા ગાંધી, ડોક્ટર હેડગેવાર વગેરે અનેક મહાપુરુષોના જીવનમાં આપણને તેમની શ્રેષ્ઠ ઉદ્યમશીલતાનાં દર્શન થાય છે. તેઓમાંથી કોઈએ એક ક્ષણ માટે પણ આળસ કરી હોય તેવું જોવા મળ્યું નથી. તેમના માટે તો “આરામ હરામ હૈ” નો મૂળમંત્ર જ સર્વસ્વ છે. એવા માણસોને આપણા જીવનના આદર્શ પુરુષ બનાવીને આપણે સંસારમાં સફળતા મેળવી શકીએ છીએ.

આપણું કર્તવ્ય છે કે આપણે પોતે આળસનો ત્યાગ કરીને અને બીજાઓને પણ આ રાક્ષસમાંથી મુક્તિ અપાવીએ.





શ્રી રામચરિત માનસ કથાસાર

ગોસ્વામી તુલસીકૃત 'રામચરિત માનસ' આધારિત કથાસાર અને ભગવાન રામચંદ્રની લીલાઓ

પૂર્વકથા : શ્રીરામચંદ્રજીના લગ્નની તૈયાર થઈ, રાજા-રાણી શ્રીરામજીના ચરણ કમળોને ધોવા લાગ્યા. આકાશમાં અને નગરમાં નગારાં અને જય જયકારનો ધ્વનિ ચારે દિશાઓમાં ઉમટી પડ્યો.

હવે આગળ :

બર કુઝૂરિ કરતલ જોરિ ।
સાખોચારુ દોડ કુલગુરુ કરૈં ॥

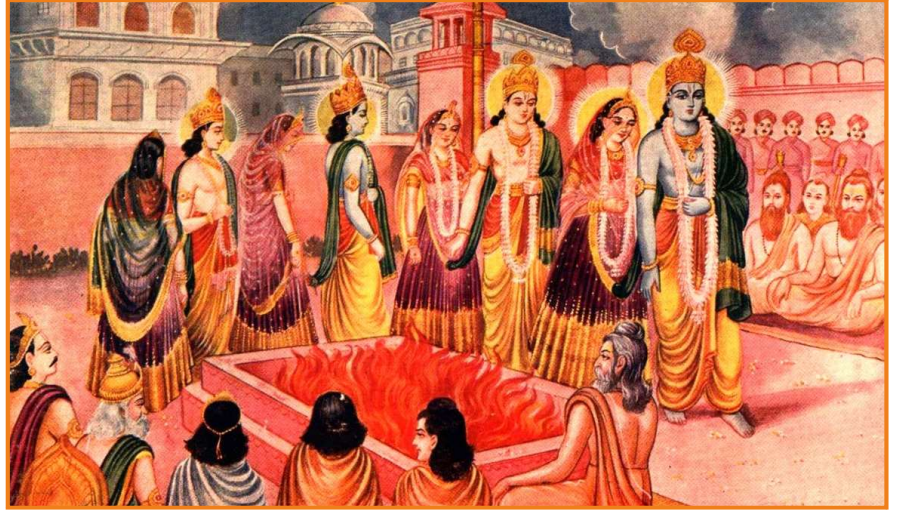
બંને કુળોના ગુરુ વર અને કન્યાની હથેળીઓને મિલાવીને શાખોચાર કરવા લાગ્યા હસ્તમેળાપ થયેલો જોઈને બ્રહ્માદિ દેવતા, મનુષ્ય અને મુનિઓ આનંદથી ભરાઈ ગયા. રાજાઓના અલંકાર સ્વરૂપ જનકજીએ લોક અને વેદની વિધિ કરીને કન્યાદાન કર્યું.

હિમવંત જિમિ ગિરિજા મહેસરિ ।
હરિહિ શ્રી સાગર દર્શ ॥

જેમ હિમાલયે શિવજીને પાર્વતીજી અને સાગરે ભગવાન વિષ્ણુને લક્ષ્મીજી આપ્યાં હતાં, તેવી જ રીતે શ્રી જનકજીએ રામચંદ્રજીને સીતાજી સમર્પિત કર્યાં. વિધિપૂર્વક હવન કરીને છેડાગાંઠ બાંધવામાં આવી અને મંગળફેરા થવા લાગ્યા.

કુઝૂરુ કુઝૂરુ કલ ભાવાંરિ દેહિ ।
નયન લાભુ સબ સાદર લેહિ ॥

વર અને કન્યા સુંદર મંગળફેરા ફરી રહ્યાં છે. બધા લોકો આદરપૂર્વક તેમને નિહાળીને નેત્રોનો પરમલાભ લઈ રહ્યા છે. મનોહર જોડીનું વર્તન થઈ શકતું નથી. શ્રી રામજી અને શ્રી સીતાજીના સુંદર પડછાયા સ્તંભોમાં ઝગમગી રહ્યા છે. જાણે કામદેવ અને રતિ અનેક રૂપ ધારણ કરી વિવાહને નિહાળી રહ્યાં હોય.



પ્રમુદિત મુનિન્હ ભાવંરૈં ફેરી ।
નેગસહિત સબ રીતિ નિબેરી ॥

મુનિઓએ આનંદપૂર્વક ફેરા ફરાવ્યા અને વિધિ સહિત બધા રિવાજો પૂરા કર્યાં. શ્રી રામચંદ્રજી સીતાજીના માથે સિંદૂર પૂરી રહ્યા છે. આ શોભા કોઈપણ રીતે કહી શકાતી નથી, પછી વસિષ્ઠજીએ આજ્ઞા આપી, ત્યારે વર અને વધૂ એક આસન ઉપર બેઠાં.

તબ જનામ પાઈ બસિષ્ઠ આપસુ બ્યાહ સાજ અંધિરી કૌ ।
માંડવી, શ્રુતકીરતિ, ઝરમિલા કુઝૂરિ લઈ હંકારિ કૈ ॥

ત્યારે વસિષ્ઠની આજ્ઞા પામીને જનકજીએ વિવાહનો સામાન તૈયાર કરાવી માંડવીજી, શ્રુતકિર્તીજી અને ઉર્મિલાજી આ ત્રણેય રાજકુમારીઓને બોલાવી લીધી. મોટી કન્યા માંડવીજીને પ્રેમપૂર્વક વિધિઓથી ભરતજી સાથે પરણાવ્યાં. તથા જાનકીજીના નાના બહેન ઉર્મિલાજીને લક્ષ્મણજી સાથે પરણાવ્યાં. એજ રીતે શ્રુતકિર્તીજીને શ્રી શત્રુઘ્નજી સાથે પરણાવ્યાં.

અનુરુપ બર દુલહિની પરસ્પર લેખિ સકુચ હિય
હરષહી । સબ મુદિત સુંદરતા સરાહિહિ સુમન સૂર ગાન
બરષતી ॥

વર અને વધૂઓ પરસ્પર પોતપોતાને અનુરૂપ જોડીને જોઈને હૃદયમાં હર્ષિત થઈ રહ્યાં છે. બધા લોકો પ્રસન્ન થઈને તેમની સુંદરતાનાં વખાણ કરે છે. દેવગણો ફૂલ વરસાવી રહ્યા છે. બધી સુંદર વધૂઓ સુંદર વરો સાથે એક જ મંડપમાં શોભા પામી રહી છે.

જસિ રઘુવીર બ્યાહ વિધિ બરની ।
સકલ કુઝૂરં બ્યાહે તેહિ કરની ॥

શ્રીરામચંદ્રજીના વિવાહની વિધિ સંપન્ન થઈ. બધા રાજ કુમારોનાં લગ્ન થયાં. આખો મંડપ સોના અને મહિલાઓથી ભરાઈ ગયો. અનેક વસ્તુઓ જેની ગણતરી કરવી અશક્ય છે. રત્નો, કપડાં, હાથી, રથ, ઘોડા, દાસ-દાસીઓ અનેક વસ્તુઓ જોઈને અવધરાજ દશરથજીએ સુખ માનીને પ્રસન્નચિત્તે બધુંય ગ્રહણ કર્યું. ■

(ક્રમશઃ આવતા અંકમાં)



ધી મહેસાણા અર્બન કો.ઓપ.બેન્ક લિમિટેડ

(મલ્ટી સ્ટેટ શિડ્યુલ્ડ બેન્ક)

: હેડ ઓફિસ :

અર્બન કોર્પોરેટ બિલ્ડિંગ, હાઈવે, મહેસાણા-૩૮૪૦૦૨, ફોન : (૦૨૭૬૨) ૨૫૭૨૩૩, ૨૫૭૨૩૪

E-mail: info@mucbank.com | Website : www.mucbank.com

પ્રગતિનાં સોપાન (તા. ૩૧-૦૩-૨૦૨૪) અન ઓડિટેડ (ઓડિટ વર્ગ 'અ')
(રકમ રૂ. કરોડમાં)

શેર ભંડોળ : ₹ ૩૮૮.૭૮	કામકાજનું ભંડોળ : ₹ ૧૦૯૯૧.૫૦
રીઝર્વ ફંડ : ₹ ૧૦૦૦.૫૦	ગ્રોસ નફો (૩૧-૦૩-૨૦૨૪) : ₹ ૨૪૭.૯૬
ધિરાણ : ₹ ૬૧૧૭.૯૪	નફો (૩૧-૦૩-૨૦૨૪) : ₹ ૧૨૨.૯૫
ડિપોઝિટ : ₹ ૯૧૮૬.૭૦	ડીવીડન્ડ (સાધારણ સભાની* મંચુરીની અપેલાએ) : ૧૫%*

58
શાખાઓ



થાપણનાં વ્યાજના દર (તા. ૨૧-૦૨-૨૦૨૩ થી અમલમાં)

૦૭ થી ૨૯ દિવસ સુધી : ૩.૭૫%	૧૨ માસ વધુ થી ૨૪ માસ સુધી : ૭.૨૫%
૩૦ થી ૯૦ દિવસ સુધી : ૪.૨૫%	૨૪ માસ વધુ થી પરંતુ ૩૬ માસ સુધી : ૭.૭૫%
૯૧ થી ૧૮૦ દિવસ સુધી : ૫.૦૦%	૩૬ માસ થી વધુ પરંતુ ૬૦ માસ સુધી : ૭.૫૦%
૧૮૧ થી ૩૬૪ દિવસ સુધી : ૬.૦૦%	૬૦ માસ થી વધુ પરંતુ ૧૨૦ માસ સુધી : ૭.૫૦%
૧૨ માસ સુધી : ૬.૭૫%	સેવિંગ્સ ડીપોઝિટ ઉપર મળવા પાત્ર વ્યાજ : ૩.૭૫%

સીનીયર સીટીઝન ખાતેદારને ૦.૫% વધારે વ્યાજદર ● સુપર સીનીયર સીટીઝન(૭૫ વર્ષ પૂર્ણ કરેલ હોય તેવા) થાપણદારને સીનીયર સીટીઝન ખાતેદાર કરતા ૦.૧૦% વધારે વ્યાજ દર

1,16,646 સભાસદો

અર્બન બેન્કની વિવિધ સેવાઓ

- (૧) કોર બેન્કિંગ સુવિધા તમામ ૫૮ શાખાઓમાં
- (૨) ATPAR ચેકબુક ફેસિલીટી, ATM તથા SMS ની સુવિધા
- (૩) RTGS, NEFT તથા NACH ફંડ ટ્રાન્સફરની સગવડ
- (૪) બેન્ક ગેરંટી તથા LC ઈસ્યુ
- (૫) ૧૦ શાખાઓમાં સ્ટેમ્પ ફ્રેન્કિંગ તથા ૨૮ શાખાઓમાં લોકર સુવિધા
- (૬) સ્થાપના વર્ષથી જ સતત ૪૦ વર્ષથી નફો કરતી બેન્ક
- (૭) સેવિંગ્સ-કરંટ ખાતેદાર તથા બેન્કના સભાસદોને રૂ. ૫ લાખનો અકસ્માત વિમાનો લાભ વિના મૂલ્યે
- (૮) બીજી બેન્કોના ATM સેન્ટરથી નાણા ઉપાડવાની સગવડ
- (૯) મોબાઇલ, ઈન્ટરનેટ તેમજ વોટસએપ બેન્કિંગ સુવિધા
- (૧૦) કરન્સીચેસ્ટ, પબ્લીક ઈસ્યુ ભરવા માટે ASBA ફેસિલીટી, DEMAT સુવિધા

શ્રી કે.કે.પટેલ
ચેરમેન

શ્રી જી.કે.પટેલ
વાઈસ ચેરમેન

શ્રી એમ.એસ.પટેલ
ચીફ એક્ઝીક્યુટીવ

બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ

- | | | | |
|--------------------------|---|---|---------------------------|
| શ્રી ચંદુભાઈ આઈ. પટેલ | શ્રી જોડાભાઈ એન.પટેલ | શ્રી ડૉ.અનિલભાઈ ડી.પટેલ | શ્રી કાનજીભાઈ એસ.પટેલ |
| શ્રી નરોત્તમભાઈ એસ.પટેલ | શ્રી જીતેન્દ્રભાઈ પી.પટેલ | શ્રી ભાઈલાલભાઈ એમ.પટેલ | શ્રીમતી કોકીલાબેન એન.પટેલ |
| શ્રી ઘનશ્યામભાઈ કે.પટેલ | શ્રી અમૃતભાઈ જી.પટેલ | શ્રી વિનોદભાઈ બી.પટેલ | શ્રીમતી દીપીકાબેન આર.પટેલ |
| શ્રી ઉપેન્દ્રભાઈ કે.પટેલ | શ્રી અલ્કેશભાઈ બી.પટેલ (C.A.પ્રો. ડિરેક્ટર) | શ્રી અશોક કુમાર
(એડિશનલ ડાયરેક્ટર-આર.બી.આઈ.) | |
| શ્રી લક્ષ્મણભાઈ એસ.વણકર | શ્રી સોમાભાઈ બી.પટેલ (પ્રો. ડિરેક્ટર) | | |

તેમજ સમગ્ર અર્બન બેન્ક પરિવાર...

ઉત્તમ, ઝડપી, વિનયી, ગ્રાહક સેવા એજ અમારો ઘ્યેય

મૂલ્યલક્ષી કેળવણીનો ઉદ્દેશ

વિજ્ઞાન અને પ્રૌદ્યોગિકીના શિક્ષણને માનવતા અને આધ્યાત્મિકતાની સંસ્કૃતિ સાથે જોડવું જોઈએ

થિયોડોર રોઝાક પોતાના પુસ્તક "Where the waste land finds" લખે છે કે વિજ્ઞાન અને પ્રૌદ્યોગિકીની ચરમ વ્યક્તિ નિષ્ઠ સભ્યતા, તકનીકી, રાજકીય - આર્થિક - સામાજિક રીતે નિષ્ણાતોને ઉત્પન્ન કરવા ઈચ્છે છે. આજનું શિક્ષણ વિદ્યાર્થીઓને ઈન્ટરનેટના, ક્લોઝ સર્કિટ ટી.વી.ના અને ભાષાઓના માધ્યમથી શીખવે છે. શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓના પરસ્પર આંતર સંબંધનું સ્થાન આજે યંત્રોએ લઈ લીધું છે. એનું પરિણામ એ આવ્યું કે આજની યુવા પેઢી ભીતરની આધ્યાત્મિક સંસ્કૃતિની અવગણના થવાથી મનની પ્રતિભાવાત્મક શક્તિ ભાંગી પડવાથી માનસિક હતાશાનો સામનો કરી રહી છે. મનની આ શક્તિ - ક્ષમતા લાવવા માટે સૂઝ-બૂઝ વાળા શિક્ષકની હાજરી જ એકમાત્ર ઉપાય છે. પણ આપણો સમાજ તો એ યુવા પેઢીને ઈલેક્ટ્રોનવાળા, વ્યક્તિલક્ષી, દશ્ય-શ્રાવ્ય વિવિધ ઉપકરણોનાં આશ્વાસનો જ આપ્યા કરે છે ! જીવંત જન સમૂહની સમસ્યાઓને ઉકેલવાનાં આવાં યાંત્રિક ઉપકરણોનો ઉપયોગ કરવાનો પ્રયત્ન તો આવાં વાતાનુકૂલિત દિવા સ્વપ્નોમાં વધારે ઊંડો બને છે. એક અમેરિકન લેખક લખે છે :

‘આપણી શિક્ષણ પદ્ધતિમાં, આપણા રાષ્ટ્રીય જીવનની બીજાં કેટલાંય ક્ષેત્રોની પેઠે જ આપણે ટેકનોલોજીનાં રમકડાંઓ વડે દોરાઈ રહ્યા છીએ અને એની સાથે સહજ રીતે

આવતાં નફાખોરી અને વાણિયાવેડા તરફ પણ ખેંચાઈ રહ્યા છીએ. આનો ચારે તરફ ફેલાઈ રહેલો ઉપયોગ ભીતરના બાળકને સ્પર્શી શકતો નથી. એ લગભગ પ્રેરણાહીન બની જાય છે, અતૃપ્ત બની જાય છે અને ઉત્તરોત્તર હિંસક બનતો જાય છે. કારણ કે એની દિશાવિહીન અને એકાગ્રતા વગરની - લક્ષ્ય વગરની શક્તિઓ કોઈક ને કોઈક પ્રકારની અભિવ્યક્તિ ઝંખતી હોય છે અને પછી એ યુવાન ગુંડો બની જાય છે. હકીકતમાં એ આખા રાષ્ટ્રની ઠેઠ ઝૂંપડપટ્ટીથી માંડીને સત્તાના ઊંચામાં ઊંચા આસન સુધીની ‘ગુંડાગીરીવાળી યુવાની’ રૂપી, સમસ્યા બની જાય છે.’

આજે જાપાન દેશ પુરસ્કારેલ ‘ટોટલ ક્વોલીટી મેનેજમેન્ટ’ (ટી.ક્યુ.એમ.) અને ‘ઝીરો ડિફેક્ટ મેનેજમેન્ટ’, વસ્તુ સામગ્રી, પદ્ધતિઓ, યંત્રો અને કર્મચારીઓની સજ્જતા - પર્યાપ્તતાનું લક્ષ્ય રાખે છે. આમાંનાં પહેલાં ત્રણ તો ડાબા મગજના પ્રૌદ્યોગિક શિક્ષણથી પૂર્ણ કરી શકાય છે; પણ માનવમાં દિવ્યતાના જાગરણની વાતો તો મુખ્યત્વે જમણા મગજની આધ્યાત્મિક કેળવણી ઉપર જ આધાર રાખે છે. હોલેન્ડમાં પ્રતિષ્ઠાપિત મેનેજમેન્ટના નિષ્ણાત એમ.આર. થિયેસેન લખે છે કે, ‘એટલા માટે ટી.ક્યુ.એમ. ને સ્થાને ટી.સી.એમ. (Total Care Management) મૂકવું જોઈએ.

કારણ કે એમાં આંતરિક વિકાસ - વૈયક્તિકતાના પ્રવાહનું સર્વગ્રાહી સંભાળમાં રૂપાન્તરણ તેમજ ભીતરની આધ્યાત્મિક પૂર્ણતા આવશ્યક રીતે પદ્ધતિપૂર્વક શીખવવામાં આવે છે. થેઈસેનના કહેવા પ્રમાણે હકીકતમાં આજે પશ્ચિમ ગંભીરતા-પૂર્વક પૂર્વની આધ્યાત્મિક સભ્યતાને મેનેજમેન્ટના શિક્ષણમાં અમલી બનાવવા માટે પ્રયત્ન કરી રહ્યું છે. અને તેમને નાનકડા લાભ માટે ફક્ત કામચલાઉ હૂંફ આપવી પૂરતી નથી એને સ્થાને પૂર્વોક્ત પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

વિજ્ઞાન શિક્ષણને માનવતાવાદી આધ્યાત્મિક શિક્ષણ સાથે જોડવું જોઈએ

ભારતીયજનો માટે ઓગણીસમી સદીના નવમા દાયકામાં વિવેકાનંદે પહેલાં વહેલાં દર્શાવ્યું હતું કે ‘આપણને જરૂર છે પશ્ચિમના વિજ્ઞાન સાથે વેદાન્તને જોડી દેવાની; બ્રહ્મચર્યને જીવનનો મુદ્રાલેખ બનાવવાની અને પોતાના આત્મા શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ રાખવાની.’

એક સદી પહેલાં વિવેકાનંદે કહ્યું હતું કે તેમનું સ્વપ્ન ભારતમાં વિજ્ઞાન અને પ્રૌદ્યોગિકી લાવવાનું હતું. આ સાથ્ય હાંસલ કરવા માટે તેમણે જમશેદજી તાતાને પ્રેરણા આપી હતી. તાતાએ સ્વામીજીના આ વિચારને આવકાર્યો હતો. ■



બાળ ઉછેર અને શિક્ષણ

સમાજની દરેક વ્યક્તિ સુખ શાંતિથી સભર જીવનની અપેક્ષા રાખે તે સાહિજક છે. જીવન દુઃખોથી ભરેલું કોઈને ગમતું નથી છતાં પણ સંસારમાં દરેકને સુખ-દુઃખનો અનુભવ થતો જ હોય છે. માનવ સમાજની દરેક વ્યક્તિ પોતાના કુટુંબના સભ્યોનું વર્તન, પ્રેમ - લાગણી - હૂંફથી ભરેલું રહે તેવી અપેક્ષા રાખે છે. પરંતુ આ ત્યારે જ શક્ય બને કે આપણે સમાજ તરફથી જેવા વર્તનની અપેક્ષા રાખતા હોઈએ તેવું આપણું પણ વાણી-વર્તન સામા પક્ષે હોય તે અત્યંત જરૂરી છે.

આપણું સંતાન સુસંસ્કારી બને એટલા માટે આપણા ઘર, કુટુંબ અને સમાજનું વાતાવરણ પહેલાં સુસંસ્કારી બનાવવા સક્રિય પ્રયત્નો કરવા જોઈએ. આપણું દામ્પત્ય-જીવન, કુટુંબીજનોની સ્નેહ-લાગણી, હૂંફ તથા સામાજિક વાતાવરણ તંદુરસ્ત નિર્માણ કરીશું તો આપણા જ સંતાનોનું જીવન આપોઆપ સુસંસ્કારી બની ખીલી ઉઠશે.

બાળક કુમળો છોડ છે તેને સમાજ દ્વારા જેવા વાતાવરણનો અનુભવ થશે તેવું તેના જીવનનું ઘડતર ચોક્કસ થશે. સામાન્ય રીતે બાળક આપણી શિખામણ, બોધપાઠથી નથી શીખતું પરંતુ આપણાં વાણી, વર્તન અને આચાર-વિચારમાંથી અનુકરણ દ્વારા શીખે છે.

હવે બાળકના શિક્ષણનો જરા વિચાર કરીએ તો બાળક ૧ થી ૩ વર્ષ સુધી સાક્ષાત્ ભગવાનનું સ્વરૂપ છે. એમાં કોઈ જાતનો વિકાર હોતો નથી. આ સમયે બાળકને મા-બાપ કુટુંબના પ્રેમ, લાગણી, હૂંફની ખાસ જરૂર છે. બાળકને જેટલું વાત્સલ્ય આપી શકાય તેટલો બાળકનો શારીરિક, માનસિક અને બૌદ્ધિક વિકાસ સારો થશે. પરંતુ આપણે બાળક બે વર્ષનું થાય ત્યાં તો પ્લેહાઉસ કે સારી સ્કૂલની શોધમાં પડી જઈએ છીએ અને પૈસા ખર્ચાને સાક્ષાત્ ભગવાનના સ્વરૂપ એવા બાળકને પ્લેહાઉસમાં મૂકી આપણા વાત્સલ્યથી અળગું કરીએ છીએ. આવું બાળક મોટું થતાં આપણને પણ તેના પ્રેમ, લાગણી, હૂંફથી અળગાં કરતાં અચકાશે નહિ તે ચોક્કસ

છે. બાળકનું શૈશવ ઝૂંટવી લેવાનો આપણને કોઈ અધિકાર નથી,

૪ થી ૬ વર્ષનું બાળક બાળરાજા છે. આ ઉંમર તેની ધિંગા મસ્તી, તોફાન અને રમત-ગમતની છે. ત્યારે આપણે બાળકને કે, જી, કે સ્કૂલમાં મૂકી તેનાથી મુક્ત રહેવા જાણે-અજાણ્યે પ્રયત્ન કરીએ છીએ. આ ઉંમરે બાળક ઘણું જ ચંચળ હોય છે. અને તેની રસ-રુચિ આપણને ઘણા બધા પ્રશ્નો પૂછી મુંઝવી નાખે છે, ત્યારે આપણે તેના પ્રશ્નોના યોગ્ય જવાબ આપી તેની રસ-રુચિને સંતોષવી જોઈએ, પરંતુ કમનસીબે આપણે તેને સ્કૂલમાં પ્રવેશ અપાવી સંતોષ માનીએ છીએ. તેની ચંચળતાને કારણે તેના ધિંગા-મસ્તી, તોફાન અને રમત-ગમત દ્વારા થતા જીવન વિકાસને રૂંધીએ છીએ. બાળક ચંચળ હોવાથી તેની ધિંગા-મસ્તી, તોફાન વગેરે પ્રવૃત્તિઓને શિક્ષણના બોજ તળે ચગદી નાખીએ છીએ, પરંતુ આ દબાયેલી વૃત્તિવાળું બાળક ૨૦ વર્ષ તોફાને ચડે તો મા-બાપ, કુટુંબ અને સમાજને ભારે પડે છે. માટે આ સમયે બાળકને કોઈ સંસ્કાર બાલકેન્દ્રમાં કે પાઠશાળામાં મૂકવામાં આવે કે જ્યાં તેને સંસ્કાર પ્રતિ વાતાવરણ, રમતગમત, વ્યાયામ વગેરે પ્રવૃત્તિ દ્વારા તેના જીવનનો સર્વાંગી વિકાસ થઈ શકે. પરંતુ આપણા કમભાગ્યે આવી સ્કૂલનું નિર્માણ આપણે કરી શક્યા નથી, એ આપણી કમનસીબી છે.

૭ થી ૧૩ વર્ષના ગાળામાં બાળકને ગુલામની જેમ ઉછેરવો જોઈએ. કારણકે આ ગાળો તેના જીવન ઘડતર અને અભ્યાસ માટે ખૂબ જ મહત્વનો છે. ગુલામ એટલે નોકરની જેમ નહીં પરંતુ આ સમય આપણું બાળક કેવા વાતાવરણ અને સોબતમાં સમય વ્યતીત કરે છે તેની મા-બાપને ખાસ ખબર હોવી જોઈએ. આ સમયે બાળકો પર મા-બાપનો સંપૂર્ણ અંકુશ હોવો જરૂરી છે. આ સમયે મા બાપની બાળક ઉપર જીવંત દેખભાળ હોવી જોઈએ તો જ તેના સર્વાંગી વિકાસ તેના જીવનમાં લાભદાયી બની શકે.

પરંતુ આ સમયે પણ મા-બાપ સારી સ્કૂલમાં પ્રવેશ અપાવી આત્મસંતોષ માની લે છે. બધું જ પૈસા ખર્ચાને ટ્યુશન કે અન્ય ક્લાસમાં મુકી પ્રાપ્ત થઈ જશે. તેવા ભ્રમમાં રહે છે અને પોતે ભૌતિક સમૃદ્ધિ પ્રાપ્ત કરવાની પાછળ રાત-દિવસ દોડતા રહે છે. આમ મા-બાપનું ધ્યેય ફક્ત ધનપ્રાપ્તિનું જ હોય છે અને પોતાના બાળક તરફ બેદરકારી રાખે છે. જેથી કાયમી મુક્ત રહેતું બાળક ઘણી વખત સ્વછંદી બની જાય છે. આ સમય મા-બાપ માટે ખાસ જાગૃતિ ભરેલ હોય તો બાળકના અભ્યાસ દ્વારા તેના જીવનનું સાચું ઘડતર થઈ શકે છે.

૧૮ વર્ષ પછી આપણું સંતાન આપણા મિત્રતુલ્ય બની જવું જોઈએ. તેની સાથેનો આપણો વ્યવહાર મૈત્રીભર્યો હોય તો ઉદ્યોગ-ધંધા કે કોઈપણ વ્યવસાયમાં તેનો વિકાસ સારો થઈ શકે. ૧૮ વર્ષ પછી આપણું સંતાન આપણી સલાહ-સૂચનને જ અનુસરે તે આપણી અપેક્ષા વધુ પડતી ગણી શકાય. ‘આપણું બાળક આપણી પ્રતિકૃતિ બને’ તે આગ્રહ નકામો છે. એમની આકૃતિ ઘડવામાં આપણે મદદરૂપ થવું તે આપણું કર્તવ્ય છે.

આ ઉપરથી બાળકના ઉછેર અને શિક્ષણ પ્રત્યે દરેક મા-બાપ જાગૃત બને તો સમાજની ઘણી બધી સમસ્યાઓ હલ થઈ શકે તેમ છે.

પરિવારને તોડનાર મુખ્ય પાંચ પરિબળો છે.
૧. પક્ષપાતી વલણ ૨. વાત્સલ્યનો અભાવ ૩. અસહિષ્ણુતા ૪. કદરહીન વૃત્તિ ૫. ઉપેક્ષાભાવ.

ઉપરોક્ત પાંચ પરિબળોને ધ્યાનમાં રાખી આપણા સમાજજીવનમાં પરિવર્તન લાવવા સક્રિય પ્રયત્ન કરવો જરૂરી છે. જેથી દરેક કુટુંબ પ્રેમ, લાગણી અને હૂંફથી સભર બની શકે. પ્રભુ સૌને સદ્બુદ્ધિ આપે તેવી અપેક્ષા સાથે વિરમું છું.

હયાત મા-બાપ માતા-પિતાની છત્રછાયામાં વ્હાલપનાં બે વેણ બોલીને નીરખી લેજો, હોઠ અડધા બીડાઈ ગયા પછી ગંગાજળ મૂકીને શું કરશો? ■



શક્તિપૂજા : જગતની સૌથી જૂની ઉપાસના પદ્ધતિ

બ્રહ્માંડની રચના કોણે કરી હશે ? કેમ કરી હશે ? ક્યારે થઈ હશે ? એવા અનેક પ્રશ્નો માનવજાતને ઘણા લાંબા સમયથી સતાવી રહ્યા છે. અનેક વર્ષોની મથામણ પછી બ્રહ્માંડના આ રહસ્યો માનવજાત ઉકેલી શકી નથી. વિજ્ઞાન, પુરાતત્વ, ઈતિહાસ વગેરે અનેક સાધનોથી આપણે આ રહસ્યો ઉકેલવા પ્રયત્ન કર્યા છે.

માનવજીવનની શરૂઆતની અવસ્થામાં માતાની ભૂમિકા ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ હોય છે. બાળકને જન્મ આપવાથી માંડીને બાળકના ઉછેર, બાળકના પાલનપોષણ, બાળકના ધડતરમાં માતાનો ફાળો ખૂબ જ મહત્વનો હોય છે. આથી, માનવજાતની પ્રારંભિક અવસ્થાથી જ મનુષ્ય માતા પ્રત્યેનું ઋણ સ્વીકારતો આવ્યો છે. મનુષ્યને જન્મ આપનારી કોઈ માતા છે એ રીતે બ્રહ્માંડની પણ એક માતા જરૂર હોવી જોઈએ એ વિચાર સાથે મનુષ્ય જગતની માતાની આરાધના કરતો આવ્યો છે. ઉમિયાના માતાના ભક્તો માતાજીને જગતજનની આધશક્તિ કે જગદંબા તરીકે વર્ણવે છે.

હવે આપણને પ્રશ્ન થાય કે જગદંબાની ઉપાસના કેટલા વર્ષોથી થતી હશે ? આજના આધુનિક અને વૈજ્ઞાનિક યુગમાં યુવાનો દરેક વસ્તુની સાબિતી માંગતા હોય છે. આથી જ વૈજ્ઞાનિક પ્રમાણોની સાથે આપણી ઉપાસનાને તપાસવી જરૂરી બને છે. દેવીની ઉપાસના કે માતાજીની ઉપાસના સનાતન પરંપરામાં સામાન્ય રીતે શક્તિની ઉપાસના તરીકે ઓળખાય છે. સંસ્કૃત ભાષામાં શક્

ધાતુ ઉપરથી ‘શક્તિ’ શબ્દ બન્યો છે જેનો સામાન્ય અર્થ ઈશ્છેલું કાર્ય જે સાધી શકે કે કરાવી શકે તે બળને શક્તિ કહેવાય છે. આધુનિક વિજ્ઞાન પણ એમ માને છે કે દરેક કાર્ય કરવા માટે શક્તિ કે ઊર્જાની જરૂર હોય છે. સનાતન પરંપરામાં આ શક્તિને આપણે સ્ત્રીની આકૃતિ રૂપે પૂજીએ છીએ અને આપણે એને માતા તરીકે ઓળખીએ છીએ. પણ આ પૂજા પદ્ધતિની શરૂઆત ક્યારથી થઈ હશે ? આ પ્રશ્નનો જવાબ છે કે - જ્યારથી માનવજાતની શરૂઆત થઈ ત્યારથી, અને એના પુરાવાઓ માનવજાતના ઈતિહાસ પાસેથી મળી આવે છે.

ઈતિહાસ ભૂતકાળની ઘટનાઓને અને સ્થળના આધારે ભેગી કરી અને ચકાસે છે અને જે પુરાવાઓ મળ્યા હોય એના આધારે તારણો રજૂ કરે છે. સનાતન સભ્યતાનો પ્રચલિત ઈતિહાસ વેદોથી શરૂ થાય છે અને ઋગ્વેદને જ સંસારનો સૌ પ્રથમ પ્રાચીન ગ્રંથ ગણવામાં આવે છે, પણ વેદોની પણ પહેલા આ દેશમાં એક સભ્યતા હતી. ભારતની આઝાદી પહેલા ઈ.સ. ૧૯૨૧ થી ૧૯૨૨ નું વર્ષ ભારતીય ઈતિહાસ માટે ખૂબ જ મહત્વનું વર્ષ હતું. એ સમયે ભારતના (ભાગલા થયા એ પહેલાના ભારતના) લાહોરથી કરાચી વચ્ચે રેલવે લાઈન નખાતી હતી. એ વખતે કેટલાક ખંડેરો અને ઈટો તરફ કેલાક અંગ્રેજોનું ધ્યાન ગયું. જેના આધારે ‘કનિગહામ’ નામના અંગ્રેજ વિદ્વાનને ત્યાં કોઈ દટાયેલી સભ્યતા હશે એવી શંકા ગઈ. ત્યાર બાદ આ સ્થળે ખોદકામ કરાયું તો એ



જગ્યાએ એક દટાયેલું નગર છે એવું જાણવા મળ્યું. ભારતીય પુરાતત્વવિદ દયારામ સહાનીએ સંશોધન કરીને ઈ.સ. ૧૯૨૧ માં પંજાબના મોન્ટગોમરી ખાતે હડપ્પા નામના દટાયેલા નગરની શોધ કરી અને રખાલદાસ બેનર્જીએ સિંધમાં સિંધુ નદીના કાંઠે મોહ-જો-દડો નામના નગર શોધ્યા. જેને ઈતિહાસકારો ‘સિંધુ ઘાટી સભ્યતા કે સિંધુ ખીણની સભ્યતા’ ના નામે ઓળખે છે. ભારતમાં કાલીબંગન (રાજસ્થાન), લોથલ (ગેજરાત), રાખીગઢી (હરિયાણા), ધોળાવીરા (કચ્છ, ગુજરાત) માં પણ આ પ્રાચીન સભ્યતાના અવશેષો મળી આવ્યા. આ સિવાય પણ અનેક જગ્યાએ આ પ્રકારની સભ્યતા હોવાના પ્રમાણ મળી આવ્યા છે.

માતૃદેવીની મૂર્તિઓ :

જ્યારે આ જગ્યાએ ખોદકામ થયું અને ઊંડાણપૂર્વક સંશોધન થયું ત્યારે આ સભ્યતામાં કેવા પ્રકારના લોકો રહેતા હશે, તેમના ખાનપાન, એમના ઘરો, તેમની ધાર્મિક માન્યતાઓ, તેમના નગરો અંગે ઘણી બધી માહિતીઓ મળી. આ જગ્યા ઉપર ખોદકામ દરમિયાન અનેક સ્ત્રી મૂર્તિઓ મળી આવી છે આ સ્ત્રીમૂર્તિઓ અલગ અલગ પ્રકારના ઘરેણાંઓ પહેરેલ હોય એવી છે.

નારી સૃષ્ટિ

વિદ્વાનો આ મૂર્તિઓને ‘શક્તિદેવીની મૂર્તિ’ કે ‘ફળદ્રુપતાની દેવીની મૂર્તિ’ કે ‘માતૃદેવીની મૂર્તિ’ છે તેમ માને છે. ખોદકામ દરમિયાન લગભગ દરેક ઘરમાંથી આ પ્રકારની માતૃશક્તિઓની મૂર્તિઓ મળી આવી છે. જ્યારે વૈજ્ઞાનિકોએ કાર્બન ડેટિંગ નામની પદ્ધતિથી એનો સમય જાણવાનું નક્કી કર્યું ત્યારે ખબર પડી કે મોટાભાગની મૂર્તિઓ લગભગ ઈ.સ. પૂર્વે ૨૦૦૦ થી ઈ.સ. પૂર્વે ૫૫૦૦ વર્ષની આજુબાજુની છે એટલે કે આજથી લગભગ ૪૦૦૦ થી ૭૫૦૦ વર્ષ પહેલાની છે. આ પ્રકારની મૂર્તિઓ લગભગ સિંધુઘાટી સભ્યતાના બધા સ્થળોથી મળી આવી છે. જો અપવાદની વાત કરીએ તો રાજસ્થાનના કાલીબંગનમાં આ પ્રકારની માતૃશક્તિની મૂર્તિઓ મળી આવેલ નથી. આ ઉપરાંત, હડપ્પામાંથી એક માતૃમૂર્તિ મળી આવેલ જેના ગર્ભમાંથી છોડ નીકળતો હોય તેવી આકૃતિ છે.

પશુપતિ મુદ્રા :

સિંધુ ખીણની સભ્યતાના લગભગ બધા સ્થળોએ જુદા જુદા પ્રકારના સિક્કાઓ કે મુદ્રાઓ મળી આવેલ છે. આ સિક્કાઓમાં પણ ઘણા ખરા સિક્કાઓ ઉપર ત્રણ



મુખવાળા, યોગાસનમાં બેઠેલા એક દેવની આકૃતિ છે. તેની આસપાસ વાઘ, હાથી અને ભેંસ બેઠા છે. આ દેવે શીંગડા વાળો મુગટ પહેર્યો છે. અંગ્રેજ પુરાતત્વવિદ સર જોન માર્શલ તે મુદ્રાને પૂર્વ સ્વરૂપના શિવની મુદ્રા (Pashupati seal or Protoshiv Seal) માને છે. એને પશુપતિ દેવ કે ભગવાન શિવનું પ્રાચીન સ્વરૂપ છે એમ તેઓ માને છે. વૈદિક પરંપરામાં પણ ઘણા મુખોવાળા શિવની ઉપાસના થતી આવી છે. તેમને ‘પશુપતિ’ અને ‘આદિ યોગી’ પણ કહેવાય છે. જેના આધારે આ મુદ્રા પર અંકિત આકૃતિ પશુપતિ દેવની છે એમ વિદ્વાનો માને છે. આમ, વેદોની પણ પહેલા જે સંસ્કૃતિના લોકો ભારતમાં રહેતા હતા તેઓ પશુઓથી ધેરાયેલા અને બધા પશુઓના સ્વામી એવા પશુપતિ દેવની પૂજા કરતા આવ્યા છે.

લિંગ જેવી આકૃતિઓ :

આ સંસ્કૃતિના અવશેષોમાંથી શંકુ આકારના નાના સુવાળા પથ્થરો મળી આવ્યા છે. કેટલાક પુરાતત્વવિદો તેને લિંગ સાથે સરખાવે છે. હડપ્પા અને મોહેં-જો-દડોમાં પથ્થરોમાંથી બનેલ અનેક આકારો મળી આવ્યા છે જેમાંથી મોટા આકારના પથ્થરો તો શિવલિંગને ખૂબ જ મળતા આવે છે. એના ઉપર વિદ્વાનોના અલગ અલગ મત છે પરંતુ મોટાભાગના વિદ્વાનોએ એ અત્યારની શિવલિંગ પૂજાનું પ્રાચીન અને પ્રારંભિક સ્વરૂપ હશે એમ માન્યું છે. ખાસ કરીને રાજસ્થાનના કાલીબંગનમાં ખોદકામ દરમિયાન આ પ્રકારનો એક લિંગ જેવો આકાર મળી આવ્યો છે જે શિવલિંગને બિલકુલ મળતો આવે છે.

આપણા પૂર્વજો માતૃશક્તિના ઉપાસક હતા એ સર્વસ્વીકૃત છે. વિદ્વાનોનું માનવું છે કે આ શિવપૂજાનું પ્રાંભિક સ્વરૂપ હશે. જ્યારે આ દેશમાં રામ, કૃષ્ણ, બુદ્ધ મહાવીર વગેરે દેવતાઓની ઉપાસના થતી ન હતી એ સમયથી જ આદિમ સંસ્કૃતિ શક્તિ પૂજા કરતી આવી છે. સનાતન એટલે કાયમ, શાશ્વત. આમ, શાબ્દિક અર્થની દ્રષ્ટિએ શક્તિ પૂજા એ સાચા અર્થમાં સનાતન પરંપરા છે. હડપ્પાની માતૃશક્તિની ઉપાસના આજે પરાશક્તિ ભગવતી ઉમાના સ્વરૂપે થોડા ઘણા પરિવર્તનો સાથે અકબંધ છે.

માતા નવો જન્મ આપીને સૃષ્ટિ અને સંસ્કૃતિનો વિકાસ કરે છે. પૃથ્વીની ફળદ્રુપતાને લીધે સૃષ્ટિ બને છે અને વિકસે છે. આથી, જે જે ઉત્પાદક શક્તિ છે એ મા ઉમાનું સ્વરૂપ છે. પ્રત્યેક સર્જન શક્તિ ભગવતી ઉમા સ્વંય છે. પ્રત્યેક જીવની ઉત્પત્તિ સ્ત્રી વગર શક્ય નથી. શક્તિ અનાદિ અને અનંત છે કારણકે શક્તિનો કદી નાશ થતો નથી. માત્ર રૂપાંતર થાય છે એવું વિજ્ઞાન પણ સ્વીકારે છે. આથી, સનાતન સભ્યતામાં સર્વોચ્ચ શક્તિ તરીકે ભગવતી ઉમાનો સ્વીકાર થયો છે. ઈતિહાસના સંદર્ભે સમયની સાથે સાથે સિંધુ ખીણ સભ્યતાની શક્તિ પૂજા પણ વિકસી અને પૌરાણિક કાળ સુધીમાં એ પર્વતરાજ કન્યા ભગવતી ઉમાની ઉપાસનાના રૂપનાં સોળે કળાએ ખીલી. આમ, શક્તિની ઉપાસના સૌથી આદિમ અને સૌથી જૂની ઉપાસના પદ્ધતિ છે એ વાતનો ગર્વ માતાજીના દરેક ભક્તને હોવો જોઈએ.

અંતે, ભગવતી ઉમા ભવાનીના ચરણોમાં પ્રણામ. જય મા ઉમિયા ભવાની.



નારી સૃષ્ટિ



શ્રી નટવર આહલપરા

બાણીતા લેખક, કેળવણીકાર, કોલમિસ્ટ, અભિનેતા
અને ઉદ્દ્યોગક, સારસ્વત એવોર્ડ વિજેતા
૩૨ પુસ્તકોનું પ્રકાશન અને ૩૫ પારિતોષિક વિજેતા

નારી નિર્ભય કેવી રીતે બની શકે ?

જિંદગીથી ના ડરે એ મોતને ડારી શકે, આગને જે પી શકે, તે આગને ઠારી શકે.

- મુકુંદ પારાશર્થ

નારી અબળા તરીકે નહીં પણ સબળા તરીકે જીવશે તો જ નબળાં તત્ત્વો દૂર કરી નિર્ભય બનશે. પોતાની હોડી પોતે જ ચલાવવી પડશે. નારી નિર્ભય રહી શકે જો તેનાં પિતા કરિયાવરમાં સંસ્કાર, શિક્ષણ, રાષ્ટ્રપ્રેમ, જીવન ઘડતર, ખડતલતાં જેવા ગુણ સિંચે તો ભયનું સામ્રાજ્ય જ ન રહે.

નારીએ નિજ સ્ત્રીત્વ હટાવ્યાં વિના રાવણ અને દુર્યોધન જેવાં પિશાચોને પાઠ ભણાવવો જ પડશે. પ્રભુએ નારીમાં મમતા, ક્ષમા, સહનશીલતા, દયા, ત્યાગ અને નિર્ભયતાનાં ગુણો મૂક્યાં જ છે. જો કે નર્મદ કહે છે, “જ્યાં સુધી નારી ઉપરથી ધિક્કાર ખસ્યો નથી ત્યાં સુધી તે નિર્ભય નહીં બની શકે. પણ નારીએ અભાગી અબળાનો ત્યાગ કરી સુહાગી સબળા બનવું પડશે.” પ્રકૃતિ-સંસ્કૃતિના નિયમને અનુસરીને નિર્ભય બની શકાય છે.

બનારસની બેટી રાની વર્મા પગથી ભાગ્ય લખી શકતી હોય, ઈસ્લામિક કટ્ટરપંથીઓનાં ધમંડી ફતવા સામે એકલે હાથે તસલીમાં નસરીન નિર્ભયતાથી ઝઝૂમી હતી તો આમ નારી નિર્ભય તો બની જ શકે.

વાલીએ પોતાનાં નાના ભાઈ સુગ્રીવની ધર્મપત્નીને બહેન માનવાને બદલે તેનાં ઉપર કુદૃષ્ટિ કરી અને અંતે શું પરિણામ આવ્યું ?

નારીએ દુષ્ટોનો નહીં, દુષ્ટતાનો નાશ કરી નિર્ભયતા કેળવવાની છે. મીતલ પટેલ, રક્ષા ભરડિયા, ફિરૂઝા પરીખ, ગગનદીપ ગંભીર, અંધ મુક્તાબેન ડગલી પદ્મશ્રી મેળવી શકતા હોય તો આમ નારીએ રોમિયો, દાડ્ડીયાં, જુગારી, વ્યાભિચારી, લઈંગા, રખડું, કામચોર અને વિકૃત પુરુષો સામે નિર્ભય બની તેને ડામવા જ પડશે. બાકી આગ હોય ત્યાં ઘી બળે જ. કુટણખાના બંધ કરાવી પર્દાફાશ કરવો જોઈએ.



તાળી બે હાથે પડે છે. પોતાનાં દોષો સામે પણ લડવું પડશે. શાળામાં સ્કર્ટ નહીં ફૂલ ડ્રેસ તથા કોલેજમાં પણ મર્યાદાપૂર્ણ વસ્ત્રો પરિધાન કરવા જોઈએ. નવરાત્રી ઉત્સવ ભારતીય સંસ્કૃતિની ગરીમાથી ઉજવી નિર્ભયતાનું વાતાવરણ બનાવવું જોઈએ. નિર્ભયતા માટે પ્રથમ તો નારી, નારીની દુશ્મન ન હોવી જોઈએ. સુનીતા વિલિયમ્સ, કલ્પના ચાવલા, સુરેખા યાદવની નિર્ભયતામાંથી ધડો લેવો જરૂરી છે. કોરોના

વાયરસે નારીને ઘરમાં રહીને પણ વ્યાપાર, વ્યવસાય કરવાનું શિખવી આત્મનિર્ભર બનાવી છે.

રાઈફલ શુટીંગ, એન.એસ.સી., હોમગાર્ડ, નેવી, રમત-ગમત, કરાટે શીખી નારી નિર્ભય બની જ શકે. નારી સશક્તિકરણ માટે આપણી પારદર્શક, સંવેદનશીલ અને નિર્ણાયક સરકાર પાસેથી શારીરિક, માનસિક, શૈક્ષણિક, આરોગ્ય અને અગણિત આર્થિક સવલતો સાથે સુરક્ષા મેળવીને નિર્ભય બને જ છે ને ? ટૂંકા, પારદર્શક, ચપોચપ, અમર્યાદિત અને વિકૃત વસ્ત્રોને બદલે પૂરાં મર્યાદાશીલ વસ્ત્રો પહેરીને નિર્ભય કેમ ન બને ?

જમવાની થાળી અને નારીને ઉઘાડી ન રખાય. ચીનનો એઠવાડ લઈ ટીકટોક, યુટ્યુબ, ફેસબુક અને વોટ્સએપના વિકૃત વળગણ છોડી નિર્ભય બની પોતાનું ચારિત્ર સ્વસ્થ રાખી શકે. હોટલ, ઈવેન્ટ, ડાન્સ પાર્ટી, વ્યવહાર, વ્યવસાય, નોકરીના સ્થળે સમયસર આવવા-જવામાં તેની રક્ષા છે.

જિંદગી જિંદાદિલીનું નામ છે. જીતવું દિલ, જીતવાનું કામ છે. મોતીભાઈ પટેલ સંપાદિત પ્રેમભૂમિમાં કંકુ પગલા પુસ્તકમાં આપેલ દંપતીઓની વાત વિશે વધારે કશું નહીં કહેતા ખુદ ભાવક તેનો લાભ લે તે ઉચિત રહેશે. ■

ફિલ્મ, ફૂડ, ફેશન, ફાઈટ અને ફિડમ છોડી ભારતીય સંસ્કૃતિનું અને પોતાનું નિર્ભયતાથી રક્ષણ કરવું જ પડશે. લવજેહાદ જગાવનાર રાક્ષસો સામે રણચંડી બની તેનું નિકંદન કાઢવું પડશે. નર્કની ખાણ નહીં નારીએ નારાયણી બનવું જ પડશે.



કેવું માતૃ ગૌરવ પ્રભુને ગમે ?

“ઘરનું હૃદય, ઘરના લાગણી, આંખોમાં પ્રેમ ઝરણું, કુટુંબ દુઃખ સમજે પોતાનું, તેવું માતૃત્વ સૌને મળે.”

ભારતીય વૈદિક સંસ્કૃતિમાં માતૃદેવો ભવ કહ્યું છે. ત્યારે માતા બનતાં પહેલાં ગહનતાપૂર્વક વિચારવું રહ્યું કે આ સૃષ્ટિમાં ખર્વો-ખર્વો જીવાત્મા શરીરને ધારણ કરવા માટે મારા ગર્ભમાં આવશે, નવ માસ સુધી મારા ગર્ભમાં રાખી તે નિરઅવયવ જીવાત્માને મારા શરીરના માધ્યમથી સંપૂર્ણ અવયવો સાથેનું શરીર આપવાનું છે. તે સર્જન કરવા માટે પ્રભુ જ મારા શરીરનો ઉપયોગ કરે તે માતૃ ગૌરવનો અનંદ જન્મ અપનાર માતા જ સમજી શકે, સ્ત્રી, પુત્ર અગર પુત્રીનું માનવ પ્રભુની સર્જેલી સૃષ્ટિમાં પ્રારબ્ધ વસાત ન અપી શકી તો તેવી સ્ત્રી જીવનમાં અર્થિક ભૌતિક બધી સમૃદ્ધિ હોવા છતાં હૃદયના ઊંડાણમાં ખાલીપો અનુભવે છે.

પ્રભુની સૃષ્ટિનો અનુસ્યુત માનવ પ્રવાહ આગળ ધપાવવા પ્રભુ માન્ય સંસાર કરવો જોઈએ, આપણા બધા જ ઋષિઓ અને અવતારો સંસારીજ હતા. નવમાસ માતાના ગર્ભમાં રહી આ જીવાત્મા દેહ ધારણ કરે છે, સાથે સંસ્કારો પણ પકડે છે. આ જીવાત્મા માતાના દેહમાં કોઈ અકસ્માત પણ આવેલ નથી પરંતુ માતાના જન્માન્તરોના કર્મનુંબંધે - ઋણાનુંબંધે પરમાત્માએ જ મોકલેલ છે, તે વાતને સ્વીકારી માતા તરીકે સ્વસ્થાને સ્વધર્મ કર્તવ્ય તરીકે, ગર્ભમાં તેના શરીર, મન બુદ્ધિને પૌષ્ટિક-સાત્વિક ખોરાક સાથે સુસંસ્કારો આપવા પડે, ખોરાકમાં ઈંડા - માંસ - દારૂ - ઓરિસ્ટોલ - ગુટખા - મસાલા વિગેરે ઘાતક ખોરાકો ન લેવા જોઈએ, ખોરાકનું વર્ગીકરણ ભગવાને કરેલું છે. જે જીભથી ચાટીને પાણી

પીવે છે તેમને જ માંસ અનુકુળ છે. જે મોંઢું લગાડીને પાણી પીવે છે તેને માંસ - શરીર કે બુદ્ધિને અનુકુળ નથી. જેમકે વાઘ - વરૂ - કુતરા - બીલાડા - સર્પ વિગેરે જીભથી ચાટીને પાણી પીવે છે, તેમને માંસ અનુકુળ છે સામે ગાય - ભેંસ - બળદ - માણસ વિગેરે મોંઢું લગાડીને પાણી પીવે છે, તેમને માંસ અનુકુળ નથી. ગાય - બળદ માંસ ને સુંઘશે પણ નહિ, તે ન્યાયે માણસ મોંઢું લગાડીને પાણી પીવે છે. તે વર્ગીકરણમાં છે, તેથી તેના શરીર, મન અને બુદ્ધિને માંસ, ઈંડા જરા પણ અનુકુળ નથી, આ વાત સમજવા છતાં માણસ પ્રભુએ આપેલી ઈચ્છા સ્વાતંત્ર્યનો દુરુપયોગ કરી માંસ ખાય તો તેના ઘાતક પરિણામો ભોગવવા જ પડે છે. માતા તેના ગર્ભમાં રહેલા જીવાત્મા માટે આ ખોરાકો પોતે લઈ તે જીવાત્માનો અન્યાય ન કરે. પાપ કરી ગુનેગાર ન બને, ઈંડા - માંસ - દારૂ - તમાકું - ગુટખા માણસનો ખોરાક જ નથી, તે ખોરાક પ્રભુ માન્ય નથી. કાયર અને લંપટ માણસોની ખોખલી દલીલો સાંભળવી નહીં. હું પશુ નથી. માનવ છું, પ્રભુનું શ્રેષ્ઠ સર્જન છું, હું જીવાત્મા પ્રભુ પુત્ર છું, તે ગૌરવને ભૂલવું નહિ. અત્યાર સુધી માતાએ જીવાત્માને ગર્ભમાં સંભાળ્યો હવે જીવાત્માને શરીર સાથેના જન્મ વખતે માતાએ બાળકને ધીના દીવાવાળા એક અલગ કમરામાં રાખવો, પ્રકાશ ઓછો રાખવો, અવાજ ત્રીસ ડેસીબલ ઉપરતો ન જ થવો જોઈએ, બને તેટલો શાંત રાખવો, ભાત અને સરસવને અંગારા ઉપર મૂકી ધૂપ કરવો, સરસવના ધૂણાથી ઝેરી

કીટાણુઓનો નાશ થતાં વાતાવરણ પવિત્ર બને છે. બાળકને જન્મતાની સાથે એક કાંસાની થાળીને લોખંડના સળીયાવતી ખખડાવી કર્ણપ્રિય અવાજ તેના કાને પાડવો, તે રીતે તેને જગાડવો, કર્કશ કે ઘોંઘાટવાળા તોછળા વાણીના શબ્દો તેના કાને ન પડવા દેવા. ત્રણ મહિના સુધી તેને કમરામાં રાખવો. તે બાળકને વધુ પડતો તેડવો નહિ, હલાવવો નહિ, બોલાવવા માટે પ્રયત્ન કરવો નહિ, મોટા ભાગે તેની માતા સિવાય તે કમરામાં બીજાએ જવું નહિ, ફોટા દેવો તેમજ નિસર્ગના રાખવા, બાળકને તેનું અવલોકન કરવા દેવું, આ અવલોકનથી તેની બુદ્ધિ ઘણીજ શક્તિશાળી બને તેનું ફાઉન્ડેશન મજબુત બને છે, તે માટે ઋષિઓએ ત્રણ મહિના અથવા સવા મહિનાનું સુતક પાળવા માટે અલગ કમરો રાખવા કહ્યું છે, તેને ગળથુથી આપવા કાંસાની વાટકીમાં એક ભાગ ઘી અને ત્રણ ભાગ મધ ભેળવી સોનાની સળી - ચમચી વડે ચટાડવું, તે સળીથી તેની જીભ ઉપર ઓમ લખી તેના કાનોમાં ધીમે ધીમે કર્ણપ્રિય હૃદયસ્થ બની ભાવપૂર્ણ અવાજ થી ઓમ નો ધ્વની કરવો, ઉપર કહ્યું તેમ માતા ધર્મને સાર્થક કરવા વિશ્વના ખર્વો જીવાત્મા-ઓમાંથી એક જીવાત્માને શરીર ધારણ કરવા પ્રભુએ મારા ઉદરમાં મૂકીને મારો ઉપયોગ કર્યો, તો હું માતૃ ગૌરવ સાથે ગર્ભવાસના નિયમોનું પાલન કરીશ, બાળકના જન્મ સમયે ઉપર કહ્યું તે મુજબ કમરામાં બે મહિના સુધી રાખીશ, ગળથુથીમાં ઘી - મધ આપીશ અને તે બાળકના શરીર સાથે અને શરીરમાં અદ્રૂષ્ટ એવા જીવાત્મા સાથેનો ભાવપૂર્ણ આત્મિય સંબંધ રાખીશ, તે મારુ માતા તરીકેનું સ્વસ્થાને સ્વધર્મ કર્તવ્ય છે. તે કર્તવ્યને પ્રભુપૂજા ગણીશ, તેવું મારું માતૃગૌરવ પ્રભુને પણ ગમશે. ■

નારી સૃષ્ટિ



ડૉ. વિજય મનુ પટેલ

કેળવણીકાર અને લેખક, સુરત
શ્રેષ્ઠ શિક્ષક એવોર્ડ વિજેતા

સમાજમાં સ્ત્રી-પુરુષ સમાનતા છોડો, આદર કરો !

તમારા ઘરમાં બોસ કોણ? એવું જો પુરુષ વ્યક્તિને (પિતા કે પુત્રને પણ!) પૂછો તો બહુધા ઉત્તર એવો જ મળવાનો કે પત્ની અથવા મમ્મી, તમે પણ કદાચ મનોમન આ વાત સાથે હશો જ. પરંતુ જેમણે ‘ભાગ મિલખાં ભાગ’ ફિલ્મમાં દમદાર ભૂમિકા ભજવનાર અભિનેતા ફરહાન અખ્તરને આ પ્રશ્ન પુછવામાં આવ્યો ત્યારે તેનો જવાબ પત્ની કે મમ્મી નહોતો. તેણે કહ્યું હતું કે મારા ઘરમાં મારા બોસ ‘બાળકો’ છે ! અભિનેતાનો આ ઉત્તર બાળ કેન્દ્રિય સમાજવ્યવસ્થાને પ્રોત્સાહક તો છે જ.

શરૂઆતના થોડા વર્ષો બાળકોના સર્વાંગી વિકાસ તરફ ગાળવામાં આવે તો પછી કોઈપણ કુટુંબ માટે ‘અચ્છે દિન’ આવવાની સંભાવના વધી જાય ખરી. જો કે મોટાભાગના કુટુંબો માટે આ શરૂઆતના વર્ષો પૈસા કમાવવા અને બાળકોને ઉછેરવા, એમ બેવડી જવાબદારી સાથેના હોય છે એટલે બાળકોના તંદુરસ્ત શારીરિક અને માનસિક ઉછેર બાબતે ઘણાં કુટુંબોમાં કાચું કપાય છે. ખાસ કરીને સમાજના સ્ત્રી-પુરુષના જાતિગત તફાવતોના સ્વીકાર અને તે મુજબના જાહેર વ્યવહારોનું શિક્ષણ આપવાનું આપણાં કુટુંબોમાં ભાગ્યે જ શીખવવામાં આવે છે. આવા સંસ્કાર અને મૂલ્યો બાબતે આપણે ગંભીર નહીં રહીએ તો કુટુંબ વ્યવસ્થામાં સંઘર્ષો પેદા થશે.

જ્યારે સમાજમાં છોકરીઓ કે સ્ત્રીઓ સાથે અપમાન, છેડતી કે બળાત્કારની ઘટનાઓ બને છે ત્યારે સૌથી વધુ આક્રમકતા નારીઓની જ હોય છે. મારા ઘરમાં ક્યાં પ્રશ્ન છે એમ મન મનાવી પુરુષો જાણે મૌન થઈ જતાં હોય છે! જો કે જાહેરમાં બોલવા કરતાં સ્ત્રી સન્માનની શરૂઆત દરેકે પોતાના ઘરથી જ કરવી જોઈએ, તેમાં માતા અને પિતા બંને તરફથી જ તેની અસરકારક રજૂઆત થવી જોઈએ. સંતાનો નાના હોય ત્યારથી જ સ્ત્રી-પુરુષ વચ્ચેના

જાતિભેદને ખતમ કરવા અને સમાનતા માટેના ‘સભાન પ્રયત્નો’ થવા જોઈએ. વેલેન્ટાઈન દિવસ અને ભાઈબીજના દિવસ વચ્ચેનો સ્પષ્ટ ભેદ કુટુંબની દરેક વ્યક્તિને સમજાવવો જોઈએ.

‘પરિવર્તન ત્યારે જ શક્ય બનશે જ્યારે સ્કૂલે જતાં છોકરા-છોકરીઓને એ સમજાવ કે માનવ અધિકાર (Human Right) અને સામાજિક અધિકાર (Social Right) વચ્ચે કોઈ અંતર નથી. આ વાત નાની ઉંમરમાં જ સમજાઈ જાય તો તેનું પરિણામ તેઓ મોટા થશે ત્યારે તમને જોવા મળશે. અન્ય જાતિ (સ્ત્રી) ને પણ સમાન ગણવાની સમજ છોકરાઓને આપવી જોઈએ. બાળકોના ઉછેરની પ્રવૃત્તિ સૌથી જવાબદારી-યુક્ત અને પડકારરૂપ છે.

દર વર્ષે શાળા-કોલેજોના નવા સત્રો શરૂ થાય છે ત્યારે, વિદ્યાર્થીઓમાં શારીરિક-માનસિક પરિવર્તનના નવા નવા પ્રશ્નો આવે જ છે, એમાં જાતિગત ભિન્નતાનો મુદ્દો હંમેશાં વાલી-શિક્ષકોને પજવતો રહે છે. છોકરાઓ, છોકરીઓ તરફ અને છોકરીઓના છોકરા તરફના વ્યવહારમાં કેટલી મુક્તતા આપવી અને કેટલી મર્યાદાઓ રાખવી એ વિશે સમાજના બૌદ્ધિકો, કાયદાશાસ્ત્રીઓ, સમાજ-સેવકો વગેરે જેવાના જાહેર સંવાદો શા માટે ન થવા જોઈએ? એ સત્ય છે કે જ્યાં સુધી પોતાને ઠોકર વાગે નહીં ત્યાં સુધી મુશ્કેલીઓ વિશે વિચારતો જ નથી. સમતોલ આહાર લઈને સ્વાસ્થ્યની કાળજી રાખવા વિશે મોટા ભાગનાનો મત તો એવો જ રહે છે કે પડ્યું ત્યારે દેવાશે ! અત્યારથી ફિક્કર કરવાની કે કોઈપણ ટેસ્ટ કરાવવાની શી જરૂર છે ? ભલા ? બસ, આવી જ વાત સામાજિક મૂલ્યો અને સભ્યતા બાબતે પણ થાય છે.

ઘરમાં દીકરીને બંધનમાં રાખતા કુટુંબીજનો કે તેણીને પાર્ટીમાં જવા માટે વિરોધ કરતો ભાઈ જ્યારે પોતાના વર્ગની કે

મહોલ્લાની છોકરીની પજવણી કે દોસ્તી કરવા માટે રખડપટ્ટી કરવા માંડે ત્યારે આ દીકરા પ્રત્યે તેના કુટુંબીજનો શાને આંખ આડા કાન કરે છે ? સ્ત્રી-પુરુષ વચ્ચે ભેદ-રેખા ઘરમાં અને બહાર જુદી શાને ? ઘરની છોકરી પોતાની બહેન કે દીકરી હોય તો બહારની છોકરીઓ બીજા કોઈની બહેન કે દીકરી હોવાનું કેમ ભૂલી જવાય છે ? સ્ત્રી-પુરુષ સમાનતાનો વિચાર ઉત્તમ છે, ન્યાયી પણ ખરો છતાં તેને વ્યવહારુ બનાવવામાં ‘પુરુષ પ્રધાનતા’ નંડે છે.

સમાજમાં છોકરીઓ-સ્ત્રીઓ અને પુરુષો વચ્ચે સભ્ય વ્યવહાર અને સન્માન વધે તેની કેળવણી માટે શાળા-કોલેજાએ પ્રયત્નો આદરવાની જરૂર છે. શાળાઓ કે કોલેજો શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓમાં એકમેક પ્રત્યે આદર શીખવાડી શકે, તો બીજી તરફ વાલીઓ સામાજિક પ્રસંગોએ ભેગા મળતા છોકરા-છોકરીઓને સંવાદમાં સામેલ કરી સ્ત્રી-પુરુષ વચ્ચેના આદર અને વ્યવહારોનું શિક્ષણ આપી શકે છે.

અહીં એક વાત ધ્યાનમાં રાખવાની છે કે વિજાતીય સંતાનો, એકબીજાના શારીરિક તફાવત વિશે જાણે તથા એકબીજાના માનસિક ખ્યાલો વિશે પણ સમજ કેળવે તે આપણે સૌએ જોવાનું રહે છે. આ માટે સમાજને છોકરા-છોકરીઓને મિલન, સંવાદ અને સારા વ્યવહારની તક આપવાની છે. જૂની ઘરેડમાં રહીને રૂઢિચુસ્ત બની રહીશું તો નવી પેઢી જાતિગત સન્માન અને આદર નહીં શીખી શકે.

સુજાજનો, સમાનતા કે આદર શીખવાડવાનો જુદો અભ્યાસક્રમ ન હોય. વળી છોકરા-છોકરીઓને જુદા રાખીને પણ એ શીખવી ન શકાય. એટલા માટે જ ઘરેથી જ એવા પ્રયત્નો થાય એ ઈચ્છનીય જ નહીં જરૂરી પણ છે. હા, શાળા-કોલેજો એમાં સહયોગી થાય તો સોનામાં સુગંધ ભળે. સૌ કોઈ વિચારી જુઓ ત્યારે... ■

उन्नति
सबमर्सिबल पम्प

U[®]
Since 1969
Unnati[®]
SUBMERSIBLE PUMP

*"Together we can do it
Together we have always done it"*



Unnati Pumps Private Limited

81, Amarnath Industrial Estate, Opp. Shayona Estate, Naroda Road, Ahmedabad -
380025. Gujarat, INDIA. Phone : 079-22203434 / 0128

Email : sales@unnatipumps.com Website: www.unnatipumps.com

કવર સ્ટોરી



પ્રો. ડો. જે. એમ. પનારા

પૂર્વ પ્રિન્સિપાલ - કણસાગરા મહિલા કોલેજ - રાજકોટ
પૂર્વ NSS કો-ઓર્ડિનેટર, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી

૨૧ જૂન આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ (International Day of Yoga)

પૌરાણિક દંતકથા : હિન્દુ દંતકથાઓ અનુસાર ભગવાન શિવને યોગના કારક માનવામાં આવે છે તેઓ આદિયોગી (પ્રથમ યોગી) હોવાનું કહેવાય છે. શિવ વર્ષોથી ધ્યાનમાં બેઠાં હતા. ઘણા લોકો કુતૂહલથી તેમની પાસે ઉમટ્યા, પરંતુ તેમને ક્યારેય કોઈની તરફ ધ્યાન આપ્યું નહોતું ચાલ્યા ગયા. પરંતુ સાત લોકો ત્યાં જ રહ્યાં, તેઓ શિવ પાસેથી શીખવા માટે દૈનિક ધ્યાન કરતા, તેથી ૮૪ વર્ષ સુધી સ્થિર રહ્યાં. આ પછી ઉનાળાના અચન-કાળના દિવસે, જ્યારે સૂર્ય ઉત્તરથી દક્ષિણ તરફ સ્થળાંતર કરી રહ્યો હતો, ત્યારે આ ૭ જીવની નોંધ લીધી. શિવ હવે તેમને અવગણી શકે તેમ નહોતા. એ પછીની પૂર્ણિમાનો ચંદ્ર એટલે કે ૨૮ દિવસ પછી શિવ આદિગુરુ (પ્રથમ ગુરુ) બની ગયા અને સપ્તર્ષિઓ સુધી યોગ વિજ્ઞાનનો સંચાર કર્યો. ત્યારબાદ સપ્તર્ષિઓ સુધી યોગ વિજ્ઞાનનો સંચાર કર્યો. ત્યારબાદ સપ્તર્ષિઓ દ્વારા લોકો યોગ લાવવામાં આવ્યો હતો. વેદોના મંત્રોમાં પણ યોગ શબ્દ મળે છે. ભારતમાં એ શ્રમણ પરંપરા (સન્યાસીઓ, તપસ્વીઓ, સાધકો અને ત્યાગીઓની દુનિયા) સાથે જોડાયેલ છે.

યોગનું મહત્ત્વ : યોગ એ માત્ર શારીરિક કસરત નથી, પરંતુ યોગનો અર્થ થાય છે (બ્રહ્માંડ સાથેનું) જોડાણ. યોગ શબ્દ યુજ ધાતુ પરથી બન્યો છે. યોગ એ વ્યક્તિને બ્રહ્માંડ સાથે જોડવાની રીત સૂચવે છે. યોગનો જન્મ તો ભારતમાં થયો છે, પણ આજે તે સમગ્ર વિશ્વમાં ફેલાઈ ગયો છે. સમગ્ર વિશ્વને યોગની ભેટ આપનાર બીજું કોઈ નહીં પણ આપો ભારત દેશ છે. ભારતીય સંસ્કૃતિમાં યોગ અને આયુર્વેદ બંને લગભગ એક સાથે ચાલ્યા છે. આયુર્વેદ એ

ભારતીય ઉપચાર પદ્ધતિ છે. યોગ અને આયુર્વેદ બંને શરીરને નિરોગી રાખવા માટે છે.

શ્રમણ પરંપરામાં બાહરી પૂજાપાઠ કરતાં અંદરની દુનિયાનું મહત્ત્વ વધારે હોય છે. ફીઝીકલ વર્લ્ડ (બહારની દુનિયા) અને સાયકોલોજીકલ વર્લ્ડ (અંદરની દુનિયા) નું એલાયનમેન્ટ (જોડાણ) હોવું જોઈએ. પાંચ હજાર વર્ષ જુની હિંદુ ધાટીની સભ્યતામાં આસનમાં બેઠેલા (ભદ્રાસન તથા અન્ય) શિલ્પો જોવા મળે છે. યોગમાં તંત્ર (ટેકનોલોજી), મંત્ર (મન) અને યંત્ર (સાધનો-ટુલ્સ) ત્રણેયનું મહત્ત્વ છે. તંત્રયોગમાં શરીરને (પૂજા-પાઠ વગેરે) ખૂબ મહત્ત્વ આપવામાં આવ્યું છે.

યોગ માટે ત્રણ બુક એવી છે, જેને શાસ્ત્રના રૂપમાં માનવામાં આવે છે. (૧) ભગવદ્ગીતા (જેમાં ભગવાન કૃષ્ણને અર્જુનને ઉપદેશ આપ્યો છે) (૨) યોગસૂત્ર (પતંજલિ નામના યોગી દ્વારા લિખિત) (૩) યોગ વશિષ્ઠ (શ્રીરામના ગુરુ વશિષ્ઠ ઋષિ દ્વારા રચિત) નાથ સંપ્રદાયની “ગોરખ સંહિતા” માં પણ યોગ વિશે મહત્ત્વની જાણકારી છે. ભગવદ્-ગીતામાં મુખ્યત્વે જ્ઞાનયોગ, ભક્તિયોગ અને કર્મયોગની વાત કરવામાં આવી છે. જ્ઞાનયોગમાં બુદ્ધિ, ભક્તિયોગમાં દિલ (ઈમોશનલ) અને કર્મયોગમાં ક્રિયાઓનું મહત્ત્વ છે. એટલે કે Head, Heart and Hands આ ત્રણેયનું બરાબર એલાયનમેન્ટ કરવું જોઈએ. ભગવદ્ગીતા સંસારીઓ માટે અને યોગસૂત્ર વૈરાગીઓ માટે વધારે ઉપયોગી છે. યોગ એક શારીરિક, માનસિક અને આધ્યાત્મિક છે. જેની શરૂઆત પ્રાચીન ભારતમાં થઈ હતી.

યોગ એટલે શું ? માણસના શરીરમાં કરોડો જ્ઞાનતંતુઓના કોષો કામ કરી રહ્યા છે. યોગ આ

કોષોને ચેતનવંતા બનાવી કાર્યક્ષમતામાં વધારો કરે છે. યોગ એ મનુષ્યને કુદરતે બક્ષેલી તમામ શક્તિઓને વિકસાવવાની ગુરુચાવી છે. મનુષ્ય પોતાનામાં રહેલી ચેતના શક્તિને ઓળખી અને વિશ્વની ચાલક પરમ ચેતના સાથે તાદાત્મ્ય સાધી શકે એ યોગનું મુખ્ય ધ્યેય છે.

યોગ એટલે જોડાવું. મનને કાબૂમાં રાખવું અને વૃત્તિઓથી મુક્ત થવું એ યોગ છે. સદીઓ પહેલાં મહર્ષિ પતંજલિએ મુક્તિના આઠ દરવાજા વર્ણવ્યા હતા, જેને અષ્ટાંગ યોગ કહેવામાં આવે છે. હાલમાં આપણે અષ્ટાંગ યોગના માત્ર અમુક ભાગો જ જાણીએ છીએ, જેમ કે આસનો, પ્રાણાયામ અને ધ્યાન. તો ચાલો આજે આપણે પતંજલિ યોગના આઠ અંગો (અષ્ટાંગ યોગ) વિશે સંપૂર્ણ માહિતી મેળવીએ.

(૧) યમ : યમ શબ્દથી જ સંયમ શબ્દ બન્યો છે. યમના પણ પાંચ અંગો છે - અહિંસા, સત્ય, અસ્તેય, બ્રહ્મચર્ય અને અપરિગ્રહ.

અહિંસા : મન, વચન અને કર્મથી કોઈને નુકસાન ન કરવું

અસ્તેય : નકલ અથવા ચોરી ન કરવી.

બ્રહ્મચર્ય : ચેતનાને બ્રહ્મતત્ત્વ સાથે એકાકાર રાખવી.

અપરિગ્રહ : સંગ્રહખોરી અથવા સંયમ ન કરવો

(૨) નિયમ : યમ એ સ્વયં શિસ્ત છે તો નિયમ તે આંતરિક શિસ્ત છે. નિયમોના પણ પાંચ પ્રકાર છે :

શૌચ : આંતરિક અને બાહ્ય સ્વચ્છતા રાખવી.

સંતોષ : જે છે તે પૂરતું એમ સ્વિકારવું.

તપ : સ્વયંને તપાવી અસત્યને બાળી નાંખવું.

સ્વાધ્યાય : આત્મા-પરમાત્માને સમજવા માટે અભ્યાસ કરવો.

કવર સ્ટોરી

ઈશ્વર પ્રાણિધામ : ભગવાન પ્રતિ સમર્પણ રાખી અહંકારનો ત્યાગ કરવો.

(૩) આસન : યોગનો આ પ્રકાર વર્તમાન સમયમાં સૌથી વધુ પ્રચલિત છે. આસન એટલે વિવિધ અંગ મરોડ. આસન એ માત્ર શરીરની કસરત નથી, પરંતુ શરીરની સ્થિરતા પામી શકતા નથી તો તમે આસનમાં નથી. મહર્ષિ પતંજલિએ તેના વિશે સમજાવતાં કહ્યું છે કે - “સ્થિરમ્ સુખમ્ આસન”. એટલે કે શરીરની સ્થિરતા અને મનમાં આનંદ તથા સહજતા એ જ આસન છે. અષ્ટાંગ યોગમાં કુલ ૪૧ પ્રકારના આસનો બતાવ્યાં છે. જેમ કે, ધનુરાસન, મયુરાસન, અર્ધચંદ્રાસન, અષ્ટાંગ નમસ્કાર, અષ્ટવકાસન, ભુજંગાસન, મત્સ્યાસન, સુખાસન વગેરે.

(૪) પ્રાણાયામ : શરીરમાં સૂક્ષ્મ પ્રાણ શક્તિનો વિસ્તાર કરવાની સાધના એટલે પ્રાણાયામ. શ્વાસ લેવા અને શ્વાસ છોડવાની ક્રિયા પ્રત્યે સભાનતાનો સંયોગ એટલે પ્રાણાયામ. પ્રાણાયામ એ શ્વાસોચ્છ્વાસનું નિયમન છે. શ્વાસની મદદથી તન અને મન બંનેને સાધી શકાય છે. યોગ યાજ્ઞવલ્ક્ય સંહિતામાં પ્રાણ (આવતા શ્વાસ) અને અમાન (બહાર જતાં શ્વાસ) પ્રત્યે સજાગતાના જોડાણને પ્રાણાયામ તરીકે વર્ણવવામાં આવ્યું છે.

‘હઠયોગ’ ગ્રંથ કહે છે - “ચલે વાટે, ચલન ચિત” એટલે ઝડપી શ્વાસ લેવાથી આપણું મન તેજ બને છે અને શ્વાસને લયબદ્ધ કરવાથી મનમાં શાંતિ રહે છે. સિદ્ધાર્થ ગૌતમને શ્વાસની શક્તિ દ્વારા જ બુદ્ધત્વ પ્રાપ્ત થયું હતું. પ્રાણાયામ અનેક પ્રકારના હોય છે, જેમ કે ભ્રામરી, અનુલોમ, ભસ્ત્રિકા, ઉજ્જવી, કપાલભાતિ, સિંહાસન, સંવૃત્તિ અને નાડી શોધન મુખ્ય છે.

(૫) પ્રત્યાહાર : પ્રત્યાહાર એટલે પંચેન્દ્રિયો-માંથી મનને પાછું ખેંચી લેવાની ક્રિયા અથવા તો ચિત્તવૃત્તિ નિરોધ. ઈન્દ્રિયોને નિયંત્રણમાં રાખીને મગ્ન બની જવું એલે પ્રત્યાહાર. આપણી ૧૧ ઈન્દ્રિયો છે, પાંચ જ્ઞાનેન્દ્રિયો,

પાંચ કર્મેન્દ્રિયો અને એક મન. ઈન્દ્રિયોની સતત દોડ આપણને ઉર્જાહીન કરે છે. તેને ત્યાગીને મગ્ન રહેવું એ જ પ્રત્યાહાર છે. પ્રત્યાહાર શબ્દ પ્રતિ અને આહારથી બનેલો છે, એટલે કે ઈન્દ્રિયો જે વસ્તુઓને આનંદ લઈ રહી છે તેમાંથી તેને મૂળ સ્ત્રોત (સ્વ) તરફ વાળવી.

(૬) ધારણા : ધારણા મનને એકાગ્ર કરવાની સાધના છે. ધારણા મનના વિચારોના વંટોળને નિયંત્રિત કરીને મનને શાંતિ આપે છે. ધારણા એ ધ્યાન પહેલાં સ્થિતિ છે. “દેશ બંધઃ ચિત્તસ્ય ધારણા” એટલે મનને એક જગ્યાએ સ્થિર રાખવું એ ધારણા છે. આપણે વારંવાર ધારણાને ધ્યાન સમજવાની ભૂલ કરીએ છીએ. મનાં રહેલા વિચારોના પૂરને કાબૂમાં રાખીને ધારણા આપણને શાંતિ આપે છે. આ ધારણા પાંચ પ્રકારની હોય છે : પૃથ્વી, જળ, અગ્નિ, વાયુ અને આકાશ. આ પાંચ તત્ત્વ (પંચમહાભૂત) માં લગાવ એટલે કોઈ પરમતત્ત્વ સાથે લગાવ.

(૭) ધ્યાન : ધ્યાને એ અવસ્થા છે જેમાં કર્તા, વિધિ અને પ્રક્રિયા બધું જ સમાપ્ત થઈ જાય છે, માત્ર શૂન્યતા જ શેષ રહે છે. યોગસૂત્રો કહે છે કે જ્યારે ધારણા એકધારી જળવાઈ રહે છે ત્યારે ધ્યાન કરી ન શકાય ધ્યાન થઈ જાય છે. આ ધ્યાનને સૂક્ષ્મ ધ્યાન કહેવામાં આવે છે. મૂર્તિ કે ગુરૂ સામે બેસીને કરવામાં આવતું ધ્યાન સ્થૂળ ધ્યાન છે. ધ્યાનના નામે આપણે જે પણ પદ્ધતિ કે પ્રક્રિયા અપનાવીએ છીએ, તે જ આપણને ધારણા એટલે કે એકાગ્રતા તરફ લઈ જઈ શકે છે. ઉ.દા. તરીકે આપણે ઉંઘ પહેલાં ઉંઘવાની તૈયારી કરીએ છીએ, પરંતુ આ તૈયારી ઉંઘની ગેરંટી નથી, તે અચાનક આવી જાય છે.

(૮) સમાધિ : સમ્ + ધિ = હું તે જ છું. જ્યારે સાધક અને સાધ્ય એક બની જાય તેને સમાધિ કહેવાય છે. સમાધિ એ પૂર્ણ યોગસ્થ સ્થિતિનું પ્રગટીકરણ છે. મહર્ષિ પતંજલિ કહે છે કે જ્યારે યોગી પોતાના વાસ્તવિક સ્વરૂપ - સત્, ચિત્ત અને આનંદમાં લીન થઈ જાય છે તે અવસ્થા એટલે સમાધિ. સમાધિ શબ્દ સામ એટલે કે

સમાનતા પરથી આવ્યો છે. યોગ યાજ્ઞવલ્ક્ય સંહિતામાં આત્મા અને પરમાત્મા વચ્ચેની સમાનતાની સ્થિતિને સમાધિ કહેવામાં આવી છે. આ ચિદાનંદ અવસ્થા છે. આ અવસ્થા વ્યક્ત કરતાં કબીર કહે છે - “જબ - જબ ડોલૂ, તબ - તબ પરિકમા” એટલે કે “જો - જો કરું, સો - સો પૂજા”. ભગવાન બુદ્ધે આ અવસ્થાને નિર્વાણ અને મહાવીરે કેવલ્ય કહી છે.

યોગનો પ્રચાર-પ્રસાર : યોગ આજે એક શાનદાર વૈશ્વિક ટ્રેન્ડ બની ગયો છે. યોગ શિક્ષકો સેલિબ્રીટી બની ગયા છે અને તેઓ યોગનો પ્રસાર કરે છે. આજે બાબા રામદેવ, શ્રી શ્રી રવિશંકરથી લઈને અનેક નિષ્ણાંતો યોગના પ્રચાર-પ્રસાર માટે મોટી સંખ્યામાં શિબિરો કરે છે. અનેક TV ચેનલો પણ આ કાર્ય કરે છે. આજે ઘણા યોગ શિક્ષકો છે, જેમણે ટેલિવિઝન મારફત યોગ શીખવાનું શરૂ કર્યું હતું.

અમેરિકામાં યોગનું ચલણ કોણે વધાર્યું :

ત્રણ ભારતીય યોગગુરુઓ એ લોકપ્રિય બનાવેલી શૈલીને કારણે યોગનો પ્રચાર આગળ વધ્યો હતો. આ ત્રણ પૈકીના કે. પટ્ટાભી જોઈએ એ અષ્ટાંગ યોગને લોકપ્રિય બનાવ્યો હતો. જ્યારે બી. કે. એસ. આ યંગરની શૈલી જ આયંગર યોગ તરીકે ઓળખાય છે. ત્રીજા હતા બિક્રમ ચૌધરી જોઈએ અને આયંગર ભારતમાં જ રહ્યા હતા. તેઓ વારંવાર અમેરિકાના પ્રવાસે જઈને લોકોને યોગ શીખવતા હતા. તેમણે અમેરિકામાં પોતાના કેન્દ્રો પણ સ્થાપ્યા હતા. બિક્રમ ચૌધરી અમેરિકામાં સ્થાયી થયા હતા. અને ૧૯૯૦ ના દાયકામાં તેઓ યોગની આગવી બ્રાન્ડનો ચહેરો તથા નામ બની ગયા હતા. અમેરિકામાં યોગમાં અનેક પ્રકારનું નાવિન્ય પણ ઉમેરાયું છે. યોગ એલાયન્સ અને યોગ જર્નલ દ્વારા ૨૦૧૬માં કરવામાં આવેલ સર્વેક્ષણ મુજબ ૩.૬ કરોડ અમેરિકનો યોગાભ્યાસ કરે છે. મહર્ષિ મહેશ યોગીએ પણ પોતાના પ્રસાર માટે ખૂબ કામ કર્યું છે. આચાર્ય રજનીશ ઓશો દ્વારા પણ તેના શિષ્યોમાં યોગનો વ્યાપક પ્રસાર થયો હતો.

કવર સ્ટોરી

યોગ કરવાના અદ્ભૂત ફાયદાઓ :

યોગ રોગ પ્રતિકાર શક્તિ વધારી સ્વસ્થ રહેવામાં મદદરૂપ થાય છે. સર્વેક્ષણમાં એવું પણ જણાવા મળ્યું છે કે યોગ કરવાથી તણાવમાંથી રાહત અને શારીરિક તંદુરસ્તીમાં સુધારાનો સમાવેશ થાય છે. વિશ્વ આરોગ્ય સંગઠન (WHO) ના જણાવ્યા મુજબ નિયમિત રીતે યોગ કરવામાં આવે તો શારીરિક અને માનસિક આરોગ્યમાં સુધારો થાય છે. યોગના એક્ષપર્ટના દાવા મુજબ પ્રાણાયામથી બ્લડપ્રેશરમાં ફાયદો થાય છે. જો કે આ માટે જેટલાં સાયન્ટીફિક રીસર્ચ થવા જોઈએ એટલાં થતાં નથી. યોગ શરીર અને મન બંનેને સ્વસ્થ રાખે છે.

બ્લડપ્રેશર, ડાયાબિટીસ, કોલેસ્ટ્રોલ જેવી બિમારીઓ સ્ટ્રેસના કારણે આવે છે. યોગ કરવાથી મન શાંત રહે છે અને સ્ટ્રેસ ઓછો થાય છે. આજે ઘણા ડોક્ટરો પણ દર્દીઓને દવાની સાથે યોગ કરવાની પણ ભલામણ કરે છે. ગુજરાત રાજ્ય યોગ બોર્ડના ચેરમેન શિશુપાલ રાજપૂતના જણાવ્યા પ્રમાણે - “યોગ બીમાર લોકો માટે ચિકિત્સા પદ્ધતિ છે અને સામાન્ય લોકો માટે જીવન પદ્ધતિ છે. યોગ કરવાથી રોગ, ક્રોધ અને નશાનો નાશ થાય છે. તેમના મતે યોગથી ડાયાબિટીસ, હાઈ બ્લડપ્રેશર, લીવર, કિડની, આર્થરાઈટીસ, પેન્ક્રિયાઝ વગેરે બિમારીઓમાં લાભકારક હોવાના રિસર્ચ થયેલાં છે.

“ડાયાબિટીસના દર્દી દ્વારા કપાલ ભાતિ યોગ કરવાથી તેમનું પેપર એકટીવ થાય છે, જેથી તેને બહારથી ઈન્સ્યુલિન લેવું પડતું નથી. આ રીતે કિડનીના દર્દી કમાલ ભાતિ કરે તો ક્રિએટીનીન જે વધી ગયું હોય તે ઘટી જાય છે. અનુલોમ - વિલોમ અને ભ્રામરી કરવાથી હાઈ બ્લડપ્રેશર તેમજ કબજિયાત તથા આર્થરાઈટીસના દર્દીઓને પણ ફાયદો જોવા મળ્યો છે.”

“બેક પેઈન, જોઈન્ટ પેઈન, મસલ્સ

જકડાઈ જવા જેવી શારીરિક તકલફમાં યોગ કરવાથી ફાયદો થાય છે. પેટના આસન કરવાથી એસીડીટી, ગેસ અને કબજિયાત જેવી બિમારીઓમાં ફાયદો થયો હોવાના દાખલા મળેલા છે.”

આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસની શરૂઆત ક્યારે થઈ ?

વિશ્વભરમાં પ્રથમ આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસ ૨૧ જૂન, ૨૦૧૫ ના રોજ ઉજવવામાં આવ્યો હતો. શ્રી શ્રી રવિશંકર દ્વારા શરૂઆતમાં પ્રસ્તાપિત આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસના વિચારને ભારતના પ્રધાનમંત્રી શ્રી નરેન્દ્ર મોદીએ ૨૭ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૪ ના રોજ સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મહાસભામાં તેમના ભાષણમાં મૂક્યો હતો. ત્યારબાદ ૧૧ ડિસેમ્બર, ૨૦૧૪ ના રોજ યુ.એન.ના ભારતના પ્રતિનિધિ અશોક મુખરજીએ સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મહાસભામાં પ્રસ્તાવ રજૂ કર્યો હતો. આ પ્રસ્તાવને ૧૭૭ સભ્ય રાષ્ટ્રોનો વ્યાપક ટેકો મળ્યો હતો. સમગ્ર દુનિયા માટે આ એક જબરદસ્ત પગલું હતું. યુ.એન. દ્વારા સત્તાવાર માન્યતા મળ્યા પછી યોગ દુનિયાના ખૂણે - ખૂણે પહોંચી રહ્યો છે. અત્યારે દર વર્ષે સમગ્ર વિશ્વમાં ૨૧ જૂનના રોજ આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસની ઉજવણી થાય છે.

૨૧ જૂનનું વિશેષ મહત્વ શું છે ?

ભારતના વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોદીએ યુ.એન. સમક્ષ પોતાના સંબોધનમાં ૨૧ જૂનની તારીખ સૂચવી હતી. અહીં આપણને પ્રશ્ન થાય કે મોદીજીએ આ દિવસ કેમ પસંદ કર્યો ? પરંતુ મિત્રો ૨૧ જૂન ઉત્તર ગોળાર્ધમાં વર્ષનો સૌથી લાંબો દિવસ છે, જ્યારે દક્ષિણ ગોળાર્ધમાં ટૂંકો દિવસ છે. આ દિવસને ઉનાળુ અયન તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આ દિવસ વિશ્વના ઘણા ભાગોમાં વિશેષ મહત્વ ધરાવે છે. યોગની દૃષ્ટિએ પણ તેનું વિશેષ મહત્વ છે. ઉપરાંત એવું માનવામાં આવે છે કે ભગવાન શિવજીએ આ દિવસે વિશ્વની માનવતાને યોગનું જ્ઞાન

આપવાનું શરૂ કર્યું હતું. આ એ દિવસ છે જ્યારે શિવ યોગના આદિ ગુરુ બન્યા હતાં.

ભારતમાં પ્રથમ ઉજવણીની ઝલક :

૨૧ જૂન, ૨૦૧૫ ના રોજ વિશ્વભરમાં પ્રથમ આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવી, ત્યારે વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ ૮૪ દેશોના મહાનુભાવો સહિત ૩૮,૮૮૫ લોકોએ નવી દિલ્હીના રાજપથ પર ૩૫ મિનિટ સુધી ૨૧ આસાનો (યોગ મુદ્રાઓ) કર્યા હતાં, જે અત્યાર સુધીનો સૌથી મોટો યોગ વર્ગ બન્યો હતો. આ ઉજવણીમાં ભાગ લેનારા રાષ્ટ્રોની સંખ્યા ૮૪ હતી. ત્યારથી ભારત અને વિશ્વભરના શહેરોમાં આવા જ કાર્યક્રમો યોજાય છે. યુ.એન. જનરલ એસેમ્બલી સમક્ષ પોતાના સંબોધનમાં જણાવ્યું હતું કે - “યોગ એ ભારતની પ્રાચીન પરંપરાની અમૂલ્ય ભેટ છે, તે મન અને શરીર, વિચાર અને ક્રિયા, સંયમ અને પરિપૂર્ણતા, મનુષ્ય અને પ્રકૃતિ વચ્ચે સુમેળ સ્થાપિત કરે છે. તે ફક્ત કસરત નથી, પરંતુ તમારી જાત સાથે, વિશ્વ અને પ્રકૃતિ સાથે એકતાની ભાવના શોધવાની પ્રક્રિયા છે. ચાલો આપણે સૌ યોગ દિવસને અપનાવવાની દિશામાં કામ કરીએ.”

જીવન જીવાની ઉત્તમ જડીબુટ્ટીનું નામ યોગ છે. યોગ આપણી જિંદગી બદલી નાંખે છે. ભગવદ્ગીતામાં કહેવાયું છે કે, “યોગ: કર્મસુ કૌશલમ્” એટલે કે કર્મમાં કુશળતા જ યોગ છે. આ મંત્ર આપણા બધા માટે ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે. જ્યારે આપણે ફરજો પ્રત્યે સમર્પિત હોઈએ છીએ, ત્યારે જ યોગની પૂર્ણતા સુધી પહોંચીએ છીએ. આપણે નિઃસ્વાર્થ કર્મથી કર્મયોગ સુધીની યાત્રા કરવાની છે. યોગ દ્વારા આપણે આપણી શારીરિક શક્તિ, માનસિક શક્તિ ચેતના શક્તિ અને સામૂહિક ઊર્જા વિકસિત કરીએ. આ સંકલ્પ સાથે યોગ દિવસના આપ સૌને ખૂબ - ખૂબ અભિનંદન.



નવી દિશા... નવા વિચાર...



સહકારથી સમગ્ર સમાજની સેવા

- નાગરિકો માટે જૂથ અકસ્માત વીમા યોજનાનો પુનઃ પ્રારંભ...
- પાક સહાય યોજનાનો અમલ...
- ટપક સિંચાઈ યોજનામાં આર્થિક યોગદાન...
- વાયર ફેન્સિંગ યોજનામાં આર્થિક સહાય...
- ખેતીકામમાં ઉપયોગી તાલપત્રીઓનું રાહતદરે વितરણ...
- જમીન ચકાસણી લેબ તથા સ્પાઈસિસ લેબની નજીવા દરે ટેસ્ટિંગની સુવિધા...
- એ.સી. ભોજનાલયમાં શુદ્ધ અને સાત્વિક ભોજનની ઉત્તમ વ્યવસ્થા...
- માત્ર રૂ. ૧૦/- માં સારી કવોલિટીના ચા-નાસ્તાની સુવિધા...
- માર્કેટયાર્ડમાં ગરમીની સીઝનમાં ફ્રી છાશનું વિતરણ...
- જાહેર સ્થળોએ ઠંડા મિનરલ પાણીની સુવિધા...
- એમ્બ્યુલન્સ તથા ફાયરફાઈટરની ૨૪ કલાક સુવિધા...
- બ્રાહ્મણવાડા મુકામે ૩૦ એકર જમીનમાં અદ્યતન સુવિધાઓવાળા માર્કેટયાર્ડનો શુભારંભ...
- ઉંઝા તાલુકા તથા બજાર વિસ્તારના કુપોષિત બાળકોને દત્તક લઈ માનવતાનું કાર્ય...

જય સહકાર... જય કિસાન...

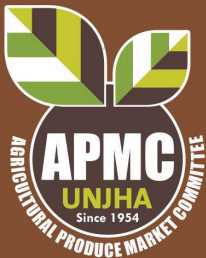
દિનેશભાઈ પટેલ
ઈન્ચાર્જ સેક્ટરી

અરવિંદભાઈ પટેલ
વા. ચેરમેન

દિનેશભાઈ પટેલ
ચેરમેન

તથા ડિરેક્ટરગણ

ખેતીવાડી ઉત્પન્ન બજાર સમિતિ, ઉંઝા





તુલનાનું દુઃખ અને ભૂલ સ્વીકારનું સાહસ

મૂલ્યવાન જીવનને સાર્થક કરવાનું કોણ ન ઈચ્છે ? કિંતુ જીવન સાર્થકતામાં અવરોધરૂપ એવી ઘણી વ્યર્થ બાબતોની ભુલભુલામણીમાં અટવાઈ ગૂંચવાઈ જાય છે. ભય, ગુસ્સો, ચિંતા, ફરિયાદ કરવાની આદત જેવી બાબતો એના જીવન વિકાસને રૂંધી નાખે છે. આવી અવરોધરૂપ બાબતોને ઓળંગવા માટે પરમનો સ્પર્શ જરૂરી છે. પોતાના હૃદયમાં પરમાત્મા પ્રત્યે દૃઢ શ્રદ્ધા ધરાવનાર આવી વિઘ્નરૂપ બાબતોને સહજતાથી ઓળંગી જાય છે. આ માર્ગમાં આવતો એક મોટો અવરોધ છે. માનવીની તુલના-વૃત્તિ. વ્યક્તિ પ્રત્યક્ષને દૃષ્ટિગોચર કરી અતીતમાં સરી પડે છે અને પછી વર્તમાન સાથે ભૂતકાળની તુલના કરીને પોતાની વર્તમાન સ્થિતિને વધુ દુઃખદ, ગ્લાનિકર અને નિરાશાજનક બનાવે છે.

તમે વૃદ્ધજનોને એમની યુવાનીના જમાનાને યાદ કરતા જોયા હશે અને જુવાનીનો એ કાળ કેટલો ઉમદા ને ઉદાત્ત હતો અને અત્યારે કેટલો નદારી, નિર્દય અને મૂલ્યહીન જમાનો આવ્યો છે એવો નિસાસાભર્યો વસવસો કરતા નિહાળ્યા હશે. એ જીવે છે વર્તમાનમાં, પરંતુ રહે છે ભૂતકાળમાં, ભૂતકાળને પુનર્જીવિત કરી શકાતો નથી અને તેથી એ રોજરોજ પુનઃ પુનઃ ભૂતકાળની સાથે વર્તમાનની તુલના કરીને વ્યગ્ર રહ્યા કરે છે,

જીવનમાં સરખામણી જેવી અળખામણી બીજી કોઈ બાબત નથી અને છતાં આવી અળખામણી પ્રવૃત્તિ વ્યક્તિ અહર્નિશ કરતી હોય છે. પોતાની સામે છે એનો સદંતર ઈન્કાર કે અનાદર અને આજે પોતાની સામે જે નથી એનો તીવ્ર અસંતોષ, નવા મોડલની કાર જુએ અને વ્યક્તિ વિચારે કે મારી પાસે જે કાર છે, એના કરતાં તો આ કાર ઘણી આકર્ષક અને ચડિયાતી છે. આમ એના મનમાં તુલનાનું જેવું બીજ વવાશે કે સમય જતાં અને પોતાની કાર અળખામણી લાગશે.

પોતાની (ગુજરી હુઈ) ગઈ કાલ સાથે કે

વીતેલાં વર્ષો સાથે વ્યક્તિ વર્તમાન સમયની તુલના કરતી હોય છે અને વિચારે છે કે ગઈ કાલે હું અત્યંત સુખી અને સમૃદ્ધ હતો, આજે નથી અને આ તે કેટલું મોટું દુઃખ કહેવાય ! ગઈ કાલ સુધી પોતાના ભવ્ય બંગલાની પાછળ એ પાગલ હતો, એનો આનંદ સમાતો નહોતો, પરંતુ પોતાના કરતાં કોઈ બીજાનો વિશાળ બંગલો જોયો કે તત્કાળ એની સાથે મન પોતાના બંગલાની તુલના કરવા લાગ્યું એટલે એને પોતાનો બંગલો સામાન્ય લાગવા માંડ્યો. ગઈ કાલ સુધી એ પોતાના જીવનથી અતિ સંતુષ્ટ હતો, પરંતુ પોતાનાથી વધુ સત્તા, વૈભવ, સિદ્ધિ કે સમૃદ્ધિ ધરાવનારને જોતાં એ મનોમન પોતાના જીવન સાથે એની તુલના કરવા લાગ્યો અને પરિણામે એની અસંતોષની આગ ભડકે ને ભડકે બળવા લાગી.

કોઈને પોતાનો બાલ્યકાળ સુવર્ણકાળ સમાન લાગતો હોય છે અને એ સતત પોતાના વર્તમાન જીવન સાથે વીતી ગયેલા બાળપણની મધુર, ચિંતામુક્ત અને રમતિયાળ સ્થિતિની તુલના કરવા લાગે છે. એ માને છે કે બાલ્યાવસ્થા કેવી સારી હતી અને આ યુવાવસ્થા તો પારાવાર દુઃખોથી ભરેલી છે ! તુલના કરતાં એને પોતાના વર્તમાન સમયના મિત્રો કરતાં પોતાની નિશાળના મિત્રો કે બાળપણના ગોઠિયાઓ વધુ ઉદાર અને ઉમદા હતા એવું લાગે છે. પરિણામે આજના મિત્રો પ્રત્યે થોડો અભાવ જાગે છે.

જે માણસ એના જીવનમાં આવી કોઈ તુલનામાં જ રચ્યોપચ્યો હોય છે એ સતત અસંતોષ અનુભવતો હોય છે. એ સામે છે તેને નથી જોતો અને તુલના કરીને જે વર્તમાનમાં પ્રત્યક્ષ નથી એની અપેક્ષા રાખે છે. આવી તુલના સમય જતાં તો વ્યક્તિના સમય અને શક્તિને નષ્ટ કરતી હોય છે. એનાથી એને મળે છે શું ? એ માત્ર દ્વેષ, ઈર્ષ્યા, દ્વિધા અને અસંતોષ પામે છે. મુખ્ય બાબત તો એ છે કે આવી તુલનાની તેમને પરિણામે વ્યક્તિ એવા જીવનપથથી દૂર ચાલી જતી હોય છે, જીવનમ્યેય પ્રતિજતી વ્યક્તિ અન્યત્ર ભટકી જાય છે.

હકીકતમાં જીવનમાં આવતી પરિસ્થિતિનો સ્વીકાર જરૂરી છે, એનાથી પલાયનવૃત્તિની કોઈ પણ કોશિશ નિષ્ફળતામાં જ પરિણમવાની, જીવનની આવી પરિસ્થિતિને સમજવી અને સમય જાગે ત્યારે એનો સામનો કરવાની તૈયારી હોવી જોઈએ, પરમ પ્રત્યેની દૃઢ શ્રદ્ધા એને કહેશે કે “પરમતત્ત્વ તારા માટે નિર્માણ કરેલ જીવનપથ પર તારે ચાલવાનું છે. એક વિશ્વાસ સાથે પ્રગતિ કરવાની છે. એના બળે જ ગમે તેટલો દુઃખદાયી લાગે કે હકીકતમાં હોય, તોપણ વર્તમાનને તારે પાર કરવાનો છે.”

રોજિંદા વ્યવહાર જીવનમાં પણ આવી તુલના દુઃખદાયી બનતી હોય છે. કોઈ વ્યક્તિ સામે ચડીને બીજાને એમ કહે કે ‘તમારા કરતાં અન્ય વ્યક્તિમાં મને વધુ શ્રદ્ધા છે’ તો એ વ્યક્તિ દુઃખ અનુભવશે. ‘તમે સ્વભાવથી ઘણા સારા છો, પરંતુ અમુક વ્યક્તિ જેટલા સારા નથી’ એમ કહેવામાં આવે, ત્યારે એ અભિનંદન અભિશાપ જેવા લાગે છે. સાસુ કહે કે ‘મારી વહુ કરતાં પડોશીની વહુને રસોઈ કરતાં સારી આવડે છે.’ એટલે સંસારમાં હોળી સળગે છે. સંસારના વ્યવહારોમાં આવી તુલનાવૃત્તિ દુઃખો અને અભાવો સર્જનારી બને છે, કલેશકર નીવડતી હોય છે.

વ્યક્તિ જેમ સતત તુલના કરીને પોતાના જીવનને દુઃખી કે સામે ચાલીને વ્યગ્ર બનાવતો હોય છે, તે જ રીતે જીવન સાર્થક્યને નિરર્થકતામાં પલટાવનારી બીજી બાબત તે માણસના ચિત્તમાં રહેતો એના ભૂતકાળની ભૂલનો ડંખ છે. ક્યારેક એમ લાગે કે વ્યક્તિના જીવનમાં સત્તા, સંપત્તિ, સંજોગો, સફળતા, નિષ્ફળતા - એ બધાં કરતાં ભૂતકાળનો મહિમા વિશેષ છે. એ ઘણી વાર વર્તમાનની સઘળી વાસ્તવિકતા વીસરીને અતીતનો આશરો લેવાનું વધુ પસંદ કરવામાં આવે છે. જીવનમાં થયેલી ભૂલને એ ચોવીસે કલાક માથે રાખીને ફરતો રહે છે. ■



“માણસ એટલે તેજ - છાયા”

માણસ તેજ અંધારનું પૂતળું છે. એને તેજસ્વી દેખાવું છે કે ડફોળ એ એના હાથની વાત હોવા છતાં છટકી જાય છે. જગત પણ સુખ-દુઃખ, સત્ય-અસત્ય, ધર્મ-અધર્મ સજ્જન-દુર્જન એવાં દ્વન્દ્વોથી ભરેલું છે. માણસ તેજ અંધારની વચ્ચે આવનજાવન કરનારું પ્રાણી છે. એ બેયની વચ્ચે રહીને ઉત્તમતા તરફ ઢળવું એ ખાંડાની ધાર પરથી પસાર થયા જેવું છે. સંસાર રેલ-વેના સીધા પાટા પર ચાલતી ગાડી નથી. એને માટે સીધી લીટીમાં ચલાવવું કઠીન છે. એટલે મુસાફરી કરનારાએ સાવધાન રહેવું પડે છે. એક બાજુ પ્રકૃતિનો માયાવી લીલા વિસ્તાર અને સાથે જોડાયેલા માણસમાં રહેલી ગેરસમજ, રેઢિયાળપણું, ઉત્પાત વગેરે જોઈએ તો જીવવા જેવું લાગે નહીં. હજારો ટન કોલસામાં એકાદ હીરો ચમકતો દેખાય તો માણસમાં રહેલી ઉત્તમ કક્ષાનો અનુભવ થાય અને મન ઠરે. રામ-રાવણમાંથી આપણે રામને ખોજવાની દષ્ટિ કેળવવાની છે. નિકષરેખા પર સોનું છે કે નહિ તેની તપાસ થઈ શકે એવું સંસારમાં પણ ખરું ઉતરે. ખોજે તો મળે. હીરલો કચરામાં ખોવાયો હોય તો કચરામાંથી ખોજવાનો રહે છે. એ સિવાય ફાંફાં મારવાનો કોઈ અર્થ નથી. આપણી અંદર અને આજુબાજુમાંથી જ મેળવવાનું છે

જીવનના ઝંઝાવાતમાંથી ભાગવું, ભાંગી પડવું, દૂર વહી જવું યોગ્ય નથી. કર્તવ્યપરાણ બનવું જોઈએ. જીવનથી દૂર મુક્તિ નથી. દૂર જનારાઓ હવામાં હાથ વીંઝે છે. ભટકવાની જરૂર નથી. કોઈ આપણે એ આશાએ લટકવાની જરૂર નથી. નિર્મલ જીવનના ઉપાસક પરમસુખ માણે છે. ઘટ ભીતરજ અમૃત કુંભ છે. ભાણસાહેબ કહે છે.

ભાણ કહે ભટકીશ નહી તું મથી જોને માઈ,
સમજીને સૂઈ રહે તો, કરવું નથી કાઈ.

સંતકવિ ભાણસાહેબ જીવાત્માને સમજાવતા કહે છે કે, હવામાં હાથ વીંઝવાની કે અમથાં કૂચે મરવાની જરૂર નથી. સંતોએ કહ્યું છે કે, ‘મન ચંગા તો કથરોટમે ગંગા’ એટલે કે જેનામાં પવિત્રતા હશે તો કથરોટમાં ભરેલું જળ પણ ગંગાજળ છે. હરણની નાભિમાં કસ્તૂરી હોય છે તેનાથી અજાણ હરણ તેની સુગંધને કારણે દોડી દોડીને કસ્તૂરી શોધે છે. તેવી જ રીતે સુખ અંદર થતી ઘટના છે એટલે અંદરથી જ આવે છે. આ વાણી પરિચિત છે

કસ્તૂરી કુંડળ વસે, મૃગ હુંઢે વન માંહી
એસે ઘટઘટ રામ હૈ, દુનિયા દેખે નાહી.

દરેક વ્યક્તિ વ્યક્તિગત ખૂબી અને ખામી ધરાવે છે. પિંડ વ્યક્તિગત ઘટના છે. દરેક ઘટના અલગ અલગ વ્યક્તિમાં અલગ અલગ અસર ઊભી કરે છે. દરેકમાં ગુણ અને અવગુણ હોઈ શકે. છાણના કીડાને છાણમાં મજા આવશે. એ કીડાને ફૂલવાડીમાં મુંઝારો થશે. એને ફૂલવાડી તરફ વાળવા માટે ધીમે ધીમે વાળવો પડશે. ફૂલની ખુશ્બુમાં છાણ કરતાં વિશેષ મજા છે. એવો એહસાસ કરાવતા રહેવો પડે. પ્રકૃતિ સુધારવી કઠીન છે. એક દિવસમાં પરિવર્તન ન આવે. બૌદ્ધિક અભિગમથી એના પર ધીમે ધીમે વિજય મેળવી શકાય.

પ્રત્યેક જીવમાં શિવ બેઠો છે. ભીતર અનુકંપા, અહિંસા અને દયાનું ઝરણું વહેતું રહેવું જરૂરી છે. પંખીને ચણ, કૂતરાને રોટલો, કીડીને કણ, ગાયોને ઘાસ આપવા હાથ અથરો થવો જોઈએ. ભીતર કરુણાનું ઝરણું હશે તો જીવવાની મજા આવશે. નાના કામથી મોટા કામ તરફ વળી શકાય. દયા કે કરુણાનો છાંટોય

નહિ હોય તો ભ્રષ્ટાચારી બનતા વાર નહિ લાગે. ઓટલો અને રોટલો હશે તેનું મૂલ્ય વધી જાય છે. હરામનું હરામમાં જાય છે. છળકપટ પકડાઈ જાય પછી અફસોસ થાય તો નકામું છે. ભૂલથી પણ ભૂલ ન થાય એ સાચો સંકલ્પ છે.

પ્રાપ્તિ કરતા ત્યાગ કરવાની મજા છે. ‘ત્યાગીને ભોગવ...’ એ આપણો આદર્શ છે. જીવનમાં એક સદગુણ વિકસિત થશે તો બીજા સદગુણ આવશે. એક દુર્ગુણ વિકસશે તો બીજા દુર્ગુણોને આવતા વાર નહિ લાગે. કવિ કલાપિ કહે છે તેમ,

જે પોષતું તે મારતું
એ કમ દિશે છે કુદરતી...

સ્કૂલ કોલેજોમાં બાળકને શિક્ષણ સાથે આદર્શ જીવનના પાઠ શીખવા જોઈએ. બાળકને સદગુણો શીખવવામાં આવે તો જ સફળ માણસ બનશે. કુમળા છોડને જેમ વાળવો હોય તેમ વળી શકે. વટવૃક્ષ થયા પછી વાળવું કઠીન છે. દેશને સજ્જન માણસની ખૂબ જરૂર છે, સારા નાગરિકની જરૂર છે અને ખાસ ફરજનિષ્ઠ અધિકારીની ખૂબ જરૂર છે. જન્મે એનું મૃત્યુ નિશ્ચિત છે. જેટલું જીવીએ એટલું ઉત્તમ જીવીએ.

‘ગુરુ તારો તું થા...’ એવું ગુરુ ખોજીને થામ્યા પછી અખાએ કહ્યું છે. આત્માને ગુરુ સ્થાને બેસાડવામાં આવે તો સાચી દિશા મળે. પરંપરા તો ગુરુ બ્રહ્મા, ગુરુ વિષ્ણુ, ગુરુ દેવો મહેશ્વર...કહીને ગુરુને અદકેરું સ્થાન આપે છે. ગુરુ દિશા દાન કરે છે. નારદ મળ્યા એટલે વાલ્મિકી, ભાણ સાહેબથી રવિસાહેબ, ભીમસાહેબથી દાસી જીવણ મળ્યા. ભાણ

સમાજ સૃષ્ટિ

સાહેબ કહે છે કે, ગુરુના વચનમાં વિશ્વાસ રાખીને આગળ વધીશ તો પરમ તત્વની પરખ થશે. એને માટે બિનજરૂરી વિધિવિધાન કરવાની જરૂર પણ નથી. મન ચંગા તો કથરોટમાં ગંગા. શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ હોવો જરૂરી છે. કંઈક મેળવવા માટેનો તલસાટ, સ્થિરતા અને ધીરતા જરૂરી છે. એ માટે કોઈના માર્ગદર્શનની જરૂર પડે છે. જાણકાર પાસેથી ઉકેલ મળી શકે છે. આધ્યાત્મ પંથમાં ગુરૂનો મહિમા વિશેષ જોવા મળે છે.

જગત પરિવર્તનશીલ છે. પિંડ પણ સતત પ્રયત્નશીલ છે. પરિવર્તન સૂક્ષ્મ હોવાથી આપણને ખબર પડતી નથી. બદલવું અને બગાડવું એમાં ફેર છે. સભાનતાપૂર્વક રૂપાંતરિત થવું અધરું હોવા છતાં કરવા જેવું કામ છે. બીજમાંથી છોડ થાય એટલે દેખીતું તેનું બીજપણું મટી જાય છે. દૂધમાંથી દહીં અને પછી ઘી મળે. ઘીનું મૂલ્ય વધારે છે. ઘી બનવા દૂધનું રુપાંતર થવું જરૂરી છે. વૃક્ષમાં બીજનો અને ઘીમાં દૂધનો હિસ્સો હોય જ છે. સંત કે ભક્તમાં માણસ હોય છે. કબીર સાહેબ આ સંદર્ભે સરસ કહે છે.

કબીરા બિગડ ગયો !

દધિ કે સંગ મે દૂધ ભી બિગડો,
બિગડ બિગડ કર માખન ભયો;
મિટ્ટી કે સંગ મેં બીજ ભી બિગડો,
બિગડ બિગડ કર પેડ ભયો;
સાધુ કે સંગ મેં સંસારી ભી બિગડો
બિગડ બિગડ કર સંત ભયો,
કબીરા બિગડ ગયો.

જીંદગીની દોડમાં એક બે એવી તક મળે છે જો ઝડપી લઈએ તો સમૃદ્ધ બની શકાય. એક બે ઠોકર વાગે ત્યારે સમજણ હોય તો રસ્તો મળી જાય છે. ઓછું નહિ પણ સાચું સમજીએ. ઉંધું કે અવળું સમજવાની ભૂલ ન કરવી જોઈએ. એક પરિચિત ભજનમાં કહ્યું છે.

**સમજણ જીવનમાંથી જાય,
તો તો જોયા જેવી થાય...**

બે દ્વન્દ્વ વચ્ચે ઊભેલા માણસે યોગ્ય નિર્ણય લેવો જરૂરી છે. એ સમયે નિર્ણય લઈ શકાતો નથી ત્યારે અથડામણ થાય છે. સાચી સમજ વિના કાર્ય કરવામાં આવે તો પાછું પડવાનું થશે. અખો સમજ આપતા કહે છે.

ચક્ષુહીણો જ્યાં ત્યાં અથડાય...

અખાનો કહેવાનો મર્મ એ છે કે અજ્ઞાની અંધારમાં વસ્તુ ખોજે છે. એની પાસે સાચી સમજ નથી અને છે તો કાચી છે. જાણતલ અને અનુભવી પાસે જવાથી સાચી દિશાની સમજ મળે છે. આપણી સામે અપરંપાર પ્રકૃતિની લીલા વિસ્તરેલી છે. એમાં પણ સારું ખરાબ ઊભય હોય જ છે. ક્યારેક તરણાં પર ચમકતું ઝાકળ બૂંદ, કલકલ ઝરણાંનો નાદ, પંખીનો ટહુકો, વરસતી વાદળી, કૂટતાં કિરણો જોવાની મજા છે. બાળકનું નિર્દોષ હાસ્ય, દુઃખમાં ગળાડૂબ માણસના લલાટે દેખાતું ઓજસ જોવા મળે તો સવાલ કરનારને કંઈક મળશે. કાંઠાભર લોહી ઉકાળા અને લમણાઝીંક વચ્ચે જીવન સભર રાખવું પડે છે. વેદનાઓ વચ્ચે શીતળતા મેળવવી પડે છે. એ સમજીને ચાલે તેને જીવનની કળા શીખી લીધી છે, એમ કહી શકાય.

ભાગ્યાં તૂટ્યા આડા અવળા અને અજાણ્યા રસ્તા, એટલી બધી ભંગાર ઘટમાળમાંથી પસાર થઈએ છીએ, ડફેર અને ડફોળની વચ્ચે અટવાઈ જઈએ છીએ ત્યારે મનોમન સવાલો ઉભા થાય કે આમાંથી આપણો રથડો હેમખેમે પાર ઉતારશે કે નહિ ? પાર ઉતારશે તો કઈ રીતે પાર ઉતારશે ? ડૂમા, ડૂસકાં, શંકા, અસૂયા, મોહ, મદ, માયાવી ઝંઝાવાતના ઘેરાતા અંધારા વચ્ચે શ્રદ્ધાની એક લકીર ખોજવામાં ફાંફાં પડી જાય. એક કિરણ દેખાય તો રસ્તો મળે. એ રસ્તો મળે તો જ્ઞાની કવિ આખો કહે એવો મળે.

**છીંડું ખોળતા લાઘી પોળ
કર અખા હવે ઝાકમઝોળ...**

આપણે કોઠીમાં ઘઉં ભરીએ છીએ કે ક્યારો ? એ માટે સતત સાવધાન રહેવું પડે. આપણે શ્વાસ લખાવીને આવીએ છીએ. ઉંમર નહી. ગંગાસતી કહે છે તેમ -

એકવીસ હજાર સપને કાળ ખાશે...

રોજ એકવીસ હજાર છસ્સો શ્વાસ લેવામાં આવે છે. આયુષ્ય ક્ષીણ થતું જાય છે. કાળ અજગર ગળી જવા માટે જડબું ફાડીને ઉભો છે. ભોજા ભગત યોગ્ય કહે છે

**જીવને શ્વાસ તણી સગાઈ
ઘરમાં ધડી ન રાખે ભાઈ...**

જીવન શ્વાસની શરૂ થાય અને શ્વાસ થંભી જાય એટલે પૂર્ણ થાય છે. ક્યારે શ્વાસ થંભી જાય એ નક્કી નથી. પલપલ પસાર થતી જાય છે. ગયેલો અવસર ન આવે ગયાં ન આવે વહાણ. મનખાદેહ ફરી ફરીને મળતો નથી. એક ભજનમાં કહ્યું છે,

મોંઘો મનુષ્ય દેહ ફરી ફરીને મળે નહિ વારંવાર

કાદવમાંથી કમળ ખોજી લેવું અને કાદવમાં ન ખૂંપી જવું, એ સાચી દષ્ટિ છે, અસાર સંસારમાં સાર શોધનારની એ જ તો કસોટી છે. ■





ઉંચા પદ પર બેઠેલા માણસની પ્રતિભા

ઉંચી પદવી કે પદ પર બેઠેલો માણસ ઝેલી અને ઝીલી શકે તેવો હોવો જોઈએ, પ્રશ્નો કે સમસ્યાઓ સાંભળીને વારંવાર હલી જતો હોય કે હલબલી જતો હોય... તેવી વ્યક્તિ ઉંચા પદ માટે યોગ્ય હોતી નથી, ઉંચા પદ ઉપર એવી વ્યક્તિને બેસાડવી જોઈએ કે જે સમસ્યા.. પ્રશ્નો.. ગૂંચો સામે ટક્કર લઈ શકે... ખમી શકે..ઝઝૂમી શકે..ટીમને નેતૃત્વ પૂરું પાડી શકે. પોતાના ખભા ઉપર લીડરશીપનો ભાર ઉપાડીને જવાબદારીનું વહન કરી શકે, વારંવાર ઉશ્કેરાઈ જતો કે જે પોતાની જાત ઉપર પણ કાબૂ રાખી શકતો ના હોય તેવી વ્યક્તિ કોઈ સંસ્થાનો કે કંપનીનો ભાર કઈ રીતે ઉપાડી શકે? વૈચારિક પરિપક્વતા માણસને ઉંચા પદ માટે યોગ્ય ઠેરવે છે, વૈચારિક પરિપક્વતા અને પીઠતા એ ઉચ્ચ લક્ષ્યાંકો હાંસલ કરવા માટે અને ટીમને નેતૃત્વ પૂરું પાડવા માટેની પાયાની જરૂરિયાત હોય છે, અથાગ મહેનત અને પુરુષાર્થથી ઊંચું પદ કે પદવી મળતી હોય છે, પરંતુ તે જ પદ કે પદવીની પ્રતિષ્ઠા ટકાવી રાખવી તે પણ વધુ પુરુષાર્થ માંગી લેતું કામ હોય છે, ઊંચું પદ ગૌરવ અને ગરિમાનું પ્રતીક હોય છે, ઊંચા પદ પર બેઠા પછી માણસની પ્રતિભા ખીલે પણ છે અને મુરઝાઈ પણ જાય છે એ તેની પશ્ચો કે સમસ્યા સામે ઉલઝવાની સૂઝ ઉપરથી નક્કી થાય છે તે નિર્વિવાદ છે.

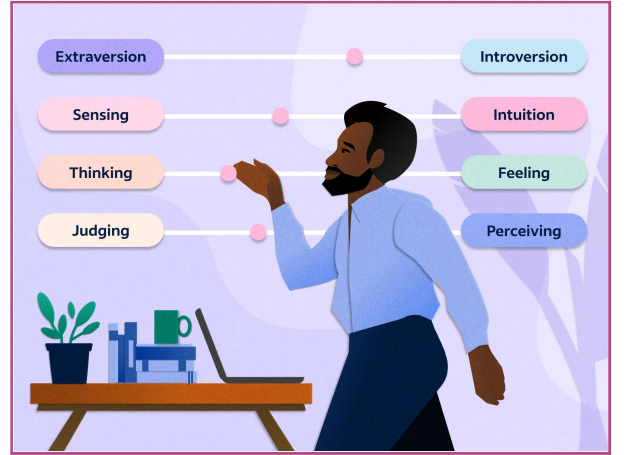
ઉંચા પદ સાથે ઉંચી જવાબદારીઓ પણ આવતી હોય છે સફળતા પૂર્વક જવાબદારીઓનું વહન કરી શકતો માણસ

જ ઉંચા પદને લાયક હોય છે. ઊંચા પદ પર બેઠા પછી નીચેની વ્યક્તિઓ ઉપર જવાબદારીઓની કુશળતાપૂર્વક, સુગમતા-પૂર્વક, સંતોષકારક વહેંચણી કરી શકે તેવા નેતૃત્વના ગુણો જે તે વ્યક્તિ ધરાવતો હોવો જોઈએ.

ઉંચા પદ પર બેઠેલી વ્યક્તિ માટે “કોઈ પણ કાર્યને સફળતાપૂર્વક પૂર્ણતા તરફ ધકેલવું તે જ તે કાર્યનો પથ અને દિશા હોય છે” એ સૂત્રને ઉંચા પદ પર બેઠેલી વ્યક્તિએ પોતાના જીવનમાં આત્મસાત કર્યું હોય છે અને તે જ તેનો જીવનમંત્ર પણ હોય છે.

કોઈ પણ કાર્યની પૂર્ણતા માટે શું થઈ શકે? શું કરી શકાય? કાર્યની પૂર્ણતા માટેનો પથ કયો હોઈ શકે? તેવા જુદા જુદા વિકલ્પ અને ઉકેલો હોય જ છે, કાર્યની પૂર્ણતા આવા જ જુદા જુદા વિકલ્પ ઉપર આધારિત હોય છે અને આ જુદા જુદા વિકલ્પ માંથી જ એક વિકલ્પ કાર્યને પૂર્ણતા તરફ લઈ જાય છે, અને આવો વિકલ્પ શોધવાની જવાબદારી ઉંચા પદ પર બેઠેલી વ્યક્તિના માથે હોય છે, તેમજ તેની બુદ્ધિ ક્ષમતા, વૈચારિક પ્રતિબદ્ધતા કોઈ પણ પ્રશ્ન કે સમસ્યાની સામે મજબૂત રીતે ટક્કર લઈ શકે તેવી હોવી જોઈએ, સામાન્ય રીતે જોઈએ તો દરેક સમસ્યાનો ઉકેલ કોઈને કોઈ વિકલ્પમાં અચૂક સમાયેલો હોય છે, એવું કોઈ ઘર નહિ હોય જેના બારી દરવાજા

ના હોય? એવી કોઈ ગુફા નહિ હોય જેનું દ્વાર ના હોય?, જેનું દ્વાર હોય તેનો બહાર નીકળવાની રસ્તો પણ હોય જ છે. અઘરામાં અઘરી લાગતી સમસ્યા કે પ્રશ્ન નો જ્યારે ઉકેલ મળી જાય છે ત્યારે તે સમસ્યા કે પ્રશ્ન



બહુ નાનો બની જાય છે, આપણે જ તેને વિરાટ સ્વરૂપ આપી દીધું હોય છે બાકી પ્રશ્ન તો ઘણો નાનો પહેલેથી જ હતો, સાચી દિશા એ જ છે કે દરેક કાર્યને પૂર્ણતા તરફ ધકેલતા રહેવું તે જ તે કાર્યનો પથ અને દિશા બની જાય છે.

ઉંચા પદ પર બેઠેલી વ્યક્તિ ભલી ભાંતી જાણતો હોય છે કે અધૂરું કાર્ય ક્યારેય પૂર્ણતા પ્રાપ્ત કરી ના શકે, અડધો ખોદેલો કૂવો કોઈ કામનો નથી હોતો, કૂવાને પૂર્ણતા ત્યારે જ પ્રાપ્ત થાય જ્યારે તેના તળિયે પાણી નીકળે, તેના જીવનમાં પણ અલ્પ વિરામનું કોઈ મૂલ્ય નથી હોતું પૂર્ણ વિરામ જ જીવનને પૂર્ણતા બક્ષી શકે છે તેનો અહેસાસ તેને હંમેશા હોય જ છે. ■



Reach the pinnacle of
SOPHISTICATION



THE SPIRE

3 BHK HAPPY LIVING & SHOPS



Security with CCTV



Jogging Track



Landscape Garden



Club House Indoor games



Multi Purpose Hall



Open Theatre



Gymnasium



Gazebo



Children Play Area



Senior Citizen Sitting



Drop Off Zone



DG Set



SCAN FOR LOCATION

Nr. Bharat Petrol Pump, Opp. Babylon Club
S.P. Ring Road, Ahmedabad 380060

CONTACT NO.
+91 75 75 00 92 77



SCAN FOR BROCHURE

PR/GJ/AHMEDABAD/AHMEDABAD CITY/Ahmedabad Municipal Corporation/MN235AA10135/211022 | www.gujrera.gujarat.gov.in



હેલ ભરીને હું તો હાલી ઉતાવળી

લોક સાહિત્યમાં એક સરસ મજાનું આપણી સંસ્કૃતિની ઝાંખી કરતું અને કર્ણ પ્રિય લોકગીત છે જેના ઉપરથી ખ્યાલ આવે છે કે જે તે સમયે મહેમાનોના માન કેવા હતા અને મહેમાનોને આવકારવા નો કેવો ઉમંગ હતો. આ લોક ગીત ના શબ્દો છે.... **હેલ ભરીને હું તો હાલું ઉતાવળી, મારે ઘેર મેમાન આવ્યાં....** જે કોના દ્વારા રચિત છે તે મને ખબર નથી પરંતુ જૂનાગઢના મુરબ્બી શ્રી ભીખુદાનભાઈ ગઢવી અને સ્વ.દિવાળીબેન ભીલના કંઠે આપણને વારંવાર સાંભળવામા આવેલ છે. કેવી લોકસંસ્કૃતિ હતી તે જમાનામાં જ આ લોકગીત પરથી જાણી શકાય છે. મેમાન એટલે મહેમાન, મહેમાનોને કેટલું માન આપવામાં આવે છે. તે આ લોકગીત ઉપરથી ખ્યાલ આવે છે. આવીજ બીજી કવિશ્રી કાગની રચના કે જે **કોઈ તારૂં આંગણું પુછીને આવે તેને મીઠો આવકારો આપજે...** પણ મહેમાનો માટે લખાયેલ છે. આપણા શાસ્ત્રોમાં પણ મહેમાન માટે **અતિથિ દેવો ભવ:** ભગવાન સાથે સરખામણી કરેલ છે. લોકસાહિત્યની ભાષામાં વ્યાખ્યા કરીએ તો મેમાન એટલે જેને મે (વરસાદ) જેટલું માન મળે તેને મેમાન કહેવાય. (મહેમાન) જે લોકોનો ગામડાનાં ઉછેર થયેલ છે અને જેને ગામડાની સંસ્કૃતિનો અનુભવ છે તેઓને આ બાબતની વધુ ખબર હશે. મહેમાનોને આવકારવા, તેઓનું સ્વાગત કરવું તેનો દાખલો લેવો હોય તો ગામડાનાં પહેલાના સમયમાં એટલે કે બહુ જાજો સમય નહી લગભગ આજથી ત્રીસ ચાલીસ વર્ષ પહેલાની વાત કરી એ તો તે સમયે મહત્વ હતું. હાલ



મહેમાનોનું માન કે મહત્વ નથી તેવું નથી પરંતુ તેમા ધણો મોટો ફેરફાર થઈ ગયેલ છે. ધણા બધા ગામડાઓમાં ખાસ કરીને સૌરાષ્ટ્રના ગામડાઓમાં આજ પ્રથા આજની તારીખમાં ચાલુ છે તે મેં જોયેલુ ને અનુભવેલું પણ છે. ગીર વિસ્તારની મહેમાનગતી આજે પણ પારંપરીક રીતે જળવાઈ રહેલ છે. આપણે ઘણી વખત કહીએ છીએ કે અમુક જ્ઞાતી કે કોમમાં આ પ્રથાનું પ્રમાણ વધારે છે જે વાત ખોટી પણ નથી કારણ કે આ વસ્તુ પારંપરીક કે વારસાગત પણ છે. હકીકતમાં લાગણીશીલતા, એક બીજા પ્રત્યે પ્રેમભાવ, ત્યાગની ભાવના,

મહેમાન ગતિ આ બધી વસ્તુઓ માણસના મન એટલે કે ઘર પુછીને આવે તેને મીઠો આવકારો આપવો, પછી ભલે તે આપણા દુશ્મન હોય કે તેની સાથે આપણે વર્ષોથી બોલવાના સંબંધ ન હોય તો પણ તે અત્યારે આપણા ઘરે આવેલ છે એટલે પહેલા તો તે આપણા મહેમાન છે માટે તેને મહેમાન તરીકે માન આપવું જોઈએ. જો વધારે માન ન આપી શકાય તેમ હોય તો તેઓ આવકારામાંથી પણ જાય તેવું અપમાનતો ન જ થવું જોઈએ. દુશ્મનો સાથેની

મહેમાન ગતિનું ખરૂં ઉદાહરણ હોય તો તે આપણા ઈતિહાસના પાને લખેલ છે જે ભીખુદાનભાઈ ગઢવીના લોકસાહિત્યની વાતોમાં સાંભળેલ છે તે ભાવનગરના મહારાજા કૃષ્ણકુમારસિંહજી અને જોગીદાસ ખુમાણ બહારવટીયાનું છે. જ્યારે મહારાજા કૃષ્ણકુમાર સિંહજીના ઘરે એક દુઃખદ એવો લૌકિકનો પ્રસંગ હતો ત્યારે ભાવનગર રાજ્યના દુશ્મન હોવા છતાં અને જેને પકડવા માટે ભાવનગર મહારાજાએ ઈનામ જાહેર કરેલ હતું તે જોગીદાસ ખુમાણ, મહારાજાને ઘેર લૌકિકો (ખરેખર) જાય છે અને તે સમયે આવા પ્રસંગોમાં માથે ઓઢી ને જવાની પ્રથા હતી, તો પણ મહારાજા તેમને ઓળખી જાય છે. આખરે સૌનિકોને જ્યારે ખબર પડે છે અને જોગીદાસ ખુમાણ ને પકડવા જાય છે ત્યારે કૃષ્ણકુમારસિંહજી કહે છે કે રહેવા દેજો, જોગીદાસ ખુમાણ આજે બહારવટિયા તરીકે નહીં પણ આપણા સંબંધના નાતે મહેમાન થઈને આપણા દુઃખમાં ભાગ લેવા આવેલ છે. આપણાથી તેને પકડી શકાય નહી. મહેમાનો માટેની આવી પરમ્પરાઓ હતી. સમય બદલાઈ ગયો છે. સમય સાથે બદલાવ પણ જરૂરી છે પણ તેનો અર્થ એવો નથી કે પ્રેમભાવ અને લાગણીના વ્યવહાર પણ બદલી નાખવા. અત્યારે સંબંધો સ્વાર્થના અને જરૂરીયતના થઈ ગયા છે, જેમ જેમ સમય પસાર થતો જાય તેમ આ માન ઘટતા જાય છે. આમ કેમ ? આ લાગણીના સંબંધ ન કહેવાય પણ સ્વાર્થના સંબંધ કહેવાય, લાગણીના સંબંધો તો દિવસે દિવસે વધતા હોય છે. આજે

સમાજ સૃષ્ટિ

શહેરીકરણ ખુબ જ વધી ગયું છે ને ગામડા ખાલી થતા જાય છે, સમય પ્રમાણે વ્યવસાય અર્થે શહેર તરફ વળવું પડે એ પણ એટલું જ જરૂરી છે. આપણે બધાએ સ્વીકારવું પડશે કે આજે શહેરમાં કે ગામડામાં આ મહેમાન ગતિમાં મોટા ફેરફાર આવી ગયા છે. પહેલાનાં જમાનામાં જ્યારે ગામડામાં મહેમાન આવતા ત્યારે જો અગાઉથી જાણ હોય તો બસ સ્ટેન્ડ કે રેલ્વે સ્ટેશન સુધી તેડવા જતા. અડધા ગામને કહી દીધેલ હોય કે કાલે અમારા ઘેર મહેમાન આવવાના છે, આવો તો હરખ હતો. એક ઘરના મહેમાન આખા ગામના મહેમાન હોય તે રીતનું આખું વાતાવરણ ઉભું થઈ જતું. નજીકના કુટુંબીઓ વારા ફરતી મહેમાનને એક બીજાના ઘેર ચા પીવા કે જમવા લઈ જતા. તે સમયે મહેમાન વિદાય લેતા તો ઘરનું વાતાવરણ ગમગીન થઈ જતું. મહેમાનને રોકવા માટે તેઓની થેલી સંતાડી દેતા. ક્યારેક તો તેમની પાઘડી સંતાડીને રોકી રાખવાનો રીવાજ હતો. આ પાઘડી એ જે તે સમયે મર્યાદા નું પ્રતીક કહેવાતું. પાઘડી પહેર્યા વિના બહાર જ ન નીકળતા. પોતાના દિકરના સોગંધ આપીને રોકતા, આવી મહેમાનગતી હતી. નાના મોટા પ્રસંગોમાં બહેનોને તેડવા જતા અને ભાણેજ તો વેકેશનમાં આખો મહીનો મામા ના ઘરે રોકાવા આવતા. અત્યારે શહેરીકરણના યુગમાં આ બધું જતું રહ્યું છે. અત્યારે ગામડું હોય કે શહેર, લાગણીનું સ્થાન કૃત્રિમતાએ લીધેલ છે. કોઈના ઘેર મહેમાન આવે તો તે ક્યારે જવાના છે તેની જ રાહ જોતા હોય છે. વળાવતી વેળા એ પુછશે કે રોકાણા હોત તો સારું હતું? આ વખતે આવો ત્યારે ચોક્કસ ને ચોક્કસ રોકાવાનું છે તો અત્યારે આવ્યા છે તેનું શું? કેટલાક તો વળી વધારે સારું લગાડવા એમ પણ કહેતા હોય છે કે તમો આવો પણ ક્યારેય રોકાવા નહીં ?

ભાઈ, તે રોકાતા નથી કે તેં એને રોકવાનું કીધું જ નથી, તેમને તો ઘણું રોકાવું છે પણ તું કહે તો રોકાયને, આવી કૃત્રિમતા વધી ગઈ છે. કદાચ કોઈ મહેમાન રોકાયા હોય તો તેની આગતા સ્વાગતા કરવાવાળા ઘરના મોભી તો પોતાના કામ ધંધા ઉપર કે નોકરીમાં હોય, નવરા માણસો જ મહેમાનને સાચવતા હોય છે, ક્યારેક તો જમવાનું પણ બારોબાર હોટલમાં ગોઠવી દેવામાં આવે છે. આપણે ત્યાં પારંપારિક રીતે મહેમાનોના આગમન માટે આ પાવાની પ્રથા છે, જે મહેમાન પ્રત્યે પ્રેમભાવ બતાવે છે. એટલે કે ચા, કોફી કે કોઈ કોલ્ડ્રીક્સ પાવાનું એ મહેમાનગતિ કરવા માટેનું પ્રતીક છે. આ પ્રથામાં પણ હવે કૃત્રિમ પ્રેમભાવ આવી ગયો છે. ચા પાવાને બદલે ફક્ત પૂછવામાં આવે છે કે ચા પીશો? ચા પીધી હોત તો સારું હતું? તમે આવો ત્યારે ક્યારેય ચા નથી પીતા? મહેમાનને તો ચા પીવી જ છે પણ તમારી નીતિ જ ચા પાવાની ક્યાં છે? ક્યારેક એવું સાંભળીએ છીએ કે અમો આ જગ્યાએ ગયા ત્યાં તો ચા પણ ન પીવડાવી. કોઈ - કોઈને ઘેર ચા પીવા જતાં નથી, પણ એનો અર્થ એવો થાય કે આવકાર મળેલ નથી.

મહેમાન જાય ત્યારે તેને ઝાંપા સુધી કે બસ સ્ટેન્ડ સુધી મૂકવા જતા, અત્યારે તો ફોનમાં આવજો કહી દેવાય છે. પહેલાં જ્ઞાતિ વાઈઝ કે અટક વાઈઝ બારોટ હતા. આ બારોટ પાસે આખી પેઢીના નામ અને ઈતિહાસ હતા. તેઓ જ્યારે ગામડામાં આવતા ત્યાર તેમના યજમાનને ઘેર એક - એક મહિનો સુધી રોકાતા. એ ક્યાં કોઈના સગા હતા, ફક્ત વડવાઓના નામ લઈને આવતા. આ વડવાઓથી ચાલી આવતી પરંપરા હતી. બીજી રીતે વિચારીએ તો આવી બદલાતી જતી પરિસ્થિતિ માટે ફક્ત માણસોની

એકબીજા પ્રત્યે લાગણી ઘટી છે તે જ વસ્તુ જવાબદાર નથી, સમય અને સંજોગો પણ થોડા ઘણા જવાબદાર છે.

શહેરમાં એક તો નાના એવા ઘરમાં રહેતાં હોય અને તેમાં મહેમાનની બધી જરૂરિયાતો પૂરી પાડવી થોડી મુશ્કેલ બનતી હોય છે. પહેલાં મહેમાનોને કોઈ વિશેષ જરૂરિયાત ન હતી, અત્યારે કંઈ પણ વસ્તુ વિના ચાલતું નથી. પહેલાના મહેમાન ઘરઘણીની સાથે કામે પણ લાગી જતા અને ખેતરે કામ કરવા પણ સાથે જતાં રહેતાં. અત્યારે તો મહેમાન પોતાની સેવા માટે બે જણાને રોકી રાખતાં હોય છે. આમ પરિસ્થિતિ બદલાવાથી મહેમાનોના માન ધીરે - ધીરે ઘટતાં ગયા છે. મહેમાન આવે ત્યારે જેટલો આવકાર આપવામાં મહેમાનગતિ કરીએ છીએ. એટલી જ મહેમાનગતિ જ્યારે વળાવીએ ત્યારે આવજો કહીને પાળવી જોઈએ. ઘણી વખત આપણે કહીએ છીએ કે અમને તો તે લોકોએ આવજોય ન કહ્યું. આવી પરિસ્થિતિમાં આપણે સો જીવીએ છીએ. આપણી આ પારંપારિક પ્રથા, સમયના બદલાવ સાથે તેમજ પરિસ્થિતિને અનુકૂળતા મુજબ આપણે સૌ જાળવી રાખીએ અને નવી પેઢીને પણ વારસામાં આપીએ....આપણું આ કલ્ચર જાળવી રાખવા માટે કેન્દ્ર સરકારની Ministry of Tourism દ્વારા ૨૦૦૫ માં એક સ્લોગન આપવામાં આવેલ હતું, જેના શબ્દો છે...

Atithi Devo Bhava was initiated in 2005 to improve relations between host and the visiting foreigners. India is one of the many countries which has a culture and tradition to treat guests like God.





બાળકોને સહનશીલ અને ખડતલ બનાવો

આજના સમયમાં વાલીઓ બાળકોને જરૂર કરતા વધારે સગવડતાઓ આપે છે. બાળકોને જરાપણ મુશ્કેલી ન પડે તેની અતિશય કાળજી રાખે છે. લાગણીના અતિરેકમાં બાળકોની જરૂરિયાતને બદલે વાલીઓ બધી જ અપેક્ષાઓ પૂરી કરે છે. તેથી બાળકો વધારે જીદી અને હઠીલા બની જાય છે. આપણી જીવન શૈલી એવી બની ગઈ છે કે જરા સરખી તકલીફ બાળકને ખૂબજ મોટી લાગે છે. બાળકને મુશ્કેલી અનુભવવાની, સહન કરવાની કે સંઘર્ષ કરવાની તક જ આપણે આપતા નથી. **મુશ્કેલી સહન કરવાથી જ બાળક ખડતલ અને સહનશીલ બની શકે છે.** પરિણામે શારીરિક રીતે કઠોર કે ખડતલ બનવાને બદલે નબળા, અસહનશીલ અને ડરપોક બની જાય છે. પરિસ્થિતિ પ્રમાણે અનુકૂળતા સાધવાની તેમને તક જ આપણે આપતા નથી. પરિણામે બાળકો ભીડ અને નબળા બનતા જાય છે, તેનો વાલીને અનુભવ જ નથી. સામાન્ય રીતે નાના બાળકો વડીલોનું અનુકરણ કરતા હોય છે. વાલીઓ સાથે બાળકો પણ ટી.વી. સિરિયલો જોતા હોય છે. જાણે - અજાણે બાળકો તેની નકલ કરવા પ્રેરાય તે સ્વાભાવિક છે. યોગ પ્રાણાયમનાં કાર્યક્રમો પણ ટી.વી. માં આવતા હોય છે. વાલીઓ તેવા કાર્યક્રમો જોવામાં રસ લે તો સાથે બાળકો પણ અનુકરણ કરવાના. તેમાંથી એ અનુકૂળ અંગ કસરતના પ્રયોગો વાલીઓ કરે તો બાળકો અનુકરણ કરવાના જ છે.

આજે કેટલી શાળામાં રમતના મેદાનો છે ? મેદાન હોય તો નિષ્ઠાવાન વ્યાયામ શિક્ષકો નથી. આ બધું જ હોય તો પણ આજના સ્પર્ધાત્મક યુગમાં શાળાની પસંદગીની રમતોમાં જ સિલેક્ટેડ બાળકોને જ રમાડવામાં આવે છે. દરેક બાળકને રમવાની તક મળતી જ નથી. એપાર્ટમેન્ટ રહેણાંકમાં પાર્કિંગ વાહનોથી ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર ભરચક જ હોય છે. શેરી રોડમાં સતત વાહનોની અવર-જવરમાં બાળકોને અંગ કસરત કરવાની તક જ આપણે આપતા નથી. આ સામાન્ય લાગણી પણ સમાજની ભયંકર સમસ્યા છે. તો આ સમસ્યાનો ઉકેલ શું છે ? બાળકોને ખડતલ અને સહનશીલ બનાવવા માટે શાળા પર આધારિત રહેવાને બદલે વાલીઓ એ જ વિચારવું પડશે. આ સમસ્યાનો એક જ ઉકેલ છે. ઘરમાં જ શક્ય તેટલી અંગ કસરતો યોગ - પ્રાણાયમ કરવા બાળકોને પ્રેરિત - પ્રોત્સાહિત કરો.

જાણે - અજાણે વાલીઓ બાળકોને ખાવા-પીવામાં પણ અતિશય ચાગલા બનાવે છે. તેથી સુંદર સ્થળોએ પ્રવાસ પર્યટન વખતે પ્રકૃતિનો આનંદ માણવાના બદલે દુઃખ અનુભવે છે. આ લખનારને ગર્લ્સ હોસ્ટેલમાં છાત્રાઓની પસંદગીનાં ખોરાક, શાકભાજી રુચિ અંગે ખૂબ જ દુઃખ અનુભવ છે. મિષ્ટાન્ન, ગોળ - ઘી, તાજા લીલા શાકભાજીની પસંદગી ઓછી. બટેટાનું શાક ખૂબ જ પસંદ પડે છે. તેથી

ભોજનનો સંતોષ માણી શકતા નથી. સમતોલ આહારનો નિયમ પણ જળવાતો નથી. મા-બાપ બાળકો ને અતિ હોશિયાર - ચતુર બનાવવાની હોડમાં (સ્પર્ધામાં) સમજણ અને સંસ્કાર આપવાનું પણ ભૂલી જાય છે. પરંતુ સુખી જીવન માટે હોશિયારી કરતાં સમજણ ખુબ જ મહત્વની અને જરૂરી છે. "Understanding and wisdom are more important than cleverness." સમજણ અને ડહાપણથી વ્યક્તિ તો સુખી થાય છે પણ કુટુંબ - પરિવારને પણ સુખી બનાવે છે. માટે વાલીઓએ બાળકોની જરૂરિયાત પૂરી કરવી જોઈએ, પરંતુ જીદ પૂરી કરવી જોઈએ નહીં. **બાળકોને વસ્તુની કિંમત નહિ પણ મૂલ્ય સમજાવવું જોઈએ.** જીવનશૈલી (Life stile) દ્વારા બાળકોને કરકસરનું પણ મહત્વ સમજાવવું જોઈએ. બાળકોને સ્વાલંબી, સ્વાશ્રયી અને આત્મનિર્ભર બનાવો કે જેથી ભવિષ્યમાં સ્વમાનભેર જીવી શકે. બાળકને હોશિયાર બનાવવાની સ્પર્ધા ચાલે છે તેને બદલે સમજણ અને સંસ્કાર આપવાની સ્પર્ધા શરૂ થાય તો ધરતી પર જ સ્વર્ગનું સુખ માણી શકાય. આ લખનારનાં ૫૪ વર્ષના સમર્પિત શિક્ષણ કાર્યના અનુભવે જણાયું છે કે દર વર્ષે સરેરાશ બાળકોની શારીરિક ક્ષમતા અને સમજણ ક્રમશઃ ઘટતી થાય છે. આ વ્યથા અને વેદના વાલીઓનું ધ્યાન દોરવા માટે ઠાલવી છે.



યુવાનોને સંબોધન - આત્મસંયમ

❖ ખાનગીમાં બીજાઓની નિંદા કરવી એ પાપ છે. તમારે તેનાથી દૂર રહેવું. ઘણી ઘણી વાતો મનમાં ઊઠે; પરંતુ જો તમે તે વાણીમાં મૂકો, તો ધીરે ધીરે એમાંથી રજનું ગજ થાય છે. જો તમે ક્ષમાદષ્ટિ રાખી ભૂલી જાઓ તો બધી વાતનો અંત આવી જાય છે.

❖ તમારી પાસે કોઈ નકામો વાદવિવાદ કરવા આવે તો વિનયપૂર્વક દૂર ખસી જવું, દરેક કક્ષાના માણસો પ્રત્યે મમતા દર્શાવો. જ્યારે તમારામાં આ સંયમના ગુણો પ્રકટ થશે ત્યારે જ તમે ખૂબ જુસ્સાપૂર્વક કાર્ય કરવાને શક્તિમાન થશો. ગંભીરતાની સાથે બાળસહજ નિખાલસતાને ધારણ કરો. સર્વની સાથે હળી મળીને રહો. બધા ગુમાની વિચારો છોડો. સાંપ્રદાયિક ભાવનાઓને તિલાંજલિ આપો. નિરર્થક તકરાર મહાપાપ છે.

❖ નિરાશા એ બીજું ગમે તે હોય પણ ધર્મ તો નથી જ. હંમેશાં હસતા રહેવાથી અને ખુશનુમા સ્વભાવથી, પ્રાર્થના કરતાં પણ વધારે જલદી ઈશ્વરની નજીક પહોંચાય છે.

❖ જીવાત્માનું નિવાસસ્થાન, આ શરીર નિઃસંશય કર્મનું સાધન છે; અને જે તેને નરકની ગુફા જેવું બનાવે છે તે પાપ કરે છે તથા જે તેની સંભાળ લેતો નથી તે પણ દોષિત છે. જે કંઈ અપવિત્ર છે તેની ઈચ્છા કરો નહિ, તેનો સ્પર્શ પણ કરો નહિ.

❖ આધ્યાત્મિક જીવનમાં મને આનંદ ન મળે તો શું મારે વિષયસુખમાં આનંદ શોધવો ? મને અમૃત ન મળે તો શું મારે ખાબોચિયાનું ગંદું પાણી પીવું ?

❖ સુખ પોતાના માથા ઉપર દુઃખનો મુગટ ધારણ કરીને આવે છે. સુખને આવકારે છે તેણે દુઃખને પણ આવકાર આપવો પડશે.

❖ રાજકીય અને સામાજિક સ્વાતંત્ર્ય મેળવ્યા છતાં પણ જો માનવી પોતાની ઈચ્છાઓ અને મનોવિકારોનો દાસ હોય તો તે સારી સ્વતંત્રતાનો નિર્મળ આનંદ માણી શકતો નથી.

❖ પોતાને મનગમતું કામ તો મોટામાં મોટો મૂર્ખ પણ પાર પાડી શકે; કોઈપણ કામ હલકું કે સાધારણ નથી.

❖ કુદરતને આધીન થવાથી નહિ, પણ તેને જીતીને મનુષ્ય હાલની સ્થિતિએ પહોંચ્યો છે.

❖ બીજાઓના દોષો વિષે કદી પણ બોલો નહિ, ભલે તે ગમે તેટલા ખરાબ હોય. એમ કરવાથી કદી પણ કંઈ ફાયદો થતો નથી. દોષ વિશે બોલવાથી તમે કદી પણ કોઈને સહાયક થઈ શકતા નથી. તમે તેને અને વધારામાં તમારી જાતને પણ નુકસાન કરો છો. જે યોગ્ય રીતે સામાન્ય કામ કરી જાણે તે સારી રીતે ધ્યાન પણ ધરી શકે.

❖ જેણે આત્મસંયમનો અભ્યાસ કર્યો છે, તેના પર બહારની કોઈ વસ્તુ અસર કરી શકતી નથી; તેને માટે પછી ગુલામી પણ રહેતી નથી. તેનું મન મુક્ત બન્યું છે; આવો માણસ જ દુનિયામાં સારી રીતે રહી શકે છે.

❖ જેમ આપણા મનમાં વધારે શાંતિ અને ઓછો ગભરાટ, તેમ આપણામાં પ્રેમનું પ્રમાણ વધારે અને આપણું કામ વધારે સારું.

❖ તમારે માલિકની માફક કામ કરવું, દાસની માફક નહિ; નિરંતર કાર્ય કરો, પણ દાસત્વ કે ગુલામી નહિ.

❖ અનાસક્તિ રાખો; કામ ભલે ચાલતું; જ્ઞાનતંતુઓ ભલે કામ કરતા; નિરંતર કામ કરો, પરંતુ એક પણ ઊર્મિને તમારા મન પર વિજય મેળવવા દો નહિ. આ સંસારમાં જાણે અતિથિ હો, મુસાફર હો એ રીતે કામ કરો;

નિરંતર કાર્ય કરો, પણ બંધાતા નહિ. કોઈપણ જાતનું બંધન એ તો ત્રાસદાયક છે.

❖ ગમે તેમ કરીને પણ આળસને હાંકી કાઢો. પ્રવૃત્તિ એટલે વિરોધ, સામે થવું તે. શારીરિક તેમજ માનસિક બધાં અનિષ્ટોનો વિરોધ કરો; અને જ્યારે તમે તેમ કરવામાં ફાવશો ત્યારે જ શાંતિ પામશો.

❖ જે માણસ પોતાની જાતનો અનાદર કરવા લાગ્યો છે, તેને માટે વિનાશનાં દ્વાર ખૂલી ગયાં છે; અને પ્રજાને પણ આ જ વાત લાગુ પડે છે. પોતાની જાતની અવગણના ન કરવી એ આપણી પહેલી ફરજ છે. આગળ વધવા માટે પહેલાં તો આપણને આપણામાં શ્રદ્ધા હોવી જોઈએ અને ત્યાર પછી ઈશ્વરમાં.

❖ ભારતવર્ષનો જો અત્યારે કોઈપણ મહાન દોષ હોય તો તે ગુલામીનો છે. દરેક માણસ હુકમ ચલાવવા માગે છે અને કોઈ હુકમ ઉઠાવવા તૈયાર નથી. આનું કારણ બ્રહ્મચર્યા-શ્રમની જૂની ઉત્તમ પ્રથા નાબૂદ થઈ એ છે. પહેલાં આજ્ઞા પાળતા શીખો. હકૂમત અને સરદારી તો એની મેળે આવશે. પ્રથમ સેવક થતાં શીખો, ત્યાર પછી તમે નેતા થવાને લાયક થશો.

❖ અનિયંત્રિત અને અવ્યવસ્થિત મન આપણને હંમેશાં નીચે ને નીચે ખેંચશે, આપણને ચીરી નાખશે; મારી નાખશે, અને નિયંત્રિત, વ્યવસ્થિત મન આપણો ઉદ્ધાર કરશે, આપણને મુક્ત બનાવશે.

❖ સ્થૂળ પ્રકૃતિથી દોરાવું એટલે મંદતા, મૃત્યુ. આ ઘર માણસે કેવી રીતે બાંધ્યું ? પ્રકૃતિની સાથે મેળ રાખીને ? ના, પ્રકૃતિની સામે થઈને પ્રકૃતિની સામે કાયમ ઝઝૂમવાથી માનવી આગળ વધે છે, તેને તાબે થવાથી નહિ. બીજાઓમાં દુષ્ટતા છે એમ કદી મનથી

યુવા સૃષ્ટિ

સ્વીકારો નહિ. દુષ્ટતા એ તો અજ્ઞાન છે, નિર્બળતા છે.

❖ જે કંઈ ઉન્નતિને અટકાવે અથવા અધઃપતનમાં મદદ કરે છે તે દુર્ગુણ છે; જે કંઈ આગળ આવવામાં અને સ્વસ્થ થવામાં મદદ કરે છે તે સદ્ગુણ છે.

❖ દ્રવ્યથી કે કીર્તિથી કંઈ વળતું નથી. નામના કે વિદ્વત્તાનું પણ એમ જ સમજવું. ખરી કિંમત તો પ્રેમની છે. મુસીબતની લોખંડી દીવાલો-માંથી ચારિત્ર્ય જ રસ્તો કરી શકે છે.

❖ જ્યારે આપણામાં સ્વાર્થની ગંધ હોતી નથી ત્યારે આપણાથી ઉત્તમોત્તમ કાર્યો થાય છે અને આપણો જબરો પ્રભાવ પડે છે. ઈશ્વરની ઈચ્છાને પૂરેપૂરા આધીન થઈ જાઓ. તદ્દન નચિંત બની જાઓ. તો જ કંઈક

સાચું કાર્ય કરી શકશો.

❖ અપવિત્ર વિચાર પણ અપવિત્ર કર્મ જેટલો જ ભયંકર છે. વાસનાને અંકુશમાં રાખવાથી જ ઉત્તમોત્તમ પરિણામ આવે છે.

❖ દુનિયાને ચારિત્ર્યની જરૂર છે. પ્રબળ પ્રેમવાળા તદ્દન નિઃસ્વાર્થી મનુષ્યોની દુનિયા અપેક્ષા રાખે છે. તે પ્રેમને લઈને તેમનો દરેક શબ્દ વજ્ર જેવો અસરકારક થશે. મહાનુભાવો ! જાગૃત થાઓ; માનવજગત દુઃખમાં બળીઝળી રહ્યું છે તેવે સમયે તમારાથી ઊંઘી રહેવાય કે?

❖ જેમ જેમ મારી ઉંમર વધતી જાય છે તેમ તેમ હું નજીવી ચીજોમાં વધારે ને વધારે મહત્તા ખોળતો જાઉં છું. મોટો માણસ શું ખાય છે અને પહેરે છે, તે પોતાના નોકરની સાથે કેવી રીતે

વાતચીત કરે છે, તે જાણવાની મને ઈચ્છા થાય છે. મને સર ફિલિપ સીડની જેવી મહત્તા જોવાનું મન થાય છે. મૃત્યુને સમયે પણ બીજાની તૃપ્તિને યાદ કરવી એ બહુ થોડાથી બને. મોટા દરજ્જામાં તો સૌ કોઈ મોટા બને. તેજસ્વી રોશનીના ઝગમગાટમાં તો બીકણ પણ શૂરવીર થાય. આખી દુનિયા સામે જોઈ રહી હોય ત્યારે કોનું હૃદય ધબકવા ન માંડે? પોતાથી બને તેટલું સારામાં સારું કરવાને માટે કોની નાડીમાં લોહી ઉત્તેજિત ન થાય? જેમ વધારે ને વધારે વિચાર કરું છું, તેમ તેમ મને તો લાગે છે કે, જે કીડો ગુપચુપ દેઢતાથી પ્રતિપળ બધો વખત પોતાની ફરજ બજાવ્યે જાય છે, તે ખરેખર મહાન છે.



VISHVESH PATEL
9879590685

Garden of Delight

CHIRAG PATEL
9825010685



Gold Roof
DESIGNER DIAMOND JEWELLERY
VVS • EF • IGI CERTIFIED

202/3/4, Madhav Complex, Nr President Hotel, Off C. G. Road, Ahmedabad - 9



આદિ કૈલાસ - ઊં પર્વત યાત્રા એક અનુષ્ઠાન

ડો. યશવંત ગોસ્વામી માટે યાત્રા પ્રવાસ એક પેશન અને મિશન છે. સાંસ્કૃતિક ગૌરવ, રાષ્ટ્રીય એકતા, વ્યસન મુક્તિ અને યાત્રા પ્રવાસના અભિયાન સાથે તેઓ ૧૯૮૫ થી જોડાયેલા છે. જ્યાં એકવાર જવાની કલ્પના કરતાં-કરતાં જીવન પૂરું થઈ જાય એવી હિમાલયની કૈલાસ માન સરોવર યાત્રા તેઓ ૨૫ થી વધુ વખત કરી ચૂક્યાં છે. જેમાં દેશભરમાંથી હજારો યાત્રિકો જોડાયા છે. એમનું કૈલાસ માનસરોવર યાત્રાની અનુભૂતિઓનું પુસ્તક રામાયણ - મહાભારતના ગ્રંથ જેટલું મોટું છે. આ ઉપરાંત ચારધામ, અમરનાથ, પંચકૈલાસ, પંચકેદાર સહિતની યાત્રાઓનો બહોળો અનુભવ લેખક પાસે છે.

કૈલાસ યાત્રા પાંચ વર્ષથી બંધ છે. ત્યારે હવે એ જ અનુભૂતિના કેન્દ્ર આદિકૈલાસ અને ઊં પર્વત યાત્રા એમનું મિશન છે.

આપણું એ સદ્ભાગ્ય છે કે આપણે ભારતમાં જન્મ્યા છીએ અને એથી વિશેષ આપણી પાસે આદિ-અનાદિ મહાદેવની તપોભૂમિ હિમાલય છે. જીવનભર યાત્રા કરતાં રહીએ એટલા દર્શનીય અને ધાર્મિક સ્થળો ભારત જેવા વિશાળ દેશમાં આવેલા છે. એમાંયે હિમાલયની યાત્રા હોય કે પ્રવાસ એની તો આભા જ અલગ છે. હિન્દુ ધર્મગ્રંથોમાં તીર્થ કે યાત્રાને સાધના કે તપશ્ચર્યા ગણાવી છે. એમાંયે આદિ કૈલાસ ઊં પર્વતની યાત્રા તો સાચા અર્થમાં એક ધાર્મિક અનુષ્ઠાન છે. કારણ કે હિમાલયની આ યાત્રા ‘૩ નાઈટ ૪ ડેઈઝ’ ના પેકેજ ડીલમાં થઈ શકતી નથી. પરંતુ યાત્રા દરમ્યાન તમારી સૌથી મોટી મૂડી તમારા ખિસ્સામાં પડેલ કેડિટકાર્ડ, ડેબીટકાર્ડ, ટ્રાવેલર્સ ચેક કે બેંક બેલેન્સ નથી. સૌથી મોટી મૂડી મહાદેવ પ્રત્યે શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ છે.

તમે ગમે તેટલા ઉચ્ચ હોદ્દા પર હો, ગમે તે ક્ષેત્રના અધિકારી કે મહારથી હો, ગમે તેટલી સંપત્તિના માલિક હો, તમારી તમામ સત્તા અને અધિકારોના હથિયાર હેઠા મૂકી નિરાભિમાની, પરોપકારી, સરળ અને સહજ બની, કોઈ જાતના વાદ-વિવાદ કે ફરીયાદ વિના શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ સાથે આ યાત્રા કરશો તો મહાદેવની સાથે મા પાર્વતી (મા ઉમિયા) ના દર્શનની અનુભૂતિ પણ અવશ્ય થશે જ. એટલે જ આ યાત્રામાં આદિ-કૈલાસ અને ઊં પર્વત દર્શનની સાથે હિમાલયના અનેક પ્રાચીન-ધાર્મિક સ્થળોને પણ જોડ્યા છે. આ ઉપરાંત હિમાલયનું અફાટ પ્રાકૃતિક સૌંદર્ય આકાશને ચૂમતી હિમાલયની બર્ફીલી પર્વતમાળાઓ, ખૂબ ઊંચાઈએથી પડતા ધોધ અને ઝરણાંઓ, હરિયાળા મેદાન પ્રદેશો, ગાઢ જંગલો, વહેતી નદીઓ, હિમાલયના વાદળાઓની મસ્તી, હિમાલયમાં સૂર્યોદય અને સૂર્યાસ્ત આ બધું જ તમને મંત્રમુગ્ધ કરી દેશે.

હિમાલયની યાત્રાઓ આજે અનેક સુવિધાઓથી યુક્ત બની રહી છે. છતાં આજે પણ બદલાતા મોસમના મિજાજને કારણે અનેક મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવો પડે છે. હિમાલયની યાત્રાના અનુભવી સંચાલક તમારી સાથે ન હોય તો આજે પણ આ યાત્રા એક પડકાર છે. આ ઉપરાંત હિમાલયના યાત્રિકો પૂર્વ તૈયારી ન કરે કે યાત્રા દરમ્યાન સ્વાસ્થ્ય સંબંધી સૂચનાનું પાલન ન કરે તો પણ અનેક કષ્ટ આવે છે. એ અર્થમાં આજે પણ હિમાલયની યાત્રા એક સાહસ છે, પરંતુ હવે...

ધારયુલાથી આદિ કૈલાસ સુધી પેવર રોડ બની જતાં માત્ર ૭ દિવસમાં જ યાત્રા કરી શકાય છે. કાઠગોદામ થી મીનીબસ દ્વારા પીથોરાગઢ થઈ ધારયુલા, ત્યાંથી બોલેરો જીપ દ્વારા આદિ કૈલાસ - ઊં પર્વત પહોંચી શકાય છે. ધારયુલા નેપાળ બોર્ડર અને ઊં પર્વતથી આગળ ૮ કિ.મી. દૂર ૧૮,૫૦૦



aadi kailas darshan



इस यात्रा में ॐ पर्वत का दर्शन
भाग्यशाली यात्रिकों को ही मिलता
है... ॐ नमः शिवाय

યાત્રા સૃષ્ટિ

ફૂટની ઊંચાઈએ ચાઈના બોર્ડર આવે છે. જે લીપુલેખ પાસ બોર્ડર થી કૈલાસ - માનસરોવરના દર્શન કરી શકાય છે. પરંતુ અહીં જવાની અનુમતિ નથી. યાત્રા દરમ્યાન આદિ કૈલાસની ભવ્યતા અને દિવ્યતા, ઝુંડ પર્વતની અલૌકિક અનુભૂતિ, ગૌરીકુંડ અને પાર્વતી સરોવરની પવિત્રતા, પાંડવ પર્વત અને કુંડી પર્વતની ઐતિહાસિકતા, પાતાલ ભુવનેશ્વરની ભૂગર્ભ સૃષ્ટિ, નારાયણ આશ્રમની નૈસર્ગિકતા, જાગેશ્વર ધામ અને વ્યાસ ગુફાની પૌરાણિકતા અને તાલો મેં નૈનીતાલની ખૂબસુરતીથી યાત્રિકો ખુશીથી ઝૂમી ઉઠશે. આદિ કૈલાસ વિસ્તારની કોસ્મીક એનર્જી (દૈવીય શક્તિ) નો અહેસાસ દરેકને અનુભવાય છે.

યાત્રા પ્રવાસ શા માટે ?

જીવ માત્રને ફરવું અને ઉડવું ગમે છે. વિસામો ક્ષણિક અને મર્યાદિત હોય છે. નિયમિત યાત્રા કરનાર વ્યક્તિ નિરામય આરોગ્ય અને અખુટ જ્ઞાન બંને પ્રાપ્ત કરે છે. કદાચ એથી જ ભારતીય સંસ્કૃતિમાં 'ચરૈવેતિ' નો મંત્ર આવિષ્કાર પામ્યો છે. યાત્રા કે પ્રવાસમાં જીવન સાફલ્ય સાધવાની તમન્ના ભળે ત્યારે આયામ સાર્થક બને છે. અને પ્રવાસ માત્ર પ્રવાસ નહીં રહેતા કલ્યાણકારી યાત્રા બની જાય છે. હેતુલક્ષી પ્રવાસ સાર્થક બને છે ત્યારે અનેક લોકો માટે પ્રેરણારૂપ બની જાય છે. યાત્રાનો સાદ અનેકના જીવનને બદલી નાખે છે. સાહસભર આગળ વધનાર જીવનમાં ધણું બધું મેળવે છે. હળવેકથી પ્રારંભ થયેલ યાત્રા પ્રવાસ ક્યારેક ક્યારેક તો એવું વિચાર વલોણું સર્જે છે કે તે સમુદ્રમંથન સરખા ઊછાળામાં પરિવર્તન પામે છે. યાત્રા દ્વારા વ્યક્તિ જેટલા સ્થળોને આંખો દ્વારા પોતાના કરે છે, જેટલો ફરે છે અને અનુભવ મેળવે છે તેટલો જ તે સમૃદ્ધ અને અનુભવી બને છે. પ્રવાસ દ્વારા તન અને મનનો થાક ઊતરવાની સાથે નવી તાજગી અને ઉત્સાહનો સંચાર થય છે. તે નિરાશા અને ટેન્શનને દૂર ફંગોળી આપણા જીવનમાં અવનવા રંગો પૂરી આશા અને આનંદની સરવાણીઓ વહેતી કરી દે છે. એટલે જ યાત્રા-પ્રવાસ પૂર્ણ કરી ઘેર આવીએ ત્યારે જાણે કોઈ ચમત્કારીક કુંડમાં સ્નાન કરીને નવું સ્વરૂપ પામ્યાની અનુભૂતિ થાય છે.

યાત્રા પ્રવાસ દરમ્યાન આપણા વ્યક્તિત્વનો અસાધારણ વિકાસ થાય છે અને આપણાં અનુભવો અને પ્રત્યક્ષ જ્ઞાનમાં જબરદસ્ત વધારો થાય છે. વ્યક્તિની દ્રષ્ટિ વધુ ઉદાર અને વિશાળ બને છે. તે શારીરિક રીતે વધુ મજબુત અને ખડતલ બનવાની સાથે સ્વસ્થ અને તંદુરસ્ત બને છે. એનામાં અડગ શ્રદ્ધા અને આત્મવિશ્વાસ ઉત્પન્ન થાય છે. ગમે તેવી વિકટ પરિસ્થિતિમાં પણ તે હિંમત હારતો નથી. તન, મન અને આત્માની શુદ્ધિ માટે યાત્રા પ્રવાસ સૌથી સબળ માધ્યમ છે. યાત્રા-પ્રવાસ દરમ્યાન જે-તે પ્રદેશનું સૌંદર્ય, કુદરતી સંપત્તિ, વન, ઉપવન, નદી-તળાવ, ઝરણાં, સાગર, પર્વતો, ખીણો, કિલ્લા, મેદાનો આપણી નજર સામેથી એમ જ પસાર થઈ જતા નથી. તે બધા જ સૂક્ષ્મ રીતે આપણાં મનોભાવો, લાગણીઓ અને વ્યક્તિત્વને સુંદર આકાર આપી જાય છે. આ ઉપરાંત જે તે પ્રદેશના લોકો, સંસ્કૃતિ, સાહિત્ય, વિજ્ઞાન, કલા, સભ્યતા, રીત-રીવાજ, ભાષા, ઉત્સવો જીવન મૂલ્યોથી પણ પરિચિત બનીએ છીએ. આમ યાત્રા-પ્રવાસ એ સાચા અર્થમાં કેળવણીનું માધ્યમ અને હાલતી-ચાલતી યુનિવર્સિટી કે વિદ્યાપીઠ છે.

ગતિશીલતાનું બીજું નામ છે યાત્રા-પ્રવાસ. સાહસ અને સમૃદ્ધિનું બીજું નામ છે યાત્રા-પ્રવાસ. સિધ્ધાર્થની નગરયાત્રાને અંતે આપણને ભગવાન બુદ્ધ પ્રાપ્ત થયા. વર્ધમાનની વનયાત્રાએ જ તેને મહાવીર સ્વામી બનાવ્યા. મહારાણા પ્રતાપનું ગિરિકંદરાઓમાંનું ભ્રમણ એને અડગ, ટેકીલા અને શૂરવીર બનાવે છે. શિવાજીએ ખૂંદેલા ડુંગરા જ એમને હિન્દુ ધર્મના તારણહાર બનાવે છે. અયોધ્યાના રાજકુમાર ભગવાન રામ સિંહાસન છોડી વનની વાટે ન ગયા હોત તો લંકા વિજય શક્ય બન્યો ન હોત ? શ્રીકૃષ્ણનું તો સમગ્ર જીવન જ અથક યાત્રાની અવિરત ગાથા છે. દેવી કન્યાકુમારીના આશીર્વાદ અને અમરનાથની યાત્રા બાદ સ્વામી વિવેકાનંદ યુગપુરુષ સ્વામી વિવેકાનંદ બન્યા અને સાંસ્કૃતિક વિજય પ્રાપ્ત કર્યો. સાબરમતી આશ્રમથી દાંડીના સમુદ્ર કિનારા સુધીની યાત્રા એ જ મોહનદાસને મહાત્મા બનાવ્યા. વિનોબાભાવે એ પદયાત્રા દ્વારા જ લોક કેળવણી માટે યાત્રાનો મહિમા ઊજાગર કર્યો હતો. એટલે જ જાગૃત જીવનના દિશા દર્શન માટે યાત્રા પ્રવાસનું અનેરું મહત્ત્વ છે.

ભારતના લોક-જીવનમાં યાત્રા પ્રવાસનું અનોખું મહત્ત્વ છે. યાત્રા આપણા દેશનાં સાંસ્કૃતિક જીવનનું એક પાસુ છે. યાત્રા માત્ર પર્યટન કે પ્લેઝર ટ્રીપ નથી. યાત્રા કે પ્રવાસના સ્થળો આપણા સાંસ્કૃતિક, ઐતિહાસિક અને ધાર્મિક કેન્દ્રો છે. કન્યાકુમારીના દર્શને જઈએ ત્યારે ભારતમાતાના ચરણ પખાડનાર સાગર કિનારે મા પાર્વતીએ (સતિ) છેક ઉત્તરમાં હિમાલયની ટોચ પર બેઠેલા શિવજીને પ્રાપ્ત કરવા તપ કર્યું હતું. એ ઘટનાનું મહત્ત્વ ન સમજાય કે ઉત્તર અને દક્ષિણને જોડનાર આ કડી છે એ સમજી ન શકીએ તો એ યાત્રા માત્ર રજળપાટ જ બની રહે છે. એ જ રીતે ચારધામ, અમરનાથ કે કૈલાસ માનસરોવરની યાત્રાએ જઈએ ત્યારે એનું ધાર્મિક, સાંસ્કૃતિક અને ભૌગોલિક મહત્ત્વ ન સમજીએ ત્યાં સુધી યાત્રાનું કોઈ જ મહત્ત્વ નથી. આપણા તીર્થસ્થાનો માત્ર 'ટુરીઝમ સ્પોટ' કે પ્રવાસ ધામો નથી પણ ઐતિહાસિક અને સાંસ્કૃતિક વારસાના કેન્દ્રો છે એ દ્રષ્ટિથી એના દર્શને જઈએ તો દેશભક્તિ કે રાષ્ટ્રભાવના, સદ્ભાવના અને શાલીનતા જાગે છે.

યાત્રા સૃષ્ટિ

અન્ય ક્ષેત્રે કૃતં પાપં તીર્થ ક્ષેત્રે વિનશ્યતિ । તીર્થ ક્ષેત્રે કૃતં પાપં વજ્રલેપો ભવિષ્યતિ ॥

તીર્થના દર્શનથી પાપ ધોવાય છે પણ તીર્થક્ષેત્રમાં આચરેલું પાપ તો જડબેસલાક બની જાય છે. તીર્થોની પાવન ભૂમિનું પાવિત્ર્ય જળવાય એ સૌની સહિયારી જવાબદારી છે. ભારતના પ્રથમ મહાન મુસાફર તરીકેની ખ્યાતિ અગસ્ત્ય ઋષિને ફાળે જાય છે. એ કદાચ વિશ્વના પહેલા સાગરખેડુ હતા. એમણે વિંધ્યને નમાવ્યો એટલે કે દુર્ગમ પહાડોમાંથી માર્ગ કાઢ્યો અને સાગરને નાથ્યો. અને પહેલું વહાણ સાગરની છાતી પર તરતું મૂક્યું. પરિણામે અગ્નિ એશિયાનો એક વિશાળ ભૂભાગ ભારત સાથે સાંસ્કૃતિક રીતે જોડાયો. તેનું નામ હિન્દેશિયા. ભારતીય સંસ્કૃતિ યાત્રિક સંસ્કૃતિ છે એટલે જ આવો આપણે સૌ સાચા અર્થમાં યાત્રા કે પ્રવાસ કરી આંતરિક રીતે સમૃદ્ધ બનીએ.

આદિ કૈલાસ અને કૈલાસ માનસરોવર

કૈલાસ માનસરોવ (તિબેટ) ઉપરાંત અન્ય ૪ કૈલાસ ભારતના હિમાચલ પ્રદેશ અને ઉત્તરાખંડમાં આવેલા છે. (૧) આદિ કૈલાસ (૨) શ્રીકંઠ કૈલાસ (૩) કિન્નર કૈલાસ (૪) મણિમહેશ કૈલાસ. આ બધામાં મૂળ કૈલાસ બાદ આદિ કૈલાસનો મહિમા અનન્ય છે. મૂળ કૈલાસની તે પ્રતિકૃતિ છે. આદિ કૈલાસ એ “કૈલાસ પરિવાર” કે “પંચ કૈલાસ” નો અનન્ય ભાગ છે. મૂળ કૈલાસ અને આદિ કૈલાસમાં ઘણી સમાનતા છે. મૂળ કૈલાસથી થોડી ઓછી ઊંચાઈને કારણે તે “છોટા કૈલાસ” તરીકે પણ ઓળખાય છે. જે કૈલાસની જેમ જ દિવ્ય, ભવ્ય અને આધ્યાત્મિક સ્પંદનોથી ભરપૂર છે. બંને કૈલાસ યાત્રાનો રૂટ ઊંઠ પર્વત સુધી એક સમાન છે. ‘ગુંજી’ આદિ કૈલાસ અને કૈલાસ માનસરોવર યાત્રાનું પ્રવેશદ્વાર છે. મૂળ કૈલાસમાં જેમ માનસરોવર અને ગૌરીકુંડ છે. એમ આદિ કૈલાસમાં પણ ગૌરીકુંડ અને પાર્વતી સરોવર છે. આ બંને યાત્રાનું સરકાર દ્વારા આયોજન KMVN (કુમાઉ મંડલ વિકાસ નિગમ) દ્વારા દર વર્ષે મે થી સપ્ટેમ્બર દરમિયાન કરવામાં આવે છે. કૈલાસ માનસરોવર જવાના ૩ થી ૪ માર્ગ છે. જ્યારે આદિ કૈલાસ જવા એક જ માર્ગ છે. રસ્તાઓ બની જતાં હવે આદિ કૈલાસ યાત્રા પ્રાઈવેટ ધોરણે પણ શક્ય બની છે. કૈલાસ માનસરોવર રૂટથી પણ વધુ વૈવિધ્યસભર સૌંદર્ય આદિ કૈલાસ યાત્રામાં છે. મૂળ કૈલાસ યાત્રામાં આશરે ૨ લાખ રૂ. ખર્ચ થાય છે. પાસપોર્ટ, વીઝા જરૂરી છે. ૧૦ થી ૧૨ દિવસ થાય છે અને ચાંચનાની દાદાગીરીને કારણે યાત્રિક અને આયોજક બંને સતત ટેન્શનમાં રહે છે. જ્યારે આદિ કૈલાસ માટે માત્ર આધારકાર્ડ અને પરમીટ જરૂરી છે. માત્ર ૪૦ થી ૫૦ હજાર રૂપિયામાં ૭ દિવસની આ યાત્રા અનેક દૃષ્ટિએ સરળ છે. વાતાવરણની દૃષ્ટિએ બંને યાત્રા સમાન હોવાથી કૈલાસ માનસરોવર યાત્રાની જેમ જ પૂરતા ગરમ વસ્ત્રો અને પૂર્વ તૈયારી સાથે યાત્રા કરવી હિતાવહ છે. આદિ કૈલાસ ઉત્તરાખંડમાં પિથોરાગઢ જિલ્લામાં આવેલ છે. જ્યારે મૂળ કૈલાસ ચીનમાં આવેલ છે.

આદિ કૈલાસ સાથે અન્ય આકર્ષણ

● આદિ કૈલાસ યાત્રા દરમિયાન હિમાલયના અનેક સ્થળોની યાત્રા કરી શકાય છે, જેની યાદી નીચે મુજબ છે :

આદિ કૈલાસ યાત્રા દરમિયાન યાત્રિકો ૨૫ થી વધુ હિમાલયના અતિ પ્રાચીન, ધાર્મિક, ઐતિહાસિક નયનરમ્ય સ્થળોના દર્શનનો લાભ મેળવી શકે છે. હિમાલયની ગોદમાં આવેલા આ સ્થળો અનેક દૃષ્ટિએ મહત્વપૂર્ણ છે. ૧. નૌકુચિયાતાલ, ૨. સાતતાલ, ૩. ઘોડાખાલ, ૪. આદિ કૈલાસ, ૫. ઊંઠ પર્વત, ૬. ગૌરીકુંડ, ૭. પાર્વતી સરોવર, ૮. પાંડવ પર્વત, ૯. કુંડિ પર્વત, ૧૦. ગણેશ પર્વત, ૧૧. નાગ પર્વત, ૧૨. બ્રહ્મા પર્વત, ૧૩. પાર્વતી મુકુટ, ૧૪. પાંડવ ફોર્ટ, ૧૫. વેદવ્યાસ ગુફા, ૧૬. જાગેશ્વર ધામ, ૧૭. કેંચી ધામ, ૧૮. કાલી મંદિર, ૧૯. શિવપાર્વતી ટેમ્પલ, ૨૦. ગોલુદેવતા મંદિર, ૨૧. પાતાલ ભુવનેશ્વર, ૨૨. ચકોરી, ૨૩. ભીમતાલ, ૨૪. નૈનીતાલ, ૨૫. કાલીગંગા-ધોલીગંગા સંગમ, ૨૬. નારાયણ આશ્રમ, ૨૭. ધારયુલા (નેપાળ બોર્ડર)

સૌથી મહત્વનું કામ... ટ્રાવેલ્સ સંચાલકની પસંદગી

આ યાત્રા એવી છે કે જ્યાં શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ ઉપરાંત ધાર્મિક અને અનુભવી સંચાલક જ સૌથી વધુ કામ આવી શકે છે. કારણ કે વાતાવરણની પ્રતિકૂળતા યાત્રિકોને ગમે ત્યારે પરેશાન કરી શકે છે. એટલે જ સંચાલકની પસંદગી અતિ મહત્વની છે. માત્ર ધંધાકીય ધોરણે યાત્રાનું આયોજન થાય છે, એમાં યાત્રાનું હાર્દ, હિત કે સુવિધા જળવાતા નથી. એટલે જ યાત્રિકોને આવી તમામ મુશ્કેલીઓથી બચાવવા, યાત્રિકોને સાચા અર્થમાં ધાર્મિક

યાત્રા સૃષ્ટિ

હેતુસર યાત્રા કરાવવા માટે કઢીબધ્ધ સંચાલકની જ પસંદગી કરવી. એવી વ્યક્તિ સાથે જ યાત્રા કરવી જે સ્થાનિક હોય, અનુભવી હોય, ધાર્મિક હોય અને જેણે ઓછામાં ઓછી ૪ થી ૫ વખત આ યાત્રા કરી હોય. તમે જેની સાથે જોડાવ એ વ્યક્તિને રૂબરૂ મળી એનું સામાજિક અને વ્યવસાયિક બેકગ્રાઉન્ડ પણ અવશ્ય જાણો, બુકિંગ કરનાર વ્યક્તિ જ તમારી સાથે છેક સુધી આવે એવો ખાસ આગ્રહ રાખજો, બુકિંગ સમયે લલયામણી ઓફર કરતા સંચાલકોથી દૂર રહેજો.

યાત્રાની પૂર્વ તૈયારી

- તમારી યાત્રા નિશ્ચિત છે ત્યારે આ મહાસ્થાન માટે પૂર્વ તૈયારી વિના નીકળીએ તો અનેક મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવો પડે છે. યાત્રાની સફળતા માટે પૂર્વ તૈયારી એટલી જ મહત્વની છે.
- યાત્રાના એકાદ મહિના અગાઉ સવાર - સાંજ ૭ થી ૮ કિ.મી. વોકીંગ કરો. ૩ થી ૪ લીટર પાણી પીવો. નિયમિત ૧૦ થી ૧૫ મિનિટ આસન પ્રાણાયામ કરો. યાત્રા સંબંધી પુસ્તકોનું વાંચન કરો.
- યાત્રા પૂર્વે ડોક્ટર પાસે મેડીકલ ચેકઅપ કરાવી ડોક્ટરની સલાહ અનુસાર દવાઓ સાથે રાખો. તમારી કોઈપણ બિમારી કે તકલીફની જાણ યાત્રા સંચાલકને અવશ્ય કરો.
- વસ્ત્રો જરૂરિયાત પ્રમાણે અને આરામદાયક લેજો. વસ્ત્રો ટાઈટ નહીં ખુલતા હોવા જોઈએ અન્યથા મુશ્કેલી થશે.
- જરૂર પૂરતો જ સામાન સાથે લેવો. સામાન જેટલો વધુ એટલી જ યાત્રા કઠીન. યાત્રા દરમ્યાન ભેજવાળા વાતાવરણને કારણે સાથે લીધેલ કપડાં અને નાસ્તો હવાઈ ન જાય એ માટે કપડાં પ્લાસ્ટિકની કોથળીમાં પેક કરવા અને નાસ્તાના ૫૦ કે ૧૦૦ ગ્રામના પેકેટ કરવા.
- ચાલવા માટેના શુઝ નવા ખરીદો તો ૧૫ દિવસ અગાઉ શુઝ પહેરીને ચાલવાની પ્રેક્ટીસ કરો. અન્યથા ખ્રિસ્ટલ થશે બહેનોએ પણ શુઝ પહેરવા કમ્પલસરી છે. શુઝ ગ્રીપવાળા અને વોટરપ્રૂફ લેવા.

યાત્રા દરમ્યાન જરૂરી ટીપ્સ...

- આદિ કેલાસ યાત્રા મોસમના બદલાતા મીજાજ વચ્ચે ઠંડી, બર્ફિલા પવનો અને હિમવર્ષા વચ્ચે કરવાની હોય છે. પરંતુ મહાદેવમાં સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ રાખી યાત્રા કરશો તો મુશ્કેલીઓ હળવી થઈ જશે.
- સંજોગો માટે અનુકૂળ સાધવાની કળા એ જ જીવન જીવવાની સાચી કળા છે. એટલે જ યાત્રા દરમ્યાન અગવડતાં પડે કે વ્યવસ્થા ન જળવાય તો નવી વ્યવસ્થામાં સાથ-સહકાર આપવો. એડજસ્ટ થવાની તૈયારી રાખજો અન્યથા દુઃખી થાશો. અજાણી વસ્તુ, અજાણી વ્યક્તિ કે અજાણી જગ્યાથી દૂર રહો. સ્થાનિક લોકો સાથે સંઘર્ષમાં ન ઉતરો. યાત્રા દરમ્યાન ગાઈડ કે આયોજકની જાણ બહાર સ્થાનિક લોકો સાથે આર્થિક વ્યવહાર ન કરો.
- તમારો સ્વભાવ ઉત્તમ અને વ્યવહાર મધુર રાખજો.
- ઠંડા પવનોથી બચવા માટે યાત્રા દરમ્યાન હાથ-પગ-મોં સહિત તમારા સંપૂર્ણ શરીરને ગરમ વસ્ત્રોથી પેક રાખો.
- આપણે ગુજરાતીઓ ભોજનના શોખીન છીએ. યાત્રા દરમ્યાન પહાડી વિસ્તારનું હાઈજેનીક ફૂડ લેવું, જેથી બીમાર ન પડાય. ન ભાવે તો પણ થોડું જમો અને ૨ થી ૩ લિટર ગરમ પાણી પીવો અન્યથા બિમાર પડશો.
- સંચાલક દ્વારા અપાતી સૂચનાઓનું ચુસ્તપણે પાલન કરો. શરાબ કે માંસાહાર પર સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ છે.
- બીજું બધું ભલે ડગે પણ શ્રદ્ધા, વિશ્વાસ અને સંકલ્પ ન ડગે એ જાળવજો અને શિવ સ્મરણ કરજો.
- યાત્રા દરમ્યાન તમારા સહ યાત્રિકોની પણ સતત સંભાળ રાખો, માત્ર તમારો જ સ્વાર્થ ન જોતાં અન્યનું હિત પણ જુઓ.

યોગ કરો... યાત્રા કરો...

- આ યાત્રા કઠીન અને વિપરીત વાતાવરણમાં ૧૮,૦૦૦ ફૂટ સુધીની ઊંચાઈએ હોવાથી અનેક શારીરિક તકલીફો ઉભી થવી સ્વાભાવિક છે. આ સમયે યોગ અને પ્રાણાયામ દ્વારા અનેક મુશ્કેલીઓમાંથી બચી શકાય છે.

યાત્રા સૃષ્ટિ

- **ઊંડા શ્વાસ લો :** યાત્રા દરમ્યાન નિયમિત પ્રાણાયામ કરો. ઊંડા શ્વાસ લઈ શ્વાસ અંદર રોકી રાખો. દરરોજ સવાર-સાંજ ૫ થી ૧૦ મિનિટ ભૂખ્યા પેટે આ ક્રિયા કરવાથી તમને શારીરિક સ્ફૂર્તિ અને તાજગીનો અનુભવ થશે.
- **થાકી ગયા છો ?** ૧૦ મિનિટ હાથ-પગની કસરત કરો : કસરત કરવાથી હળવાશ અનુભવાય છે. (૧) બંને પગ લાંબા કરીને બંને હાથ પાછળ રાખો. પગની એડી તથા હાથના પંજા પર ઊંચા થઈ ગરદન પાછળની તરફ નમાવો. એક પગ સીધો રાખી અથવા પગ ઉપર પગ લઈ બધી જ આંગળીઓ બંને બાજુ ફેરવો. (૨) હાથ લાંબા કરી કાંડામાંથી વાળો, હાથને ગોળ ગોળ ફેરવો, જમણો હાથ ઊંચો કરી ડાબી બાજુ વાળો અને ડાબો હાથ ઊંચો કરી જમણી બાજુ વાળો. (૩) ચાલતા થાકી જાવ ત્યારે યોગ્ય જગ્યાએ બેસીને બંને પગ લાંબા કરી પગની આંગળીઓ હાથ વડે ખેંચો.
- **કમર દુઃખે છે ?** જો કમરમાં સતત દુઃખાવો થયો હોય તો ચત્તા સૂઈ જાવ. જમણો અને ડાબો પગ વારાફરતી ઊંચકીને ઉપર નીચે કરવો, જમણો પગ ડાબી બાજુ અને ડાબો પગ જમણી બાજુ ૫ થી ૬ વાર વાળો. પદ્માસન કે સુખાસનમાં બેસી બંને હાથ પાછળ કરી કાંડામાંથી પકડી રાખો. શ્વાસ છોડીને વારંવાર નાક ઘૂંટણને અડાડવા પ્રયત્ન કરો. પછી આગળ તરફ નમો, આ ક્રિયા કરવાથી કમરનો દુઃખવો થશે નહીં.
- **ચક્કર આવે છે ?** તો થોડીવાર એક જગ્યાએ બેસી જાવ. થોડા આરામ બાદ કાનની પાછળ એટલે કે કાનની બૂટની નીચેના પાછળના ભાગે અને આંગળીથી માલીશ કરો. ચક્કર આવતા બંધ થઈ જશે.
- **માથું દુઃખે છે ?** ગભરામણ થાય છે ? અપાનવાયુ મુદ્રા અને પ્રાણવાયુ મુદ્રા કરો.
- **અપાનવાયુ મુદ્રા :** પ્રથમ આંગળી અંગૂઠાના મૂળમાં લગાવો. બીજી અને ત્રીજી આંગળીની ટોચ અને અંગૂઠાની ટોચ સાથે રાખો. ચોથી એટલે કે નાની આંગળી રાખીને આ મુદ્રા કરો.
- **પ્રાણવાયુ મુદ્રા :** ત્રીજી તથા ચોથી આંગળીની ટોચ અને અંગૂઠાની ટોચ સાથે ભેગી રાખો. પહેલી અને બીજી આંગળી સીધી રાખો, જમણા હાથના અંગૂઠાને ડાબા હાથના અંગૂઠાના છેડા પર લઈ જઈ અંગૂઠાની નસને શક્ય એટલું પ્રેસર કરો. ત્રણથી ચાર વખત આ ક્રિયા કરો. આ મુદ્રા કરવાથી ગેસ, અપચો, ગભરામણ કે ગૂંગામણ, પરસેવો વળવો, માથાનો દુઃખાવો, માર્ફરેન, કબજિયાત, બ્લડપ્રેશર, હાર્ટએટેક જેવા રોગોમાં રાહત અનુભવાય છે.
- **વાયુ મુદ્રા :** વજાસન એટલે કે બંને પગ ઊંધા કરી વાળીને તેના પર બેસો, ત્યારબાદ પ્રથમ આંગળી અંગૂઠાના મૂળમાં લગાવો. અંગૂઠો દબાવો, બીજી ત્રીજી અને ચોથી આંગળીઓ સીધી રાખો. જમ્યા બાદ આ મુદ્રા કરો.
- **ઠંડી લાગે છે ? નાભી ખસી ગઈ છે ?** તો લિંગમુદ્રા કરો અને હાથની આંગળીઓ એકબીજામાં પરોવી અંગૂઠાને ઊંચો રાખી હથેળીમાં શક્ય એટલું પ્રેસર આપો. આ ક્રિયા વારંવાર કરો. ઠંડી નહીં લાગે અને નાભી ખસી ગઈ હશે તો મૂળસ્થાને આવી જશે.
- **વાત-પિત્ત અને કફ થઈ ગયા છે ?** તો સૂર્યનાડી મુદ્રા કરો. અનુકૂળ સમયે ધ્યાનમાં બેસો. શરીર ટટાર રાખો. જમણી બાજુની નાસિકા દ્વારા શ્વાસ અંદર ભરી શ્વાસને રોકી રાખો. ત્યારબાદ ડાબી બાજુના નાસિકા દ્વારા શ્વાસ બહાર કાઢો. આ રીતે દરરોજ સવાર-સાંજ પ્રાણાયામ કરો. શરીરમાં ગરમી વધશે, વાત-પિત્ત અને કફના રોગોથી રાહત મળશે.
- **કળતર થાય છે ? ગેસ થયો છે ?** સવારે પથારીમાંથી ઉઠો ત્યારે વજાસનમાં બેસી આગળ ઝૂકીને વાંકા વળીને હાથ જમીન પર લગાવો. ત્યારબાદ હથેળી અને ઘૂંટણ પર ઊંચા થઈ દંડવત્ પ્રણામ કરો. બંને પગ લાંબા કરી હાથ વડે પગના અંગૂઠા વારાફરતી પકડો અને બંને પગ કમશ: વાળી અંગૂઠા પકડવા પ્રયત્ન કરો. આ રીતે ૧૦ થી ૧૨ વખત ક્રિયા કરવાથી ગેસ નીચે ઉતરી જશે. પેટ સાફ આવશે. કળતર મટી જશે અને શરીર હળવું થશે.
- **નાક બંધ થઈ ગયું છે ?** તો બંને નસકોરાની આજુબાજુ મસાજ કરો. નાક તરત જ ખુલી જશે. ગળા અને નાકમાં રાહત થશે.

આદિ કૈલાસ યાત્રા : આઈટીનરી

દિવસ-૧ : સવારે ૬ કલાકે બાય ફ્લાઈટ દિલ્લી જવા રવાના. Indigo - 6E - 526 સવારે ૭:૪૫ કલાકે દિલ્લી પહોંચવું. દિલ્લીથી સવારે ૮ કલાકે કાઠગોદામ જવા રવાના. (280 Km - 8 hours) Lunch on Way.

દિવસ-૨ : કાઠગોદામથી મીનીબસ દ્વારા પિથોરાગઢ જવા રવાના (વાયા અલ્મોડા) 200 Km / 8 hours / 5500 ફૂટ પિથોરાગઢ નાઈટ, નીમકરોલી બાબા આશ્રમ, ગોલુદેવતા ટેમ્પલ, જાગેશ્વરધામ દર્શન

યાત્રા સૃષ્ટિ

- દિવસ-૩ :** પિથોરાગઢથી ધારયુલા (નેપાળ બોર્ડર) 100 Km / 5 hours મેડીકલ ટેસ્ટ, ધારયુલા નાઈટ.
- દિવસ-૪ :** ધારયુલાથી નાભી વિલેજ (બાય જીપ) 85 Km / 6 hours / 10,000 ફૂટ વાયા : ગાલા, ગુરબ્યાંગ બુધ્ધિ, માલપા, ગુંજી (બેઝ કેમ્પ - આદિ કેલાસ) હોમ સ્ટે (કોમન રૂમ એન્ડ ટોયલેટ બાથરૂમ) નીચે બેડ (તા. ૬ થી ૧૧) જૂન શિવમહાપુરાણ કથા - નામી વિલેજ
- દિવસ-૫ :** નાભી વિલેજથી ઝું પર્વત 25 Km / 3 hours / 11,200 ફૂટ (ઝું પર્વ ઉંચાઈ ૧૮, ૫૦૦ ફૂટ) આકાશને આંબતા વિશાળ પર્વતમાં બરફથી બનેલ નેચરલ ઝું ના દર્શનથી સાક્ષાત મહાદેવના દર્શનની અનુભૂતિ. કોસ્મીક એનર્જીની દિવ્ય અનુભૂતિ અને મેડીટેશન બાદ રીટર્ન નાભી વિલેજ લોકલ કલ્ચરલ કાર્યક્રમ અને યજ્ઞ.
- દિવસ-૬ :** નાભી વિલેજ ગુંજી. કુટ્ટી થઈ જોલીનકોંગ (આદિ કેલાસ દર્શન) 35 Km / 4 hours / 18,500 / પાર્વતી સરોવર ટ્રેક (૨ કિ.મી. પગપાળા) ગૌરીકુંડ, પાંડવ પર્વત, ગણેશ પર્વત, પાર્વતી મુકુટ દર્શન - આદિ કેલાસ ઊંચાઈ ૨૦,૫૦૦ ફૂટ મેડીટેશન બાદ રીટર્ન નાભી વિલેજ નાઈટ.
- દિવસ-૭ :** રીટર્ન યાત્રા પ્રારંભ નાભી વિલેજથી ધારયુલા : 85 Km / 6 hours / ધારયુલા નાઈટ
- દિવસ-૮ :** ધારયુલાથી પાતાલ ભુવનેશ્વર : 145 Km / 6 hours / 4500 ફૂટ પાતાળ લોકની અલૌકિક સૃષ્ટિના દર્શન.
- દિવસ-૯ :** પાતાલ ભુવનેશ્વરથી સવારે ૬ કલાકે કાઠગોદામ જવા રવાના, કાઠ ગોદામ નાઈટ.
- દિવસ-૧૦ :** કાઠ ગોદામથી સવારે ૬ કલાકે દિલ્લી જવા રવાના. દિલ્લી એરપોર્ટથી રાત્રે ૧૧:૪૫ કલાકે અમદાવાદ જવા રવાના. (Indigo - 6E - 2633) યાત્રાની અવિસ્મરણીય યાદો સાથે અમદાવાદ રાત્રે ૧:૧૫ કલાકે પહોંચવું.

આપની સાથે શું શું લેશો ?

- કપડાં અને ગરમ વસ્ત્રો :** ૫ થી ૬ જોડી કપડાં (બહેનોએ સાડીને બદલે ડ્રેસ સાથે લેવા) થર્મલવેર, મંકી કેપ, હાફ અને ફુલસ્લીવ સ્વેટર, જેકેટ કે વીન્ડ ચીટર, હાથ-પગનાં ગરમ મોજા, સુતરાઉ મોજા, રેઈન શુટ, ગરમ ધાબળી કે શાલ, મફલર.
- અગત્યના ડોક્યુમેન્ટ્સ :** ઓરીજનલ આધારકાર્ડ અને બે ઝેરોક્ષ, બે વેક્સીનેશન સર્ટિફિકેટ, બે પાસપોર્ટ સાઈઝના ફોટા, એર ટીકીટ, ટ્રાવેલ ઈન્સ્યોરન્સ, મેડીકલ ફીટનેસ સર્ટિફિકેટ ઓરીજનલ.
- મોર્નિંગ ક્રીટ :** ટોવેલ, નેપકીન, સાબુ, બ્રસ, પેસ્ટ, ઉલીયુ રેઝર, અરીસો, કાતર, ટીસ્યુપેપર, નેઈલકટર, શેમ્પુ પાઉચ, કાંસકો, માઉથ ફેસનર, હેર ઓઈલ, કોલ્ડ ક્રીમ, લીપગાર્ડ, બોડીલોસન, જરૂર લાગે તો ફોલ્ડિંગ ટોયલેટ ચેર.
- નાસ્તો - ડ્રાયફ્રુટ :** થેપલાં, ખાખરા, ચવાણું, ચીકી, શીંગ, દાળીયા, પીપરમેન્ટ, ચોકલેટ, મુખવાસ, કાજુ, બદામ, દ્રાક્ષ, નમકીન, કચોરી, ભાવતી મીઠાઈ, ચટણી, લસણ - મરચાંની પેસ્ટ.
- મેડીકલ ક્રીટ :** અમૃતબિંદુ, ટાઈગર બામ, વીક્સ ઈન્હેલર, ગ્લુકોઝ ટેબલેટ અને પાવડર, સૂઈની ગોળી, ઈનો પાઉચ, બેન્ડેડ, કોટન, રીલીફ સ્પ્રે, આંખ-કાનના ટીપા, દાંતો દુઃખાવો, છાતી અને માથાનો દુઃખાવો, તાવ, શરદી, ઉધરસ, કળતર, ઝાડા-ઉલ્ટી, ચક્કર આવવા, શ્વાસ ચડવો, એસીડીટી વિ. દર્દ સંબંધી દવાઓ ડોક્ટરની સલાહ મુજબ સાથે લેવી. બી.પી. ડાયાબિટીસ, અસ્થમાની કે અન્ય રોગ હોય તો તે દવાઓ અવશ્ય સાથે લેવી અને તેની જાણ આયોજકને કરવી.
- યજ્ઞ-પૂજા પાઠ :** રૂદ્રાક્ષની માળા, ચાંદીના બિલ્વપત્ર, થાળ સાથે શિવલિંગ, કપુરની ગોટીના પેકેટ, ઘી, વાટ, હોમદ્રવ્ય, અગરબત્તી, કંકુ-ચોખા, અબીલ-ગુલાલ, યજ્ઞ માટે પ્રસાદ, સૂકો મેવો, માચીસ, યજ્ઞ માટે ધોતી-ઝભ્ભો, આસન.
- અન્ય વસ્તુઓ :** કેમેરો, ચાર્જર, મોબાઈલ, વોટરપ્રૂફ ટ્રેકીંગ શુઝ, ચમ્પલ, દૂરબીન, ગરમ પાણી માટે વોટર બેગ, ટોચ, મીણબત્તી, ચશ્મા, પ્લાસ્ટિકની ટ્રાન્સફરન્સ કોથળીઓ, સેફ્ટીપીન, રબ્બર બેન્ડ, પેન, ડાયરી
- આટલું અવશ્ય સાથે લેજો :** અડગ શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ, સહકારની ભાવના અને ત્યાગવૃત્તિ, સહનશીલતા અને ઉદારતા.
- આટલું સાથે ન લેશો :** કિંમતી દાગીના અને ઘરેણાં, કિંમતી વસ્તુઓ, વાદ-વિવાદ અને ફરિયાદ, ક્રોધ અને ભય, નિંદા અને ઈર્ષા, લોભ અને લાલચ, અહંકાર અને મોહ - માયા.





કિશોરે કરેલાં સારાં કર્મનું ફળ રાજાએ આપ્યું

વિજયનગર નામનું એક નગર હતું. નગરમાં ભૂપેનસિંહ નામના રાજા રાજ્ય કરતાં હતાં. પોતાના રાજ્યમાં પ્રજા સુખી છે કે કેમ? એ અંગેની ચકાસણી કરવા રાજા સમયાંતરે વેશપલટો કરીને નગરચર્યા કરવા નીકળતાં હતાં. આમ તો ભૂપેનસિંહના રાજમાં પ્રજા સુખી અને સમૃદ્ધ હતી.

એક દિવસ રાજા ભૂપેનસિંહ વેશપલટો કરીને નીકળ્યાં. તેમણે વિચાર્યું કે દર વખતે હું પ્રજાના હિતમાં વિચારું છું, પરંતુ પ્રજા નગરના હિતમાં કેટલું વિચારે છે? નગરજનોમાં બીજાનું ભલું કરવાની ભાવના કેટલી છે? એ ચકાસવું જોઈએ. રાજાએ એક મોટો પથ્થર મુખ્ય માર્ગ ઉપર જાણી જોઈને મૂકી દીધો અને થોડે દૂર જઈને બેસી ગયાં.

સવાર પડતાં એક ખેડૂત બળદો સાથે ત્યાંથી પસાર થયો. એના એક બળદના પગ પેલા પાથર સાથે અથડાયો. પથ્થર મોટો હતો એટલે



બળદને પગમાં વાગ્યું અને તે લંગડાતો ચાલ્યો ગયો. આ જોઈને ખેડૂત બબડવા લાગ્યો, પણ તેને પથ્થરને ત્યાંથી ખસેડવાની તસદી ન લીધી. થોડીવાર પછી ઘોડાગાડી વાળો ત્યાંથી પસાર થયો. ઘોડાગાડીનું પૈડું પથ્થર સાથે જોરથી અથડાયું. ઘોડાનું અને ગાડીનું બેલેન્સ જતું રહ્યું તેથી ઘોડાગાડી વાળાને બહુ ગુસ્સો આવ્યો. આટલો મોટો પથ્થર કોણે રસ્તા વચ્ચે મૂક્યો? બોલતાં - બોલતાં ઘોડાગાડીને હંકારી મૂકી? રાજા આ બધું બેઠાં બેઠાં જોતા હતાં. એવામાં એક દૂધવાળો આવ્યો. તે પોતાની ધૂનમાં હતો

એટલે પથ્થરની ઠેસ તેને વાગી અને દૂધ ઢોળાઈ ગયું. તે બબડતો - બબડતો ત્યાંથી જતો રહ્યો. થોડી વાર પછી એક કિશોર વિદ્યાર્થી ત્યાંથી પસાર થયો, તેણે રસ્તા વચ્ચે પડેલો પથ્થર જોયો, ત્યાં દૂધ ઢોળાયેલું જોયું. વિદ્યાર્થી બે મિનિટ માટે ત્યાં ઉભો રહ્યો અને વિચારવા લાગ્યો કે આ પથ્થર બધાને નડતો હશે. તેણે દફતર બાજુમાં મૂક્યું પછી બળપૂર્વક પથ્થર ખસેડવાનો પ્રયત્ન કર્યો. પહેલા પ્રયત્નમાં પથ્થર ન ખસ્યો, તો તેણે ફરી પ્રયત્ન કર્યો. છેવટે પથ્થર ખસેડવામાં તેને સફળતા મળી. વિદ્યાર્થીએ પોતાનું દફતર ખત્મે ભરાવ્યું અને જેવું ચાલવાનું શરૂ કરે એવામાં રાજા આવી પહોંચ્યા.

રાજાએ ઉમદા કામ કરવા બાદ લ કિશોર વિદ્યાર્થીનો આભાર માન્યો. વિદ્યાર્થીને નવાઈ લાગી, પણ રાજાએ જ્યારે પોતાનો પરિચય આપ્યો ત્યારે વિદ્યાર્થી તો રાજાનો રેડ થઈ ગયો. રાજાએ તેને માતા-પિતા સાથે દરબારમાં આવવાનું આમંત્રણ આપ્યું. આખા નગરમાં એ વાત ફેલાઈ ગઈ. બીજા દિવસે વિદ્યાર્થી માતા-પિતા સાથે દરબારમાં પહોંચી ગયો. રાજાએ વિદ્યાર્થીની સાથે તેનાં માતા-પિતાનું સન્માન કર્યું અને વિદ્યાર્થીને ભેટરૂપે સોનામહોર આપી. આ વાતની જાણ જ્યારે ખેડૂત, ઘોડાગાડીવાળાને અને દૂધવાળાને થઈ ત્યારે તેમને ખૂબ પસ્તાવો થયો. રાજાએ પ્રજાજનોને પોતાની ફરજ અદા કરવાનું સૂચન કર્યું. ■



કનુ અને મનુ

કનુ: શું થયું?

મનુ: માથું સખત દુ:ખે છે.

કનુ: લે આ દવા પાણી સાથે લઈ લે.

મનુ: દવા તો પેટમાં જશે, એનાથી માથાનો દુ:ખાવો દૂર કેવી રીતે થશે?



સોનુ અને મોનુ

સોનુ: તું તારી મમ્મીનું કહ્યું માને છે?

મોનુ: મમ્મી કહે એના કરતાં પણ વધારે કરું છું.

સોનુ: કેવી રીતે?

મોનુ: મમ્મી અડધી મીઠાઈ ખાવાનું કહે તો આખી ખાઈ લઉં છું.



ચિન્ટુ અને પિન્ટુ

ચિન્ટુ: માર ખાધા પછી પણ તું હસી રહ્યો છે?

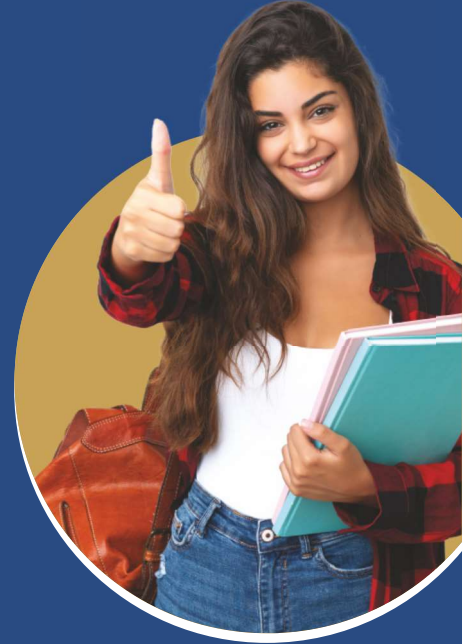
પિન્ટુ: મહાપુરુષોએ કહ્યું છે કે હસતાં રહેવું જોઈએ.

IELTS • PTE

Student Visa • Visitor Visa Dependent Visa

Canada PR Immigration Related Service

Air Ticket • Travel Insurance Education Loan



CONTACT **+91 95740 08581**

www.shreehari.in

Meet our experienced counselors

Ahmedabad (HO)

📍 A/403, Shivalik Yash, on 132 ft ring Road, Naranpura, Ahmedabad-380013, Gujarat

☎ +91 95740 08581 ✉ info@shreehari.in | For any feedback write us on: feedback@shreehari.in

Our Branches

New Ranip

📍 209, 2nd Floor Megnet Square, New Ranip, Ahmedabad - 382480, Gujarat

☎ +91 90990 09041/42

Nikol

📍 415, Town Plaza, nr. Raspan Arcade, Nikol, Ahmedabad-382350, Gujarat

☎ +91 95121 20068/69

Kalol

📍 234-235, Shukan Avenue Opp. Sindbad Hotel, Kalol-Mehsana Highway Kalol-382721, Gujarat

☎ +91 95740 08595

Mehsana

📍 E/401-417, Joyas Hubtown, Modhera Cross Road, Mehsana - 384002, Gujarat

☎ +91 95740 08598

Patan

📍 1st Floor, LNK College Premises, College Campus, Rajmahal Road Patan - 384265 Gujarat

☎ +91 99987 73040

Rajkot

📍 309-312, Mantra The Neels Sanjayraj, A.G Chowk, Kalawad Road, Rajkot - 360005 Gujarat

☎ +91 77888 00015/16

પ્રવૃત્તિ અહેવાલ



શૈલેષભાઈ પટેલ

મેનેજર - વિશ્વ ઉમિયા ફાઉન્ડેશન

લોકસભા ચુનાવ - ૨૦૨૪ દરમિયાન સંસ્થા દ્વારા મતદાન જાગૃતિ અભિયાન મૂંબેશ



તા. ૩૧-૦૩-૨૦૨૪ના રોજ મતદાન જાગૃતિ અભિયાન અંતર્ગત UUF સામાજિક - મહિલા -યુવા સંગઠન કારોબારી મીટિંગ



તા. ૧૩-૦૪-૨૦૨૪ના રોજ ગોતા, અમદાવાદ ખાતે મતદાન જાગૃતિ અભિયાન અંતર્ગત મીટિંગ



તા. ૨૮-૦૪-૨૦૨૪ના રોજ ડીવાઈન હાઈવેલ્ડ સાયન્સ સીટી, અમદાવાદ ખાતે મતદાન જાગૃતિ અભિયાન અંતર્ગત મીટિંગ



તા. ૩૦-૦૪-૨૦૨૪ના રોજ સાઈંદ, અમદાવાદ ખાતે મતદાન જાગૃતિ અભિયાન અંતર્ગત મીટિંગ



તા. ૦૧-૦૫-૨૦૨૪ના રોજ કલોલ, ગાંધીનગર ખાતે મતદાન જાગૃતિ અભિયાન અંતર્ગત મીટિંગ



તા. ૦૨-૦૫-૨૦૨૪ના રોજ સાઈથ બોપલ, અમદાવાદ ખાતે મતદાન જાગૃતિ અભિયાન અંતર્ગત મીટિંગ



તા. ૦૩-૦૫-૨૦૨૪ના રોજ ન્યુ રાણીપ, અમદાવાદ ખાતે મતદાન જાગૃતિ અભિયાન અંતર્ગત મીટિંગ



તા. ૦૪-૦૫-૨૦૨૪ના રોજ બાવળા, અમદાવાદ ખાતે મતદાન જાગૃતિ અભિયાન અંતર્ગત મીટિંગ

પ્રવૃત્તિ અહેવાલ

નીતિ આયોગના અધ્યક્ષશ્રી વિશ્વ ઉમિયાધામે મા ઉમિયાના દર્શનાર્થે



તા. ૦૫-૦૫-૨૦૨૪ ના રોજ નીતિ આયોગના અધ્યક્ષશ્રી કિશોરભાઈ મકવાણા જગત જનની મા ઉમિયાના દર્શનાર્થે પધારેલ. ત્યાર બાદ સંસ્થાના કાર્યાલયની શુભેચ્છા મુલાકાતે લીધેલ, તે દરમિયાન સંસ્થાના પ્રમુખશ્રી આર. પી. પટેલે સંસ્થાના વિઝન - મિશન તથા સંસ્થામાં ચાલતી પ્રવૃત્તિઓ વિશે માહિતગાર કર્યા હતા.

VUF - કેન્દ્રીય સંગઠન મીટિંગ

તા. ૧૧-૦૫-૨૦૨૪ ના રોજ વિશ્વ ઉમિયાધામ ખાતે કેન્દ્રીય સંગઠનના તમામ જીલ્લાના સંયોજકશ્રી, પ્રભારીશ્રી, ચેરમેનશ્રી, મહામંત્રીશ્રીઓની મીટિંગનું આયોજન કરવામાં આવેલ. જેમાં સંસ્થાના ઉપપ્રમુખશ્રી ડી. એન. ગોલ, કો-ચેરમેનશ્રી પ્રવિણભાઈ પટેલ, મહામંત્રીશ્રી સંજયભાઈ પટેલ વિગેરે દાતાટ્રસ્ટીશ્રીઓ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. તે દરમિયાન સંસ્થાના સંગઠનના આગામી આયોજન બાબતે ચર્ચા - વિચારણા કરવામાં આવી.



VUF - અરવલ્લી જીલ્લા સંગઠન મહાસંમેલન



આધ્યાત્મિક ચેતનાથી રાષ્ટ્રચેતના અભિયાનમાં સનાતન ધર્મની વિચારધારાને ઉજાગર કરવામાં સર્વ સમાજના દરેક પરિવારો સહભાગી બની શકે તે માટે વિવિધ સંસ્થાઓ અને સમાજના સહયોગથી વિશ્વ ઉમિયા ફાઉન્ડેશન - અરવલ્લી જીલ્લા સંગઠન દ્વારા “મહાસંમેલન - પદભાર અર્પણ - દાતા સન્માન સમારોહ” નું આયોજન કરવામાં આવેલ. જેમાં સંસ્થાના પ્રમુખશ્રી આર. પી. પટેલ, ઉપપ્રમુખશ્રી ડી. એન. ગોલ, દાતાટ્રસ્ટીશ્રીઓ, સામાજિક અગ્રણીશ્રીઓ, સંગઠનના કાર્યકર્તા ભાઈઓ / બહેનો ઉપસ્થિતિ રહ્યા હતા.

સદર પ્રોગ્રામને સફળ બનાવવામાં અરવલ્લી જીલ્લા સંગઠનના પ્રભારીશ્રી - ભરતભાઈ પટેલ, ચેરમેનશ્રી - મયુરભાઈ પટેલ, મહામંત્રીશ્રી - જ્યોતિષભાઈ પટેલ તેમજ સામાજિક - મહિલા - યુવા પ્રણેય સંગઠનના કાર્યકર્તાઓએ તન - મન લગન પૂર્વક મહેનત કરીને કાર્યક્રમને સફળ બનાવેલ તે બદલ સંસ્થા ખૂબ ખૂબ અભિનંદન પાઠવી બિરદાવે છે.

પ્રવૃત્તિ અહેવાલ

VUF - યુવા સંગઠન દ્વારા નાઈટ ક્રિકેટ ટુર્નામેન્ટનો શુભારંભ



વિશ્વ ઉમિયાધામ - જાસપુર, અમદાવાદ યુવા સંગઠન દ્વારા ગુજરાતભરના યુવાનોને સંગઠીત કરી આઘ્યત્મિક ચેતનાથી રાષ્ટ્રચેતના અભિયાનમાં જોડવાના ઉમદા હેતુસર નાઈટ ક્રિકેટ ટુર્નામેન્ટનું ભવ્ય આયોજન તા. ૧૮-૦૫-૨૦૨૪ ના રોજ વસ્ત્રાલ, અમદાવાદ ખાતે કરવામાં આવેલ છે. ટુર્નામેન્ટ શુભારંભ પ્રસંગે સંસ્થાના પ્રમુખશ્રી આર. પી. પટેલ, કથાકાર પ.પૂ.શ્રી રામેશ્વરબાપુ હરિયાણી, ડેપ્યુટી મ્યુનિ. કમિશ્નર શ્રી રમેશભાઈ મેરવળ, દાતાટ્રસ્ટીશ્રીઓ, સામાજિક અગ્રણીશ્રીઓ, રાજકીય મહાનુભાવો, યુવા સંગઠનના ચેરમેનશ્રી જીતુભાઈ બી. પટેલ તેમજ તેમની સમગ્ર ટીમ, સ્પોન્સર્સ દાતાશ્રીઓ, તેમજ ક્રિકેટ પ્રેમીઓની ઉપસ્થિતિમાં કાર્યક્રમનો શુભારંભ કરવામાં આવેલ.

VUF - Civil Services - ગાંધીનગર દ્વારા PSI પરીક્ષાઓનું આયોજન



સંસ્થા દ્વારા ગાંધીનગર ખાતે VUFICS (Institute of Civil Services) શરૂ કરવામાં આવેલ છે, તે અંતર્ગત તા. ૧૯-૦૫-૨૪ ના રોજ ગુજરાતના દસ શહેરોમાં PSI, Constable ની ભરતી માટે જે ઉમેદવારોએ ફોર્મ ભરેલ છે તે ઉમેદવારને ફીઝીકલ તેમજ મેઈન્સની તૈયારીના કોચિંગ માટે પ્રવેશ પરીક્ષાનું આયોજન કરવામાં આવેલ. સદર પ્રવેશ પરીક્ષા દરમિયાન જે વિદ્યાર્થીઓ ઉત્તીર્ણ થયેલ હશે તે વિદ્યાર્થીઓને આગામી સમયમાં નજીવા દરે જમવા તથા કોચિંગની સુવિધા સંસ્થા દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવશે.

ચીખલી ગામે મા ઉમિયાના પ્રાગટ્ય દિવસ નિમિત્તે મહાઆરતીનું આયોજન



વિશ્વ ઉમિયા ફાઉન્ડેશન - ચીખલી સમગ્ર કડવા પાટીદાર સમાજ દ્વારા મા ઉમિયાના પ્રાગટ્ય દિવસ નિમિત્તે ચીખલી ખાતે મા ઉમિયાની મહા આરતી, ભોજન પ્રસાદ તથા રાસ-ગરબાનું આયોજન કરવામાં આવેલ. જેમાં કચ્છ કડવા પાટીદાર સમાજના પ્રમુખશ્રી સમજુભાઈ, ઉત્તર ગુજરાતના પ્રમુખશ્રી જયંતિભાઈ પટેલ, કચ્છ સમાજના પ્રમુખશ્રી ઘરમશીભાઈ, VUF સુરત સંગઠનના કો-ચેરમેનશ્રી વિવેકભાઈ પટેલ, ટ્રસ્ટીશ્રી રમેશભાઈ પારસીયા વિગેરેઉપસ્થિત રહેલ અને સંસ્થાના વિઝન - મિશન વિશે માહિતગાર કર્યા હતા.



VUF - આણંદ જીલ્લા સંગઠન દ્વારા બ્લડ ડોનેશન કેમ્પ



શ્રી વડવાળા હનુમાન દાદા મંદિર પ્રેરિત તથા શ્રી વિશ્વ ઉમિયા ફાઉન્ડેશન - આણંદ જીલ્લા સંગઠન દ્વારા તા. ૨૩-૦૪-૨૪ ના રોજ બ્લડ ડોનેશન કેમ્પનું આયોજન કરવામાં આવેલ. આ કેમ્પનું આયોજન આણંદ જીલ્લા પ્રભારીશ્રી મહેન્દ્રભાઈ પટેલ, ચેરમેનશ્રી પરેશભાઈ પટેલ, મહામંત્રીશ્રી મણિભાઈ પટેલ તથા સંગઠનના તમામ કાર્યકર્તા ભાઈઓ/બહેનો ઉપસ્થિત રહી “રક્તદાન - મહાદાન” ના મંત્રને સાથક કરી ૫૦ જેટલી બોટલ બ્લડ ડોનેટ કરી માનવતાનું ઉદાહરણ પૂરું પાડ્યું હતું, તે બદલ સંસ્થા તેમને પૂજ પૂજ અભિનંદન પાઠવે છે.

મેડીકલ ક્ષેત્રે એક અનોખી પહેલ....

ભારત સરકાર દ્વારા ૨૦૨૫ માં ટી.બી.ને સમગ્ર દેશમાં નાબૂદ કરવાના આહ્વાન અંતર્ગત સંસ્થાએ ટી.બી.ના પેશન્ટોને દવાની સાથે પોષણયુક્ત આહાર મળી રહે તે માટે પ્રાથમિક આરોગ્યિક કેન્દ્ર ધાનજ, હેલ્થ વેલનેસ સેન્ટરની રજૂઆતને ધ્યાને લઈ ધાનજ વિસ્તારના ૧૧ પેશન્ટોને દત્તક લઈ દર મહિને રાશન (ન્યૂટ્રીશીયન) કીટનું વિતરણ કરવામાં આવે છે.



દિવ્યરથનું પરિભ્રમણ - ખેરવા ગામે

જગત જનની મા ઉમિયાની આસ્થાને વિશ્વભરમાં ઉજાગર કરવાના સંકલ્પ સાથે ગુજરાતના વિવિધ શહેરોમાં મા ઉમિયાના દિવ્યરથનું પરિભ્રમણ થઈ રહેલ છે, ત્યારે હાલમાં મહેસાણા જીલ્લાના ખેરવા ગામે થઈ રહેલ તે દરમિયાન સંસ્થાના ગોલ્ડન દાતાટ્રસ્ટીશ્રી રસિકભાઈ પટેલ સંસ્થાના પ્રમુખશ્રી આર. પી. પટેલની પ્રેરણાથી અને તેમના પરિવારની ઉચ્ચ સામાજીક ભાવના તેમજ ઈચ્છાથી સંસ્થાના પ્લેટિનમ દાતાટ્રસ્ટીશ્રી બની મા ઉમિયાના કૃપાપાત્ર બન્યા છે.



VUF - ખેડા જીલ્લા સંગઠન દ્વારા નાઈટ ક્રિકેટ ટુર્નામેન્ટ

વિશ્વ ઉમિયાધામ - ખેડા જીલ્લા યુવા સંગઠન દ્વારા યુવાનોને સંગઠીત કરી આધ્યાત્મિક ચેતનાથી રાષ્ટ્રચેતના અભિયાનમાં ખેડવાના ઉમદા હેતુસર નાઈટ ક્રિકેટ ટુર્નામેન્ટનું ભવ્ય આયોજન કરવામાં આવેલ. સદર ટુર્નામેન્ટમાં ૪૦ જેટલી ટીમો ખેડાયેલ. જેમાં તા.૨૫-૫-૨૪ના રોજ Final મેચમાં કેવડીયા ટીમ વિજેતા બની હતી. સમગ્ર ટુર્નામેન્ટનું આયોજન રોનકભાઈ પટેલ તેમજ નયનભાઈ પટેલ (ખેડા જીલ્લા ચેરમેન) કરવામાં આવેલ.



વિશ્વ ઉમિયાધામ-અમદાવાદ

આસ્થા - એકતા અને ઊર્જાનું ધામ

(ISO 9001:2015 - Approval No. 00044220)



મેટ્રીમોનિયલ-સર્વિસીસ

મેટ્રીમોનિયલ સર્વિસીસમાં આપના દિકરા - દિકરીઓના નામ ઓનલાઈન તેમજ નીચેના કાર્યાલયે રૂબરૂ મુલાકાતથી પણ નોંધણી કરાવી શકશો.

ઓનલાઈન રજીસ્ટ્રેશન માટે <https://vivah.vishvumiyafoundation.org>

OR

સંસ્થાની વેબસાઈટ :- vishvumiyafoundation.org ઉપર જઈને Activity Menu માં મેટ્રીમોનિયલ સર્વિસીસ પર ક્લિક કરી ઓનલાઈન રજીસ્ટ્રેશન પણ કરાવી શકાશે.

સાયન્સ સીટી, અમદાવાદ

૮૦૭, “ફોર્સ્યુન બીઝનેસ હબ”
શેલ પેટ્રોલ પંપની બાજુમાં, સોલા,
અમદાવાદ-૩૮૦૦૬૦. (મો.) ૬૩૫૯૯ ૮૭૮૨૭
email:vivah@vishvumiyafoundation.org

અલથાણ, સુરત

૧૧૮, પહેલો માળ, મેગ્નેસ શોપિંગ મોલ,
મલ્હાર સુપર સ્ટોરની ઉપર,
એટલાન્ટા મોલની બાજુમાં, અલથાણ, સુરત.
(મો.) ૯૩૭૬૭ ૫૫૫૮૮, ૯૭૧૨૨ ૦૩૧૩૦, ૯૩૭૪૭ ૧૩૩૫૭

મા ઉમિયાનો પ્રસાદ એટલે...



ડ્રાયફ્રુટ

બદામ
કાજુ
પીસ્તા
અંજીર
કિસમીસ
અખરોટ

મીઠાઈ

મગઝાના લાડુ
સોનપાપડી



શ્રીખંડ

આઈસ્ક્રીમ



ગરમ મસાલા



નમકીન

ફુલવડી
લીલો સુકો ચેવડો
લીલી બાખરવડી
અમેરીકન દાળ મૂઠ
રતલામીસેવ
મસાલા પારા,
મગઝાના લાડુ
સોનપાપડી
સીંગ ભુજિયા,
ડ્રાય સમોસા
ડ્રાય કચોરી
ફુકીસ
ખાખરા
ચણા દાળ



ઓફીસ મો : ૭૫૫૮૭૧૬૯૦૧

સ્કારા પર્લ, શોપ ૧૯,૨૦, મહિન્દ્રા શોરૂમની પાછળ, ઓફ સાયન્સ સિટી રોડ, અમદાવાદ.

મુખ્ય કાર્યાલય :- વિશ્વ ઉમિયાધામ - જાસપુર, વૈષ્ણોદેવી મંદિર સામે, એસ.જી-હાઇવે, અમદાવાદ - ૩૮૨૭૨૧ ગુજરાત.
(M) : + 91 7202080 333 / 222 | info@vishvumiyafoundation.org | www. vishvumiyafoundation.org

UPSC-GPSC FULL TIME BATCH

UPSC

GPSC

બંને પરીક્ષા UPSC/GPSC એક જ દિવસે લેવાશે તથા બંને પેપર અલગ અલગ હશે.

એડમિશન પદ્ધતિ

શૈક્ષણિક લાયકાત - સ્નાતક | વય મર્યાદા:- 21 થી 30 વર્ષ સુધી

VUFICSની પ્રવેશ પરીક્ષા બે સ્તરમાં આપવાની રહેશે

પ્રથમ તબક્કો

DATE	TIME	PAPER	PATTERN	QUE.	MARKS
21/07/2024	10:00 AM TO 12:00 PM	General Studies	Objective	100x1	100
	2:00 PM TO 4:00 PM	Essay	Writting	50x2	100

દ્વિતીય તબક્કો

INTERVIEW	MARKS
પ્રથમ તબક્કામાં પાસ થનાર વિદ્યાર્થીને ઇન્ટરવ્યુ માટે બોલાવામાં આવશે.	100

- આ પરીક્ષા ગુજરાતના વિવિધ સેન્ટર પર આયોજિત થશે જેની વિગતવાર માહિતી રજિસ્ટ્રેશન લિંકમાં મળી રહેશે.
- VUFICS દ્વારા વર્ષ 2025 માટે UPSC તથા GPSC ની પરીક્ષાના તાલીમ વર્ગ શરૂ થશે.
- ★ **VUFICS ગાંધીનગરમાં તાલીમ લેવા માટે**
- સર્વે સમાજના વિદ્યાર્થીઓનો પ્રવેશ પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થાય બાદ આર્થિક પરિસ્થિતિ ને ધ્યાન માં રાખીને રૂ.૧, રૂ.૧૫ હજાર, રૂ.૩૫ હજારના ટોકન પર પ્રવેશ.

પરીક્ષાની નિયમાવલી

- UPSC ના પેપરની ભાષા ENGLISH+HINDI તથા GPSC ના પેપરની ભાષા ENGLISH+GUJARATI
- સામાન્ય અધ્યયન ના પેપરમાં 25% ગુણ લાવનાર વિદ્યાર્થીના જ ESSAY ના પેપર ચેક થશે.
- ખોટા વિકલ્પની પસંદગી પર 0.33 ટકા નેગેટિવ માર્કિંગ થશે.
- પ્રથમ તબક્કામાં સફળ થયા બાદ જ PERSONAL INTERVIEW માટે બોલાવવામાં આવશે.
- પ્રવેશ પરીક્ષા માટે ઓનલાઈન અરજી કરવા માટેની અંતિમ તારીખ (19-07-2024) રહેશે.
- અભ્યાસક્રમ અંગેની માહિતી ફોર્મ ભર્યા બાદ આપને આપમેળે ઇ-મેઈલ પર મળી રહેશે.
- વિદ્યાર્થીઓએ રજીસ્ટ્રેશન પેટે ₹100 ઓનલાઈન ભરવાના રહેશે.

ઓનલાઈન રજીસ્ટ્રેશન: edu.vishvumiyafoundation.org

VUFICS: C/o. Radiant School of Science, Block-A, Plot No.131/A, T.P.
No.9, Nr. Kh-0, Sthapan-2 Flat, Kh-Road, Gandhinagar-382421 Gujarat

72020 80202

f @ y in IASAcademyVUF

એડમિશન પદ્ધતિ

શૈક્ષણિક લાયકાત	વય મર્યાદા
PSI: સ્નાતક CONSTABLE: 12 પાસ	PSI: 35 વર્ષ Constable: 33 વર્ષ

પ્રવેશ પરીક્ષા પદ્ધતિ

DATE	TIME	PAPER	PATTERN	QUE.	MARKS
23-06-2024, રવિવાર	9:00 AM to 10:30AM	સામાન્ય અધ્યયન	વૈકલ્પિક પ્રશ્નો	100	100

- આ પરીક્ષા ગુજરાતના વિવિધ સેન્ટર પર આયોજીત થશે, જે પૈકી અમદાવાદ, ગાંધીનગર, મહેસાણા, હિંમતનગર, પાલનપુર, બરોડા, રાજકોટ, સુરત.
- આ પરીક્ષા આગામી PSI - CONSTABLE પ્રીલિમ પરીક્ષા માટેની તાલીમ છે.
- આ તાલીમ વર્ગ શારીરિક કસોટી તથા પ્રીલિમ પરીક્ષાને ધ્યાનમાં રાખી 3 મહિનાના રહેશે.

ઉત્તીર્ણ થયેલ વિદ્યાર્થીને ગાંધીનગર ખાતે જમવા તથા કોચિંગની સુવિધા આપવામાં આવશે.

પરીક્ષા નિયમાવલી

- પ્રશ્નપત્રનું માધ્યમ ફક્ત ગુજરાતી રહેશે.
- ખોટા વિકલ્પની પસંદગી પર 0.25% ગુણ નેગેટિવ થશે.
- પ્રવેશ પરીક્ષાની માટે ઓનલાઇન અરજી કરવા માટેની અંતિમ તારીખ 20-06-2024 છે.
- અભ્યાસક્રમ અંગેની માહિતી ફોર્મ ભર્યા બાદ આપને ઈ-મેઇલ પર મળી રહેશે.
- વિદ્યાર્થીઓએ રજીસ્ટ્રેશન પેટે ₹100 ઓનલાઇન ભરવાના રહેશે.

ઓનલાઇન રજીસ્ટ્રેશન: edu.vishvumiyafoundation.org

VUFICS: C/o. Radiant School of Science, Block-A, Plot No.131/A, T.P. No.9, Nr. Kh-0, Sthapan-2 Flat, Kh-Road, Gandhinagar-382421, Gujarat.

72020 80202
f @ in IASAcademyVUF

Foundation Batch (Weekend Batch)

કોલેજમાં ભણતા, નોકરી કરતા અને ગૃહિણીઓ માટે ખાસ ગાંધીનગરમાં

Batch Starts From 16TH JUNE, 2024 SUNDAY 8:00AM TO 12:00PM	ADMISSION OPEN ગાંધીનગરમાં
--	----------------------------------

બેચની વિશેષતા

- અંડર ગ્રજ્યુએટ વિદ્યાર્થી, નોકરી કરતા ઉમેદવાર, તથા ગૃહિણી ઉમેદવારો માટે ખાસ.
- પ્રારંભિક તથા મેન્સ પરીક્ષાનો ફાઉન્ડેશન કોર્સ. 3) રેગ્યુલર ટેસ્ટ તથા સેક્શનલ ટેસ્ટ.
- અનુભવી ફેકલ્ટીઝ તથા તજજ્ઞો દ્વારા મેન્ટરશીપ પ્રોગ્રામ.
- ઓફિસર્સ દ્વારા ગેસ્ટ લેક્ચર.

Contact us on: 72020 80202



પુશીઓથી રમશે આંગણું, જ્યારે ઘરે બંધાશે પારણું



ક્યા દંપતીઓ લાભ લઈ શકે છે?

મહિલા

બંધ ટ્યૂબ્સ, વારંવાર IUI માં નિષ્ફળતા, ઈંડામાં ખરાબી
અનિયમિત માસિક અને ગર્ભાશયમાં ગાંઠ હોવી

પુરુષ

ઓછા શુક્રાણુ, શુન્ય શુક્રાણુ, શુક્રાણુઓની
ઘીમી ગતિશીલતા અને ખરાબ ગુણવત્તા

તમામ સુવિધા એકજ સ્થળે

અત્યાધુનિક IVF લેબ, સયોટ નિદાન, સફળ
પરિણામ, IVFના પ્રથમ પ્રયત્ને ઉત્તમ સફળતા,
પોતાનું ઈંડું અને પોતાના જ શુક્રાણુથી IVF
સારવારમાં અગ્રેસર, નિષ્ણાંત અને અનુભવી
એમ્બ્રિઓલજિસ્ટની ટીમ, જેવા અત્યાધુનિક
જિનેટિક ટેસ્ટ.

ઉપલબ્ધ સેવાઓ

IUI | IVF | ICSI

બ્લાસ્ટોસિસ્ટ કલ્ચર | PGD/PGS એન્ડ્રોલોજી
સર્જિકલ સ્પર્મ એસ્પિરેશન | કાયો પ્રિઝર્વેશન
એગ - સ્પર્મ - એમ્બર્યો | TESA | PESA
માઈક્રો TESE 4D સોનોગ્રાફી | એન્ડોસ્કોપી
NABL પ્રમાણિત લેબોરેટરી

2+ પરિવારને મળી
આઈ.વી.એફ. થી ખુશીઓ

90 દેશોના લોકોને સારવાર આપનારા



ટાઈમ્સ ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા
નેશનલ સર્વે ઓફ ફર્ટિલિટી ક્લિનિક
2019માં દ્વિતિય ક્રમાંક (પશ્ચિમ ઝોન)



ડૉ. આર. જી. પટેલ
(ઈન્ફર્ટિલિટી અને IVF સ્પેશ્યાલીસ્ટ)

સનફ્લાવર ઈન્ફર્ટિલિટી એન્ડ IVF સેન્ટર

માનવ મંદિર પાસે, ટ્રાફિક પોલીસ હેલ્મેટની સામે, મેમનગર, અમદાવાદ, ગુજરાત 380052. મોબાઈલ નં : 079 27410080, +91-9687003993

સનફ્લાવર મલ્ટી સ્પેશિયાલિટી હોસ્પિટલ

નાથાલાલ કોલોની, પંજાબ નેશનલ બેંક ની સામે, લખુડી સર્કલ પાસે, નારણપુરા, અમદાવાદ- 380013. મોબાઈલ નં : 07929914965, +91-9099400445

સનફ્લાવર IVF ક્લિનિક

418, સાહિત્ય આર્કેડ, હરિદર્શન ચાર રસ્તા પાસે, નવા નરોડા, અમદાવાદ, ગુજરાત - 382 330. મોબાઈલ નં : 07946010728, +91-9099400221

Sunflower
Hospital

Registered Under "R.N.I. No. GUJGUJ/2023/84401" Permitted to post at Ahmedabad PSO, on 8th date of every Month under Postal Regd. No. G-GNR-354 issued by SSP GNR valid upto 31/12/2025

Off. : Vishv Umiyadham - Jaspur, Opp. Vaishnodevi Temple, S. G. Highway, Ahmedabad, Gujarat - 382721

COMPLETED PROJECTS

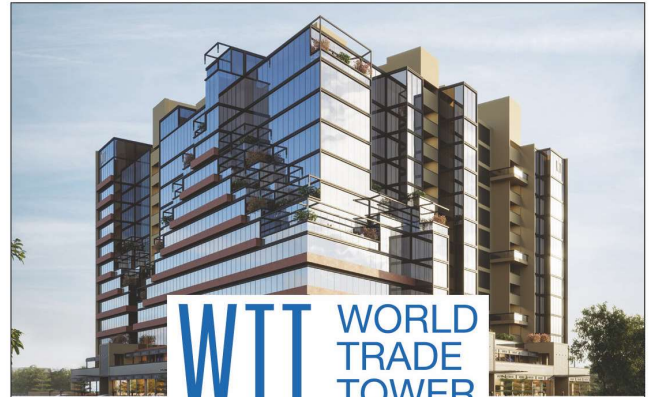


**SOUTH BOPAL
TRADE CENTRE**
RETAIL & WORK SPACE

RETAIL & WORK SPACES

AT SOUTH BOPAL

PR/GJ/AHMEDABAD/DASKROI/AUDA/CAA00341/051017
GUJRERA.GUJARAT.GOV.IN



**WTT WORLD
TRADE
TOWER**

RETAIL & OFFICE SPACES

AT SG HIGHWAY

PR/GJ/AHMEDABAD/AHMEDABAD CITY/AUDA/CAA04785/A1C/160221
GUJRERA.GUJARAT.GOV.IN

NEW PROJECTS



STC

RETAIL & OFFICE SPACES

AT AMBLI "T" JUNCTION

PR/GJ/AHMEDABAD/AHMEDABAD CITY/AUDA/CAA09112/290921
GUJRERA.GUJARAT.GOV.IN



**serene
elegancy**

3 BHK SERENE HOMES

AT SINDHU BHAVAN EXTENSION ROAD

PR/GJ/AHMEDABAD/AHMEDABAD CITY/AUDA/CAA09112/290921
GUJRERA.GUJARAT.GOV.IN



3 BHK

KIDS FRIENDLY HOMES

COMING SOON

OPPOSITE APOLLO INTERNATIONAL SCHOOL,
SOUTH BOPAL



**संजयभाई पटेल
(विसलपुर)**

+91 98254 42197